

R. SELG

METOODILINE
JUHEND

**SAKSA
KEELE**

ÕPETAMISEKS
V KLASSIS

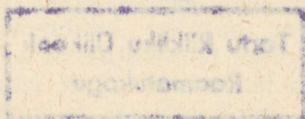
~~AA~~

2/77504

A-30901

R. SELG

**METOODILINE JUHEND
SAKSA KEELE ÕPETAMISEKS
V KLASSIS**

ARHIIVKOGU

KIRJASTUS «VALGUS» · TALLINN 1970

2
Tartu Riikliku Olikooli
Raamatukogu
77504

~~ARHIIVKOGU~~

EESSÕNA

Uus põhivahendite komplekt saksa keele õpetamiseks V klassis on järgmine: 1) õpik (Deutsch V), 2) töövihik (Arbeitsheft V), 3) pildikogu (142 pilti), 4) heliplaadid eelkursuse materjali ja enamiku põhikursuse tekstidega (sisse rääkinud Gisela ja Reinhard Teeäär), 5) metoodiline juhend saksa keele õpetamiseks V klassis. Nimetatud õppevahendites esitatud metoodiline kontseptsioon ja praktika on kujunenud metoodikute ja õpetajate ühistöös. Uurimusi ja katsetulemusi arvestava õpiku ja töövihiku autoriteks on Harriet Toom ja Eerika Vihman, kelle rikkalikud kogemused ja põhjalikud abimaterjalid on olnud hindamatuks toeks ka käesoleva metoodilise juhendi valmistamisel. Kunstnikud Tõnu Aru, Helga Jõerüüt, Ants Säde ja Erik Vaher on hoolitsenud komplekti kujunduse eest. Uue rakendatavust koolitöös on esimestena proovinud katseõpetajad Salme Hõbemägi, Lembi Kallas, Küllikki Kitsing ja Eha-Mai Lang. Kaudset toetust komplekti sisulisele lahendamisele on osutanud kontrollkoolide õpetajad, kõik saksa keele vabariikliku komisjoni liikmed, samuti need saksa keele õpetajad, kes vastasid ankeetidele ja esitasid analüüsiks ning kokkuvõtete tegemiseks oma kontrolltööde tulemused 1968/69. õppeaasta kevadel.

Kõigile nimetatuile suur aitäh!

Tallinn, 1970

Reet Selg

SISSEJUHATUS

1970/71. õppeaastast algab Eesti NSV üldhariduslikes koolides üleminek uutele programmidele ja õpikutele võõrkeeles. Võõrkeeleeõpetuse ümberkorraldamine uutal alustel asetab üldhariduslikke ja kasvatuslikke eesmärke järgides pearõhu praktilistele eesmärkidele — **keele kui suhtlemisvahendi** kasutamisele. See tähendab kõnearenduse tugevdamist võõrkeeleeõpetuses, mis ei välista hoopiski muidki eesmärke ega osaoskusi, nagu sageli ekslikult arvatakse.

Võõrkeeleoskus ongi osaoskuste summa, süsteemina — kuulamis-(audeerimis)oskus + kõnelemisoskus + lugemisoskus + kirjutamisoskus. Vanade keelte õpetamisest tavapäraseks saanud ja meil pikas perioodis juurdunud meetod seadis esiplaanile lugemis- ja kirjutamisoskuse, eeldades, et kuulamis- ja kõnelemisoskus kujunevad kaasnähtustena, kui omandada mingil tasandil foneetika, sõnavara ja grammatikareeglid. Kõnet peeti nimetatud elementide alusel konstrueeritavaks. Tegelikkus seda oletust paraku ei kinnitanud, sest suulisel suhtlemisel sattusid ka usinad koolilapsed raskustesse. Piltlikult väljendudes satuti teoreetilise väljaõppe saanud ehitusmehe ossa, kelle kasutuses on küll vajalikud ehitusmaterjalid, kuid hoonet püstitada ta ometi ei suuda, sest puudub kujutus ja kogemus seda teha, puudub praktika. Niisuguse olukorra edasikestmist soodustas seegi, et keele praktilise valdamise järele ei tuntud erilist vajadust rahvusvahelise suhtlemise piiratuse tõttu, lugemiseks-tõlkimiseks aga koolis õpitust kuidagi piisas. Alles 50-ndate aastate lõpul tekkisid võõrkeeleele meetodikamere jääkattesse tõsised lõhed: psühho-

loogid seadsid pea pealt jalgadele nii mõnedki võõrkeelte õppimist orienteerivad tõed, rahvusvahelised kontaktid tihenesid, vajadus keeleveldajate järele kasvas, meetodid aga täheldasid suuri puudusi üldhariduslike koolide töös võõrkeelte õpetamisel.

Võõrkeeleõpetuse eesmärgid sõltuvad seega eelkõige ühiskondlikust vajadusest, nn. sotsiaalsest tellimusest, eesmärgid dikteerivad aga materjali valiku ja vastava metoodika.

Kui koolis omandatud keelt soovitakse vabastada koolilikkuse pitsierist, peab kõnelemisoscuse omandamine toimuma kõnekeele alusel. Järelikult tuleb õppematerjali valikul arvestada kõnekeele iseärasusi niihästi leksika kui lausemudelite osas, kuid õpitav materjal peab olema stiililt neutraalne, et edaspidi teenindada keelelise suhtlemise kõiki sfääre ja vorme. Kõnekeelt õpetades tuleb orienteeruda kirjakeelele.

V klassi saksa keele **õpiku materjali valikul** on lähtutud kahest põhiprintsiibist — temaatilisest ja sagedusprintsiibist. Neid täiendavad leksika ja grammatika ühtsuse ning ea- ja jõukohasuse printsiip. Keelendite sagedust on jälgitud H.-H. Wängleri* ja I. Rahmanovi** vastavate sõnastike järgi, kusjuures Wängleri kõige sagedamatest sõnadest esineb õpikus 62%, Rahmanovi miinimumist 94%. Grammatilise materjali valikul ja järjestamisel on lähtutud saksa kõnekeele tendentsist akusativiseerumise poole. Vastavalt sellele on keelekursuse algusesse paigutatud akusatiivne struktuurimudel SPO (alus-öeldis-sihitis), mis konkretiseeritult avaldub näiteks lausemudelil *Ich habe einen Bruder*.

Põhjendused struktuurimudeliga SPO alustamise poolt on toodud vastavas brošüüris***. Lausemudeli omandamisvõimalusi on katsetes uuritud, mille põhjal osutub, et järkjärgulise ja mõõduka doseerimise korral pole akusatiivset konstruktsiooni, hoolimata erinevate artiklitega seotud komplitseeritusest, raskem omandada kui mõnd muud kee-

* H.-H. Wängler, Rangwörterbuch hochdeutscher Umgangssprache. Marburg, 1963.

** Словарь наиболее употребительных слов английского, немецкого и французского языков. Под общей редакцией проф. И. В. Рахманинова. Москва 1960.

*** R. Selg, Saksa kõnekeele õpetamise alustest. Tallinn, 1966.

omandada teatud keelendid, mis on temaatiliselt seotud ja võimaldavad lihtsa informatsiooni vahetamist;

b) hääldusaluse loomine eeldab õpitava keele kõigi häälikute ja häälikühendite rakendamist kõnes;

c) kuulmistaju arendamiseks on vaja piisavat ajalist kestust, mille järel ilmnevad vajalikud resultaadid.

Suuline eelkursus peidab eneses aga üht olulist kasvatustlikku ja õppimispsühholoogiaga seotud probleemi. Nimelt puudub õpilastel suulise eelkursuse ajal võimalus õpitavat kodus korrata, mis ühelt poolt stimuleerib õpilast klassis hoolikalt jälgima ja kaasa töötama, kuid võib teiselt poolt luua väärarusaama, nagu polekski võõrkeele õppimisel vaja kodus töötada. Õpetaja ülesanne on selgitada õpilastele võõrkeele õppimise iseärasusi võrreldes teiste õppeainetega: põhiline on suuline töö klassis, õpiku ja töövihiku kasutamisega lisanduvad täiendavad võimalused suuliselt omandatud materjali kordamiseks ja kindistamiseks kodus.

Suuline eelkursus loob edumaa teksti lugemise ees. See edu kaob aga kiiresti, kui edasises töös ei peeta kinni **suulise eelnevuse printsiibist**, s. t. tekstides esitatud leksika ja grammatika töötatakse suuliselt enne läbi, nii et teksti lugemisel uued keelendid ei takistaks arusaamist ja lugeja kogu tähelepanu võiks koonduda loetava sisule, tekstis leiduvale informatsioonile. Suuline eeltöö kiirendab seega tööd tekstiga, kujundab mõtestatuse nii vaikselt kui häälega lugemisel.

Materjali suuline läbitöötamine loob eelduse õpitava kindlaks omandamiseks, näitab samade keelendite mitmesuguseid kasutamismõõtmelusi. Omandatava püsikindluse tagabki see, et sama materjaliga töötatakse 2—5 tundi suuliselt, seda korratakse intensiivselt veel kord enne teksti lugemist, siis loetakse, lõpuks kirjutatakse. Oskus keelendeid mitmeti rakendada omandatakse sellega, et suuliselt õpitakse neid erinevalt õpikus esitatud kontekstist ja seotakse harjutamise käigus võimalikult mitmesuguste situatsioonidega.

Saksa keele õpetamise peamised **eesmärgid** V klassis on järgmised.

1. Kõnelemisoskuse arendamine dialoogi ja monoloogi vormis õpitud keelendite piires* järgmise temaatika alusel:

* Vastavad nõuded ja normid on fikseeritud programmis.

- a) monoloogid: *Unsere Familie. Unsere Wohnung. Mein Tag. Mein Freund (meine Freundin). Unsere Schule. Unsere Klasse. Im Winter;*
- b) dialoogid: *Unsere Familie. Unsere Wohnung. Mein Tag. Mein Freund (meine Freundin). Im Winter.*

Et tegelikkusele lähedaste dialoogide aluseks peab olema kõnelejaid mõtteavaldusteks stimuleeriv situatsioon, s. t. situatsioon peab sisaldama teadmatust vestluspartneri ja teda ümbritseva suhtes, siis ei sobi dialoogiks teemad *Unsere Schule* ja *Unsere Klasse*, sest vestlejad on nii ühest koolist kui ka ühest klassist, järelikult üksteisega hästi tuttavad.

2. Saksakeelse teksti lugemisoskus lugemistehnika valdamise ja teksti mõistmise tasemel.

3. Kirjutamisoskus monoloogilise kõne teemade ulatuses, mis haarab ca 70% õpiku sõnavarast.

Leksika õpetamisel järgitakse suulise eelnevuse printsiipi, mis realiseeritakse õpikuta töös esialgu ainult suulise vormina, hiljem paralleelselt õpiku kasutamisega 2—5-tunnise suulise eelharjutamisena. Semantiseerimisel toetutakse valdavalt näitlikkusele (esemed, pildid, situatsioonid), mida vajaduse korral täiendab ja kontrollib tõlge. Sõnavara esitatakse ainult kontekstis, mida lõhutakse vaid häälduslikel kaalutlustel, ja ühendatakse võimalikesse teemadesse. Esimene kokkupuude uue keelendiga on õpilasel auditiivses ülesandes, mille esitab õpetaja või mida kuulatakse helilindilt. Sõnavara aktiveerimisel kasutatakse järelkordamist, küsimustele vastamist ja küsimuste moodustamist, teema või lausemudelitega piiratud ahelmängu või võistlust, temaatiliselt seotud küsimustele vastamist, millest kasvavad välja monoloog ja dialoog. Monoloogi puhul suunavad õpetaja küsimused loogilist ja teemale vastavat ülesehitust, dialoogi puhul näitavad sisuliste lahendusvõimaluste kõrval ka struktuurilisi. Kordamise eesmärgil ringleb enamik sõnavara kogu õppeaasta jooksul alateemati ja kerkib kindlates teemades esile 3—4 korda. Sõnavara püsiva omandamise tagavad kõrge leksi-kaalse korduvusega tekstid ning monoloogidest väljakasvavad lühikirjandid.

Grammatika õpetamine toimub lausemudelites ja tuttava sõnavara alusel suulise eelnevuse printsiibi järgi.

Kuigi grammatika omandatakse rohke harjutamisega, on vajalikud emakeelsed seletused nähtuste kohta, mis emakeele grammatikas puuduvad (artikkel, kolm sugu nimisõnadel) või sellest erinevad (liitarvõnade tuletamine). Sellega aidatakse õpilastel aru saada vastavatest nähtustest, avardatakse nende lingvistilist silmaringi ning pakutakse vastandamise või analoogia alusel tuge meeldejätmiseks või meeldetuletamiseks. Grammatika õppimine, resp. õpetamine on mõtestatud ja teadlik tegevus, mis lähtub nähtuse olemusest arusaamisest ning peab rohke harjutamise ning kasutamise tulemusena saavutama automaatsuse astme, et täita kommunikatiivseid funktsioone. Otseses suhtlemises vestluspartneriga pole ju mõeldav grammatika kohta omandatud üksikteadmiste alusel repliike konstrueerida, sest vestluspartner ei hakka ootama, kuni niisugune vastus või küsimus formuleeritakse, ja vestlus katkeb.

Grammatikanähtustest luuakse süsteem siis, kui nad on praktilises keelekasutuses küllalt esinenud. V klassi grammatikast süstematiseeritakse õpitud tegusõnade alusel tegusõnade pööramine preesensis, kuigi ilma 3. pöörde esvormita ja viisakusvormita. Mitmuse moodustamise seaduspärasuste kohta on kogunenud hulgaliselt näiteid, kuid vorme ei moodustata kõikidest esinenud nimisõnadest, vaid ainult nendest, mille kasutamine on kõnearenduseks ettenähtud teemade puhul vajalik. Leksikaalsele tasandile jääb eessõnade kasutamine, kusjuures siiski toetatakse analoogiale ja eristavatele küsimustele (*wo? wohin?*). Artikli kasutamises ja nimisõnade käänamises nominatiivis ja akusatiivis piirduetakse põhiliste juhtudega.

Foneetika õpetamine toimub tihedas seoses leksika ja grammatika õpetamisega ning rajaneb seepärast põhiliselt imiteerimisel, milleks pakuvad eeskuju heliplaadid ja õpetaja enese keelekasutus. Korrektselle hääldamisele tuleb panna alus just esimesel keeleõppimise aastal. Selle etapi järeleandmisi ja hooletussejätmissi on hiljem raske, vahest isegi võimatu hüvitada. Korrektselt hääldamist tuleb taotleda mitte ainult seepärast, et seda on meeldiv kuulata, vaid eeskätt selleks, et teise kõnet mõista ja end mõistetahtavaks teha.

Õpetaja enese hääldamine peab olema laitmatu. Seda teadlikult ja kriitiliselt kontrollida, vajaduse korral saa-

vutada aitavad muuhulgas ka õpikuga kaasnevad heliplaadid. Ebajärjekindlusi õpetaja hääldamises hakkavad õpilased taipama varem, kui nad ise on võimelised kõiki häälikuid õigesti reprodutseerima.

Kuigi hääldamise omandamise põhiline tee kulgeb imiteerimise kaudu, tuleb selle kõrval rakendada ka õpilaste mõtlemisvõimet, s. t. anda neile võimalust kõrvutada, võrrelda, järeldusi teha. Nii võib eesti ja saksa keele artikulatsioonibaasi erinevust lasta kuulata helilindilt, kuhu on vastavalt sisse räägitud eesti ja saksa keeles esinevaid eesnimesid, üldtuntud internatsionalisme vms.

Lausemudelitele ja kontekstile rajatud õpetuse juures on üksiksõnade häälduse treenimine mõttetutu, sest kontekstis kaotab sõna sageli oma selgepiirilisuse ning taandub positsioonile, mille dikteerivad kontekst, situatsiooniga määratud rõhk, rütm ja intonatsioon. Otstarbetud on ka teoreetilised seletused hääliku moodustamise kohta, viisi jne. kohta, sest isegi foneetiliselt koolitatud täiskasvanutel on raskusi oma hääldusaparaadi teadliku valitsemise ja suunamisega, rääkimata lastest. Õpetaja seletused olgu praktilist laadi, visuaalselt, auditiivselt või taktiilselt tajutavad. Näiteks võib lasta õpilastel helilise hääliku tunnetamiseks asetada käe kõrisõlmele, kõrvale või pealaele, aspiratsiooni kontrollimiseks hoida suu ees õhukest paberilehte, jälgida peeglist huulte asendit pikkade vokaalide, /s/ jne. hääldamisel vms.

Õpetajal peab olema hääldamise õpetamisel palju kannatlikkust ning jätkuma takti ja oskust õpilaste individuaalsel kohtlemisel, sest mitte kõigil ei õnnestu kõik hoobilt. Kui õpilane ei suuda paari kordamise järel mõnda keelendit õigesti hääldada, tuleb selle nõudmisest ajutiselt loobuda, sest põhjuseks võib olla ebaõnnestumisest tingitud psüühiline tõrge. Õige hääldamise omandamisel võib mõnikord täheldada teatud peiteaega, mille järel kõik äkki õnnestub. Parim viis on järjekindel ja mõõduka kestusega harjutamine. Õpilane peab keelendeid ikka uuesti ja uuesti kuulma — õpetajalt, kaasõpilastelt, helilindilt. Sageli tabatakse õige hääldamisviisi, kui kuuldakse oma vigast hääldamist lindilt.

Et kõnelemisoskuse kujundamine on ühtlasi ka hääldamisoskuse kujundamine ja kogu tund on pidev hääldamise harjutamine, siis langeb ära ka vajadus varem praktiseeritud spetsiaalsete hääldamisharjutuste järele.

Õpilaste häälendamise kujundamisel töötatakse pidevalt, kuid sealjuures õpilastele endile märkamatult. Õpetajat aitab suuresti täpne ülevaade oma õpilaste raskustest, et frontaalse harjutamise varjus suunata ka iga õpilase individuaalset tööd häälendamise silumisel.

Arvsõnade õppimisel, kinnistamisel ja kordamisel on võimalik kontsentreeruda õige mitme hääliku ja häälikühendi treenimisele: [æ] — *eins, zwei, drei*; [z] — *sechs, sieben*; [f] — *vier, fünf*; [ts] — *zwei, zehn, zwölf*; Knacklaut — *eins, acht, elf* jne.

Küsimuste-vastuste harjutamisel saab treenida eri- ja üldküsimuste intonatsiooni: *Was machst du hier? Lernst du? — Wie heißt der Junge? Heißt er Kurt?* jne.

Ka sõnavara kordamisel piltkaartide järgi võib mõne foneetilise lähtekoha aluseks võtta.

Vaheldust foneetika treeningusse toovad laulukesed. Kui mõni konsonant teeb erilisi raskusi, sobib nende ületamiseks näiteks lauluke:

Ba - a - ba, ba-e-be, ba-i - bi, babe-bi; ba-o-bo, babe

bi-bo; ba - u - bu, babe-bi-bo-bu; babe-bi, bo-bu.

Laulukest saab kohandada kõigi saksa keeles esinevate konsonantidega laulmiseks.

Kui raskusi teeb [f] ja [v] eristamine, sobib lauluke *Fidl-fum-fum-fum*.

Fidl-fum-fum-fum, fidl-fum-fum-fum, fidl-fum-fum-fum, fidl-fum.

Häälendamise seisukohast on kaks etappi V klassi kursuses eriti kriitilised ja nõuavad õpetajalt seepärast erilist tähelepanu. Need on suuline eelkursus ja üleminek lugemisele. Suulise eelkursuse vältel tuleb anda õpilastele

kindel hääldusalus, et nad üleminekul lugemisele ei laseks end eksitada kirjapildist. Lugemistehnika omandamise perioodil vajavad erilist tähelepanu häälikud, mille kirjapilt ohustab õiget hääldamist (kahekordsed konsonandid, diftongid, lõppkonsonandid jne.).

Kuulamisoskuse arendamisele pööratakse kõnearendusliku suunaga võõrkeeleeõpetuses suurt tähelepanu, sest see oskus on kõnelemisoskuse lahutamatu komponent ning eeltingimus. Kuulamisoskus loob kujutluse sellest, kuidas keelendeid kasutada ning kujundab kontrollimehhanismi oma väljendusoskuse üle. Kuulamisharjutused on valdavalt kontekstilised, sisaldades foneetilistel kaalutlustel vahel ka üksiksõnu. Kõige rohkem kuulamisharjutusi tehakse suulises eelkursuses, kus helilindid pakuvad õpetaja keekekasutuse kõrval vaheldust ning õpitavate keelendite korduva kuulamise võimalusi. Põhikursuses väheneb kuulamisharjutuste foneetiline osakaal, kuid tõuseb konteksti, teema, sisu mõistmise osakaal. Niisuguste kuulamisharjutustega arendatakse kuulmismälu, mille tagasihoidlikkus silmamäluga võrreldes võib tulenedagi vähestest rakendamisvõimalustest. Vastavate katsetulemuste analüüs näitas suulise eelkursuse ja suulise eelnevuse põhimõtte järgi töötanud õpilaste kuulmismälu tunduvat üleolekut õpilaste omast, kellega töötamisel nimetatud põhimõtet ei rakendatud.

Kõnelemisoskuse kujundamine on V klassi võõrkeeleeõpetuse keskne, kuid ühtlasi ka raskeim ülesanne. Täpsustamiseks olgu öeldud, et kõnelemisoskuse all ei tule mõista kergest lobisemisoskust päheõpitud keelendite alusel, vaid sügavasti mõtestatud protsessi, milles on ühendatud harjutamise kaks liini:

1) selge kujutlus sellest, **mida** rääkida, s. t. kujutlus mõtteavalduse sisust, loogilisest ülesehitusest, teema arendamis- ja ammendamisvõimalustest, kusjuures vestluses ongi tähelepanu koondunud selle sisulisele küljele;

2) kujutlus sellest, **kuidas** rääkida, mis tähendab keelaliste vahendite valdamise automaatsuse astet, et vabastada tähelepanu mõtteavalduse sisulise külje juhtimiseks.

Kõnelemisoskus avaldub kahes vormis — **dialogis ja monoloogis**, kusjuures igapäevasel suhtlemisel põimuvad need vormid tihedasti teineteisega. Mõlemal vormil on oma iseärasused, mida tuleb õpetamisel arvestada. Peale struktuuriliste erinevuste on mõlemal kõnevormil erinev psüh-

holoogiline taust. Dialogis on vestleja jaoks palju sisulisi ootamatusi, ta sõltub ühelt poolt suuresti vestluspartneri mõttekäigust, kuid võib mõneti toetuda ka tema väljendusvahenditele (võõrkeeleõpetuse jaoks peitub siin omamoodi kari, sest vestlejad võtavad teineteiselt üle ka vigaseid keelendeid, kui nende keelekasutuses puudub veel kindlus); monoloogi kasutaja saab oma mõtteavaldust ette planeerida nii sisulises kui vormilises (keelelises) mõttes, ta on iseseisev, tal puudub partneri näol nii abistaja kui ka häirija.

Igapäevane keeleline suhtlemine on aga eelkõige ootamatustele reageerimine ja seepärast peab ka võõrkeeleõpetus koolis orienteeruma spontaansetele kõnele.

Kõnelemisoskuse kujundamine algab keelendite kuulamisest ja nende mõtestamisest, s. t. võõrkeelse sõna seostamisest tähendusega (mõistega) näitlikkuse ja situatiivsuse alusel. Sellele järgneb harjutamine keelendi täpse häälduse omandamiseks, siis rakendamine mõttelistes seostes (küsimustele vastamine), mida jällegi täpsustavad näitlikkus või situatsioon. Kui see etapp on läbitud, järgneb kõige olulisem kvalitatiivne hüpe keeleõppimise teel — üle võtta küsimus, vahetada passiivne roll aktiivsega, muutada vastajast, kes saab vastuse formuleerimisel kasutada paljusid küsimuse elemente, küsijaks, kellel tuleb nii mõtet juhtida kui ka selleks vajalikud väljendusvahendid leida. Selle barjääri ees jäävad paljud õpilased ja õpetajad seisma, ülesandega ei tulda lihtsalt toime või kui tullakse, siis mehhaaniliselt, mälu järgi, selgelt kujutlemata **mida?** ja **kuidas?** ühtsust. Barjäärist tuleb aga üle saada. Tõrke põhjuseks võib olla vähene ettevalmistustöö. Sel juhul pöördu tagu lihtsamate harjutamisvormide juurde, et siis uuesti edasi minna, kasutades abivahendina mängulisi elemente, näiteks küsimuste esitamist ahelmängus, milles tagatakse mõtestatus näitlikkuse või situatiivsuse abil. Vahel tuleb aga õpilase mõtet justkui ees vedada, et luua kujutus sellest, mida ütelda.

Väga oluline on õige doseerimine nii keelendite õppimise kui nende harjutamise etapil. Dialogielementide (kandvaks elemendiks ongi esialgu just küsimus) liitmine mõtestatud dialogiks saab toimuda ainult samm-sammult, et õpilane ei kaotaks materjali ja raskuste tulvas orientiiri. Nii sisaldab eelkursuse 1. tunni dialog ainult kaks elementi — küsimuse ja vastuse sellele. Dialogikese mõtes-

tatusest räägib aga elementide loogiline järjestus: esimeselt õpilaselt küsimus, teiselt vastus ja omapoolne küsimus, siis esimeselt vastus. Paralleelselt keelendite õppimisega arendatakse ka kujutlust nende uutest kasutamisvõimalustest, mis ilmnevad pidevas harjutamises. Teatud etapil toimub teine kvalitatiivne hüpe, tekib keelevaist, mis hakkab kasulikult kaasa rääkima keelendite valikul ühes või teises situatsioonis.

Niisiis — peamine harjutamise tee on mehhaanilise ühendamises mõtestatusega. Sel alusel saavutatakse keelendite valdamise kindlus suulises vormis, mis on aluseks lugemis- ja kirjutamisoskuse kujunemisele.

Meie üldharidusliku kooli õpilaskontingendis leidub õpilasi, kes mälu nõrkuse või mõne muu põhjuse tõttu ei suuda õppematerjali ainult kuulmise teel omandada ega algset kõnelemisoskust saavutada. Niisugustele õpilastele on õige anda pikem harjutamisaeg, jätta nad suulises eelkursuses hindamatagi, sest ühtedel võib olla põhjuseks omandamise aeglus, teistel — kuulmistaju alaareng, mille mõningal määral kompenseerib visuaalse taju rakendamine edasises töös. Kuid niisuguseid järeleandmisi tehtagu tõepoolest ainult erandjuhtudel. On aga ka õpilasi, kellele keelekasutuse protsessidest on kõige kergem kõnelemine, lugemine ja kirjutamine valmistavad aga ületamatuid raskusi. Niisugustele õpilastele annab praegune keeleõpetuse suund vähemalt mingil tasemel kõnelemisoskusegi.

Suulise eelkursuse ajal kulgeb kõnearendus konkreetsete alateemade piires (nimest, vanusest, riietest, mitmesugustest tegevustest, omadustest jne.), kusjuures monoloogi rakendusala on temaatiliselt laiem. Pärast õpiku kasutuselevõtmist toetab kõnearendust ka teksti lugemine. Monoloogide kinnistamisele aitavad kaasa samateemalised lühikirjandid. Õppeaasta lõpuks jõutakse õpilase elu ja tegevusega seotud teemadele rajanevas kõnearenduses niikaugemale, et õpilased võiksid nimetatud ulatuses kasutada võorkeelt tõelise suhtlemisvahendina.

Lugemisoskusel on V klassis esialgu kõnearendust toetav osa. Tekstiga tööle asumisel tuleb kõigepealt omandada lugemistehnika. Ajaliselt ei haara see pikka perioodi, sest vastav sisuline ja foneetiline eeltöö on tehtud suulise kursuse ajal. Teksti lugemiseks tuleb õpilasi siiski ette valmistada, tutvustada tingimata tähemärke, sest muidu võivad õpilased teksti karta, neis tekib mingi ootamatu tõrge, mis

röövib julguse silmaga tajutavat teksti häälikustada, kuigi kõik oleks nagu tuttav ja ette valmistatud. Vahest see, et kõik on tõepoolest tuttav ja lihtne, tekitabki niisuguse kummalise seisundi, mida kirjeldasid mõned õpetajad-katsetajad oma õpilaste puhul.

Esimest kokkusaamist tekstiga võib korraldada eelkõige kahel viisil: 1) õpetaja loeb teksti ette, õpilased jälgivad seda õpikust ja loevad siis häälega; 2) õpilased loevad teksti vaikselt ja siis häälega, kusjuures õpetaja võib vaikselt ja häälega lugemise vahel teksti ise ette lugeda. Igal juhul on vajalik õpilaste **vaikne** tutvus tekstiga, et seostada silmaga nähtav kõrvas helisevaga, siduda täht häälikuga. Vaiksele lugemisele järgneb häälega lugemine, et õpilased võiksid veenduda, kuidas tekstis esitatud kõlab ja et see kõla on nendele arusaadav, mõtestatud. Nii loevad õpilased kohe esimesi tekste vahetu arusaamisega, neil ei teki mingisugust vajadust omal ajal vältimatuna tundunud vahelüli — teksti tõlkimise järele. Lugemistehnika omandamise perioodil on väga oluline tuttava teksti häälega lugemine ja range nõudlikkus korrektse lugemise suhtes, sest sel alusel saavutatakse kõige kiiremini edu. Õpilastelt tuleb nõuda klassis ettevalmistatud (palju kasutatagu selleks kooris lugemist) ja kodus korratud tekstide laitmatut lugemist. Kirjeldatud töövormile lisanduvad pikkamisi teised: iseseisev lugemine kodus sõnastikuta ja sõnastikuga, konkreetse ülesandega seotud lugemine tunnis jms. Tekste kasutatakse ka kui dialoogi või monoloogi vormis mõtteavalduste näidiseid.

V klassi lõpuks omandab õpilane saksakeelse teksti lugemise tehnika, harjub nägema ja kasutama teksti abistavat osa võõrkeele õppimisel, omandab iseseisva töö algmed tekstist informatsiooni hankimisel, s. t. omandab teatud analüüsivõime ja oskuse leida tekstist olulist, mis on vajalikuks eelduseks mõtestatud tööle tekstiga järgnevates klassides.

Kirjutamisoskuses on tavapärasest palju erinevat. Peamine mööndus on tehtud ortograafia valdamise suhtes: V klassi õpilane ei pea oskama kirjutada kõiki õpitud keelendeid, vaid ainult osa nendest (ca 70%). Kirjutamisoskuse omandamine toimub temaatilisel põhimõttel, s. t. õpilased õpivad kirjutama monoloogides läbivõetud teemadele lühikirjandeid. Kirjutamisoskuse all mõistetakse vajalike keelendite ortograafia valdamist, kuid lisaks sel-

lele veel oskust nendega teema ulatuses loogiliselt ja loovalt opereerida. Seega ühelt poolt mööndus, teiselt poolt aga nõudmiste tõstmine, sest lühikirjandite kirjutamine ei kuulunud varem kirjutamisoskuse nõuete hulka.

Ortograafiaharjutustena rakendatakse teksti ära kirjutamist, lünkade täitmist, etteütlusi, üldist kirjutamisoskust arendavate harjutustena kirjeldusi, lühikirjandeid alateemadele, seejärel miinimumnormile vastavate lühikirjandite kirjutamist. Viimaseid tuleb lasta kirjutada korduvalt ja mitmesuguste variantidena, kuni õpilased omandavad teema lahenduses ja ortograafia tundmises vähemalt rahuldava miinimumi. Kirjutamisoskuse arendamist toetab töövihik, kuid seal toodud harjutustest ei piisa nimetatud oskuse saavutamiseks, seepärast peab õpetaja laskma teha ülalloetletud lisaharjutusi ortograafia miinimumi ulatuses.

Kontrollimisest ja hindamisest räägitakse pedagoogikas kui edasipüüdmist stimuleerivast tegurist, kui olulisest tagasiside vormist. Nii üks kui teine on kõnearendusliku suunaga võõrkeeletõõpetuses tähtsal kohal. Jooksvaks kontrolliks ja hindamiseks pakub kõnearenduslik töö palju võimalusi: hinnata saab frontaalse töö, mängude ja võistluste alusel. Sealjuures tuleb silmas pidada, et hinnete hulgas domineeriks suuliste vastuste eest saadud hinded. Õppeveerandite lõpul korraldatakse rida suulisi ja kirjalikke kontrolltõõde, mille rõhuasetused on välja kasvanud vastaval veerandil kesksel kohal seisnud materjalist ja töövormist. Sellest tulenevalt pole kontrolltsükliid šabloonsed, vaid täiendavad ükskeist ning annavad aasta lõpuks kokkuvõtva ülevaate tehtud töõst, peegeldades nii või teisiti võõrkeeletõõppimise kõiki aspekte ja protsesse. Jooksvad hinded ja veerandi lõpu kontrolltõõde hinded on võrdse kaaluga, kusjuures resultaati tuleb tõlgendada õpilase kasuks.

Kontrolltõõde liigid on täpselt fikseeritud nõuetega peaaegu ette kirjutatud, õpetajal jääb üle neid vaid kohandada ja kasutada oma õpilaste võimetele ja üldisele otsustarbekusele vastavalt.

Kirjalike töõde eest saadud hinnete hulka võib kanda ka töõvihikus täidetud harjutuste eest saadud hinded. Tõõvihikutes tuleks kontrollida kõiki harjutusi.

Sõnavihikute pidamine pole V klassis kohustuslik, sest see ei ole efektiivne. Tänu rohkele kordamisele sõnavara

lihtsalt kulutatakse õpilasele pähe. Mõeldav oleks pidada süstematiseerimise elementidega sõnavihikut, mille alajaotused pealkirjastataks näiteks: 1. *Wer? was?* 2. *Was macht...?* 3. *Wie ist...?* 4. *Wo? wohin?* vms. Küll aga tuleb õpilastel pidada lisavihikut, kuhu kirjutatakse klassis etteütleri, täidetakse lünkharjutusi ja harjutatakse koduseid lühikirjandeid. Nendesse vihikutesse võib õpetaja lasta individuaalkorras kirjutada keelendeid, mis ühel või teisel õpilasel meelde ei jää või kergesti ununema kipuvad. Lisavihikutesse tuleb lasta teha ka töövihiku vigade parandused.

*

Järgnevate tunninäidiste eesmärgiks on aidata õpetajal esitatud metoodilisse kontseptsiooni sisse elada ja sel alusel oma isikupärast tööviisi välja kujundada, sest esitatud tunninäidised on vaid üks variant sellest, kuidas püstitatud eesmärkideni jõuda. Näidistes põimuvad praktilised juhendid teoreetiliste põhjendustega, et näidata teooria ja praktika seost. Edu pandiks on õpetaja **tahe mõista ja rakendada uut.**

TUNNINÄIDISTE KIRJELDUSED

I Õppeveerand.

MÄRKUSI 1. JA 2. TUNNI KOHTA.

Esimeste tundide eesmärgiks on õpilastele selgitada uue õppeaine — antud juhul saksa keele õppimise tähtsust ja vajadust. Vestlus võib toimuda õpetaja äranägemisel kas kohe esimeses tunnis või mõni tund hiljem, kuid kindlasti kursuse algul, et luua õppimiseks vajalikku psüühilist eelsoodumust. Räägitakse meie maa sidemetest Saksa DV-ga, õpilastele näidatakse saksa keelseid ajalehti, ajakirju, raamatuid, vaateid Saksa DV linnadest ja maa-kohtadest. Vestluse käigus jõutakse ka teiste maadeni, kus kõneldatakse saksa keelt (Saksa LV, Austria, Šveits jne.), täpsustatakse õpilaste teadmisi nendest maadest, iseloomustatakse NSV Liidu suhteid nendega.

Vestluses on ilmtingimata vaja õpilastele tutvustada võõrkeele õppimise eesmärki 8-kl. koolis ja juhtida nende tähelepanu keele kui õppeaine iseärasustele: kõnelema õpitakse kõneldes, seepärast õpitakse ja harjutatakse saksa keeles pika perioodi vältel, s.o. tervelt 20 tundi, **ainult suuliselt**. Raamat on keele õppimisel abivahend, mida vajatakse alles siis, kui kõrva on juba harjutatud saksa keele kõlaga ja õpitud mõne teema ulatuses kõnelema. Õpilastele tuleb samuti seletada, et saksa keeles kirjutatakse sõnu

pisut teisiti kui neid hääldatakse ja seepärast segab lugemine esialgu õige hääldamise kujunemist. Julgustada tuleb õpilasi meeldejätmise suhtes: tunde on 4 korda nädalas, harjutada saab palju, treeningu käigus arenevad mälu üldse ja kuulmismälu eriti. Kõige selle tingimuseks on tunnis täie tähelepanuga töötada ja õpitut kodus piltide abil meelde tuletada. Kui mälu, kõrva ja hääldamist on küllalt treenitud, võetakse kasutusele õpikud, kust loetakse materjali, mis on suuliselt juba õpitud. Nii ei valmista lugemaõppimine erilisi raskusi, sest taibatakse kiiresti, kuidas kirjas nähtud sõnu ja lauseid õigesti hääldada.

Niisuguse sissejuhatuse ülesandeks on luua õige suhtumine õppeainesse, apelleerida õpilaste teadlikkusele ja vältida õppimist häirivaid tegureid, nagu näiteks õpilastel sageli täheldatud piüe suulise kursuse ajal õpitavat mingisuguses oma kirjas üles kirjutada.

Õpetajal tuleb arvestada sellealiste õpilaste püsimatust ja hajali olekut ning eespool nimetatud põhimõtteid vajaduse korral ikka ja jälle meelde tuletada.

Esimeses tunnis võib õpetaja demonstreerida saksa keelt kas mõne salmikese esitamise või mingi katkendi ettelugemisega. Muidugi ei taipava õpilased ettekantu mõtet, kuid siit võib välja kasvada julgustav üleminek selle juurde, et keele õppimine toimub samm-sammult, on kõigile jõukohane ning et varsti hakatakse eristama lauseid ja sõnu ning taipama nende mõtet.

Esimeste tundide eesmärgiks on kõige lihtsamate omavahelise tutvumisega seotud väljendite omandamine. Õpilased kasutavad neid dialoogis ja õpivad tunnetama tõelisel situatsioonil põhineva dialoogi kommunikatiivset olemust.

1. TUND

Näitlikud

vahendid: Euroopa kaart, saksakeelseid lasteajakirju, -ajalehti, raamatuid, pilte Saksa DV-st, märke, marke.

Helilint vastava tekstiga (lindistused* 1—16).

Uus materjal.

Õpilane:

Õpetaja:

Guten Tag!

Steht auf! Setzt euch!

ich, du

Steh auf! Setz dich!

Ich heiße ...

Wie heißt du?

Auf Wiedersehen!

* Edaspidi märgitakse lühendiga l.

Õpetaja siseneb klassi ning pöördub õpilaste poole saksa-keelse tervitusega **Guten Tag!**

Järgneb käsklus **Setzt euch!**, mille õpetaja teeb mõistevavaks käeliigutusega. Õpetaja kordab saksa keelset tervitust paar korda, juhtides õpilaste tähelepanu õigele hääldamisele. Klass kordab tervitust 3—4 korda, siis hääldab seda iga õpilane eraldi. Õpetaja võib ka ise pöörduda iga õpilase poole: **Guten Tag, Evi!, Guten Tag, Enn!** jne., millele nimetatud õpilased vastavad: **Guten Tag!**

Seejärel nimetab õpetaja, et järgneb tutvustamisega seotud sõnade ja väljendite õppimine. Seejärel osutab õpetaja enesele ja lausub sõna **ich**. Kui õpilased on seda endale osutades kooris ja üksikult korranud, osutab õpetaja ühele õpilasele ja ütleb sellele **du**.^{*} Kui ka seda sõna on küllalt korratud, osutab õpetaja uuesti enesele ja nimetab oma nime: **Ich heiße ...** Lausest arusaamist kontrollitakse tõlke abil. Harjutatakse **ich heiße** õiget hääldamist ja rõhutamist. Seejärel nimetab iga õpilane lauses oma nime, osutades seejuures enesele.

Õpetaja pöördub ühe õpilase poole ja küsib: **Wie heißt du?** Küsimusest arusaamist kontrollitakse tõlke abil. Õpetaja pöördub küsimusega kõigi õpilaste poole, kusjuures teisest õpilasest alates asetatakse lauserõhk sõnale **du**. Harjutatakse mõlemat varianti: **Wie 'heißt du? Wie heißt 'du?** Esimesel juhul pöörduvad pinginaabrid teineteise poole, teisel juhul osutavad teineteisele.

Järgneb tutvumisdioloogi harjutamine esmalt kõigi pinginaabrite, siis õpetaja poolt nimetatud partnerite vahel.

A. **Guten Tag! Wie heißt du?**

B. **Guten Tag! Ich heiße ... Wie heißt du?**

A. **Ich heiße ...**

Esimeses tunnis jõutakse harjutada ka tunni rakenduskeelendeist arusaamist: **Steht auf! Setzt euch! Steh auf! Setz dich!** Abistavad õpetaja žestid ja õpilaste kaasatetegutsemine. Diferentseerimisvõime arendamiseks kasutab õpetaja väljendeid ka läbisegi.

Võib kasutada ka mänguelementidega harjutamist. Õpetaja esitab küsimuse: **Wie heißt du?** Õpilased vastavad kooris: **Ich heiße ...**, lisades sosinal oma nime. Õpetaja tabab mõned valjemini öeldud nimed ja teeb korralduse: **Mai, Malle, Helga, Ants, steht auf!** Kui õpilased on

^{*} Nii **ich** kui **du** semantiseerimisel kasutatakse lisaks tõlget.

tõusnud, käsib õpetaja neil istuda: **Setzt euch!** Sama käsku võib korrata ka ühe õpilase poole pöördumisel.

Aktiivselt omandatakse tervitusvormel **Auf Wiedersehen!** ja lülitatakse see eespool toodud dialoogi.

Tunni lõpul kuulatakse helilinti (l. 1—16). Tervituste ja käskluste puhul reageerivad need õpilased, kelle nimed on lindistamisel kasutatud. Sellega harjutatakse ootamatustele reageerimist.

2. TUND

Näitlikud

vahendid: helilint vastavate tekstidega (l. 1—16 ja 17—36).

Uus materjal.

Õpilane:

Õpetaja:

ja, nein

er, sie

Du heißt ...

Er heißt ...

Sie heißt ...

Wie heißt er?

Wie heißt sie?

Ich bin fleißig.

Du bist faul.

Heißt du ...?

Heißt er ...?

Heißt sie ...?

Õpetaja alustab tervitusega saksa keeles, millele õpilased vastavad kooris. Häälendamise kontrollimiseks pöörduvad õpetaja veel üksikute õpilaste poole. Õpilased vastavad, õpetaja parandab vajaduse korral häälendamist.

Kuulatakse ühiselt helilindilõiku eelmise tunni materjaliga (l. 1—16). Niiviisi õpitut meenutanud, jätkub harjutamine klassis. Õpetaja pärib õpilastelt nende nime, pinginaabrid küsitlevad teineteist, mõni esinemisjulgem õpilane käib klassis ühe juurest teise juurde ja esitab küsimuse: **Wie heißt du? (Wie heißt 'du?)**

Esimeses tunnis kirjeldatud võtetega kontrollitakse rakenduskeelendite mõistmist.

Uue materjali läbivõtmist alustab õpetaja tuttavast küsimusest **Wie heißt du?**, pöördudes sellega ühe õpilase

poole. Õpilane vastab näiteks: **Ich heiße Mart.** Õpetaja justkui arutleb endamisi edasi: **Du heißt Mart. Heißt du Mart? Ja, du heißt Mart.** Siis pöördub ta veel kord sama õpilase poole küsimusega **Heißt du Mart?** Kui õpilane ei suuda vastusega toime tulla, abistab teda õpetaja, asetudes õpilase ossa: **Ja, ich heiße Mart.** Täpsemalt peatutaksegi üldküsimusel ja selle intonatsioonil. Küsimust harjutatakse kooris ja üksikult. Õpetaja pöördub sellega esialgu õpilaste poole, kelle nimesid ta teab. Õpilased vastavad küsimusele järelilikult jaatavalt. Seejärel pöördub õpetaja õpilaste poole, omistades nendele ebaõigeid nimesid. Vastamisel tuleb kasutada järelilikult eitust **nein**, mille õpetaja ütleb oma vastuses ette.

Näiteks: Õpetaja: **Heißt du Hilja?**

Õpilane Anne: ? ? ?

Õpetaja (Anne asemel): **Nein, ich heiße Anne.**

Anne (kordab): **Nein, ich heiße Anne.**

Kontrollimiseks üteldakse **nein** tähendus eesti keeles. Häädamist harjutatakse kooris ja üksikult. Kinnistamiseks esitab õpetaja (või õpilane) küsimusi, andes õpilastele kord õigeid, kord valesid nimesid.

Edasi astub õpetaja kõigi oma meesõpilaste juurde ja räägib, pöördudes ülejäänute poole: **Er heißt Uno. Er heißt Peter. Er heißt Ants. Er heißt Mart. Er heißt Paul.** Selle aja jooksul on õpilased suutnud eristada lauses sõna **er** ja mõistatada selle tähenduse. Õpetaja järel korraldatakse lauses kõigi poiste nimed. **Er** kinnistamist harjutatakse ka küsimustes **Heißt er ...?** ja **Wie heißt er?**, toetudes tegelikule olukorrale klassis.

Analoogiliselt õpitakse selgeks ka **sie** tähendus ja kasutamine lauses. **Er-sie** õpetamisel saab paralleele tõmmata vene keelele, mille kaudu see nähtus on õpilastele juba tuttav.

Asesõnade kinnistamiseks võib teha ka nn. «kuiva drilli»: õpetaja osutab klassis liikudes poistele ja tüdrukutele, õpilased ütlevad kooris vastavalt kas **er** või **sie**. Seejärel nimetatakse kõiki õpilasi nimepidi: **Er heißt Mart. Er heißt Paul. Sie heißt Aino** jne.

Lõpuks kinnistatakse asesõnu veel ahelküsitlusega. Näiteks:

1. õpilane: **Ich heiße Mart. Wie heißt du?**

2. õpilane: **Ich heiße Gisela.**

1. õpilane (osutades poisile): **Wie heißt er?**
2. õpilane: **Er heißt Ants.**
1. õpilane (osutades tütarlapsle): **Wie heißt sie?**
2. õpilane: **Sie heißt Erna.** (Edasi, pöördudes 3. õpilase poole.) **Wie heißt du?**
3. õpilane: **Ich heiße Ants.**

Edasi kordub analoogiline vestlus 2. ja 3., siis 3. ja 4. õpilase vahel jne. Iga õpilane on seega esialgu küsija (**Wie heißt du? Wie heißt er? Wie heißt sie?**), siis vastaja (**Ich heiße ... Er heißt ... Sie heißt ...**). Õpetaja jälgib ahela pidevust ja parandab vajaduse korral häälendamist.

Järgneb salmikese (**Ich heiße Peter, /du heißt Paul./ Ich bin fleißig, / du bist faul.**) õppimine. Õpetaja esitab kogu salmi tervikuna, seejärel õpitakse õpetaja järel korrates värsside kaupa. Erilist tähelepanu nõuavad read **Ich bin fleißig, / du bist faul.** Siin tuleb selgitada tähendust, harjutada õiget häälendamist ja rõhutamist. Edasi korratakse õpetaja järel kogu salmi, kuulatakse seda magnetofoni-lindilt (l. 36) ja lastakse siis esitada õpilastel, kellel salmi juba peas.

Kinnistamiseks kuulatakse helilindilt kogu teise tunni materjal (l. 17—36).

3. TUND

Näitlikud

vahendid: kaardikesed numbritena 1—10; helilindid vastavate tekstidega (l. 36—52) ja põhikursusest lindistus *Nummer vier*.

Uus materjal.

Õpilane:
Heißt du ...?
Heißt er ...?
Heißt sie ...?
eins, zwei, drei, vier,
fünf, sechs, sieben,
acht, neun, zehn
Eins und drei ist vier.
und
ist

Õpetaja:
Ist eins und drei vier?
Wieviel ist ...?
Sprecht mir nach!
Die Stunde ist aus.

Õpetaja pöördub küsimusega **Wie heißt du?** 4—5 õpilase poole ning jätkab siis üldküsimusega **Heißt du ...?** õpilaste nimede mõistatamist. Küsimustega **Heißt er ...?** ja **Heißt sie ...?** pärib õpetaja õpilastelt nende pinginaabrite nimesid. Seejärel asub õpetaja ossa mõni õpilane ning pöördub oma kaaslaste poole analoogiliste küsimustega. Siis kuulatakse ära mõned pinginaabrid, kes esitavad teineteisele kordamööda samad küsimused (**Heißt du ...? Heißt er ...? Heißt sie ...?**), osutades vastavalt kaasõpilastele.

Nimede ja tutvumisega seotud küsimuste aktiveerimiseks võib kasutada dialoogi, milles vestlevad põhiliselt kaks õpilast, kuid nende vestlus puudutab teisi õpilasi, kelle õpetaja on selleks määranud. Näiteks vestlevad poiss ja tüdruk, kellel teineteise nime pärimisele lisaks tuleb mõistatada veel kahe poisi ja ühe tütarlapse nimed. Enam-vähem tõetruu situatsiooni loomiseks võib kõik viis õpilast paigutada klassi ette nii, et vestlejad on teistest pisut eraldi. Vestlus võiks kulgeda umbes alljärgnevalt.

A. **Guten Tag!**

B. **Guten Tag!**

A. **Ich heiße Enn. Wie heißt du?**

B. **Ich heiße Ülle. Wie heißt sie?** (Osutades nendest pisut eemal seisvale või istuvale tütarlapsel.)

A. **Sie heißt Mai. Wie heißt er?** (Osutades ühele poistest.)

B. **Er heißt Ülar. Heißt er Jaak?** (Osutades teisele poisile.)

A. **Nein, er heißt Mart. Auf Wiedersehen!**

B. **Auf Wiedersehen!**

Vestlusesse võivad sekkuda või seda jätkata ka kolm ülejäänut. Näiteks:

C. **Heißt er Ants?**

D. **Nein.**

C. **Wie heißt er?**

D. **Er heißt Enn. Heißt sie Ülle?**

C. **Ja, sie heißt Ülle.**

Vajaduse korral võib sedalaadi dialoogi kuulata ka helilindilt (l. 37 ja 38).

Enne eelmises tunnis õpitud salmi kontrollimist kuulatakse seda lindilt (l. 36) ja korratakse siis õpetaja järel kooris.* 2—3 õpilast võivad seejärel salmi peast esitada.

* Siin on kohane sisse tuua väljend **Sprecht mir nach!** (l. 39). Lause mõte antakse edasi tõlkega.

Väga häid vastuseid võib ka hinnata. Kui õpilased tunnevad teksti peast, õpitakse selgeks viis (põhikursuse lindistus **Nummer vier**).

Järgneb saksakeelsete arvsõnade õppimine (l. 40). Enne seda võib õpetaja märkida, et arvsõnade tundmine on vajalik vanuse ütlemisel.

Arvsõnade õpetamisel kasutatakse vastavaid kaardikesi ja lastakse õpilastel kooris ja üksikult arvude nimetusi järele korrata. Tavaliselt jäävad õpilastele arvsõnad kergesti meelde* ja seepärast võib kaardikesi varsti läbi-segi näidata. Kinnistada võib nii, et õpilased kuulavad lindilt arvsõna ja näitavad vastavat kaardikest (l. 41).

Võetakse appi lihtsad liitmistehed, mida õpitakse jällegi õpetaja järel korrates. Näitlikustamiseks kasutatakse kaardikesi või kirjutatakse vajalikud tehted kiiresti tahv-lile. Esialgu võib õpetaja pöörduda õpilaste poole üldküsi-musega (näit. **Ist eins und drei vier?** vms.), siis kasutada ka eriküsimust **Wieviel ist ...?** Uute sõnade **und, ist, wieviel** tähendus, hääldamine, rõhk ja asukoht lauses tehakse õpilastele selgeks töö käigus (l. 44—47). Eksi-musi välditakse rohke harjutamise ning täiendavate seletustega. Helilindilt kuulatakse löiku liitmistehetega (l. 42 ja 43).

Aktiviseerimist vajavad omadussõnad **fleißig** ja **faul**. Selleks võib õpetaja tublimaid õpilasi kiita: **Du bist fleißig. Anne ist fleißig. Mart ist fleißig.** Järgneb pöördumine õpilaste poole: **Ist Peter fleißig?** Õpitud salmi alusel peak-sid õpilased jaatavalt vastama. Seepeale jätkab õpetaja: **Und ich bin fleißig.** Vastavatele õpilastele osutades nime-tab õpetaja veel kolm virka: **Du bist fleißig. Er ist fleißig. Sie ist fleißig.** Nii õpetatakse õpilastele märkamatul kätte sein pööramine kolmes esimeses pöördes. Korratakse koo-ris õpetaja järel. Vastavat löiku kuulatakse ka helilindilt (l. 48—50).

Õpilaste laisaks tembeldamisega tuleb ettevaatlik olla. Õpetaja piirdugu pigem küsimustega: **Ist Paul faul? Bist du faul? Ist Helga faul?**, lastes õpilastel vastavat löiku enne kuulata helilindilt (l. 51).

* Tähelepanu tuleks pöörata õpilastele, kes on saksakeelsed arvsõnad kodus kellegi abiga ära õppinud. Viga võib peituda siin ebaõiges hääldamises, mille korrigeerimine vajab aega ja kannat-likkust.

Tunni lõpetamiseks kasutab õpetaja väljendit **Die Stunde ist aus** (l. 52), sidudes seda õpilastele tuttavate väljenditega **Steht auf! Auf Wiedersehen!**

4. TUND

Näitlikud

vahendid: kaardikesed numbritega 11 ja 12; helilint vastavate tekstidega (l. 53—60).

Uus materjal.

Õpilane:
elf, zwölf
Ich bin ... Jahre alt.
Du bist ... Jahre alt.
Er ist ... Jahre alt.
Sie ist ... Jahre alt.
auch

Õpetaja:
Wie alt bist du?
Wie alt ist er?
Wie alt ist sie?

Tund algab arvude loendamisega 1—10-ni (kooris ja üksikult). Kui päripidi loendamine läheb ladusalt, katsutakse seda teha ka tagurpidi ja läbisegi, et vältida mehaanilist ja mõttepingeta järelkordamist. Veelkordsel loendamisel lisab õpetaja ka arvsõnad **elf** ja **zwölf** (l. 53). Täheendus peaks selguma kontekstist. Harjutatakse kaardikeste näitamise ja õpetaja eeskuju järgi: **elf, zwölf, zwölf, elf**. Seejärel loendatakse 1—12-ni ja tagasi. Kuulatakse helilindilt laulu **Eins, zwei, drei ...**

Õpetaja teatab, et peaaegu kõik vajalikud eelteadmised vanuse ütlemiseks on omandatud, palub kuulata küsimust ja mõistatada selle tähendust: **Wie alt bist du, Helga?** (l. 54). Leitakse uus sõna **alt**, kuulatakse selle hääldamist helilindilt (l. 55), korratakse seda kooris ja üksikult, pöörates tähelepanu «knaklaudile». Küsimust kuulatakse veel kord ja vastatakse siis õpetaja järel korrates: **Ich bin zwölf Jahre alt** (l. 54). Lauset harjutatakse osade kaupa (**Ich bin / zwölf Jahre alt**), siis jälle tervikuna. Õpetaja laseb kõigil õpilastel vastata küsimusele **Wie alt bist du?** Siis harjutatakse vastamist küsimustele **Wie alt ist er? Wie alt ist sie?** (l. 56). Küsimusi saadab vastav žest või siis kasutatakse asesõna asemel pärisnime. Kahe ühevanuse õpilase puhul õpitakse kasutama sõna **auch** (l. 57).

Antud tunnis jääb küsitlejaks ainult õpetaja.

Harjutatakse jutustavate lausetega: **Ich bin zwölf Jahre alt. Du bist elf Jahre alt. Er ist zwölf Jahre alt. Sie ist auch zwölf Jahre alt** (l. 58). Iga õpilane peab niiviisi peale oma vanuse ütlema veel kolme kaasõpilase vanuse. Harjutusest ilmneb, kuivõrd õpilased oskavad kasutada asesõnu **er ja sie**.

Seejärel seostatakse laused nime ja vanuse kohta: **Ich heiße Helga. Ich bin elf Jahre alt. Samad laused seostatakse ka kolme kaaslase kohta: Du heißt Aare. Du bist zwölf Jahre alt. Er heißt Toomas. Er ist elf Jahre alt. Sie heißt Lea. Sie ist auch elf Jahre alt** (l. 59). Monoloogi aluseks on järelikult situatsioon, kus nagu tutvustatakse end ja oma kaaslasi õpetajale.

Edasi võib monoloogi laiendada **fleißig** või **faul** kasutamiseks: **Ich heiße Helga. Ich bin elf Jahre alt. Ich bin faul. Du heißt Aare. Du bist zwölf Jahre alt. Du bist fleißig. Er heißt Toomas. Er ist elf Jahre alt. Er ist auch fleißig. Sie heißt Lea. Sie ist elf Jahre alt. Sie ist fleißig** (l. 60).

Helilinti kuulatakse õpetaja äranägemisel kas harjutamise käigus või lõpul.

5. TUND

Näitlikud

vahendid: helilint vastavate tekstidega (l. 60—66).

Uus materjal.

Õpilane:
Wie alt bist du?
Wie alt ist er?
Wie alt ist sie?
Bist du ... Jahre alt?
Ist er ... Jahre alt?
Ist sie ... Jahre alt?

Õpetaja:
Wiederhole!
Wiederholt!

Tund algab helilindi selle osa kuulamisega, kus õpilane ütleb oma nime, vanuse ja ühe omaduse (**fleißig, faul**) (l. 60). Seejärel tutvustavad end klassi ees 4—5 õpilast, alustades oma etteastet tervitusega (**Guten Tag!**) ja lõpetades hüvastijätuga (**Auf Wiedersehen!**).

Õpilased saavad ülesande kuulata kolme lauset, mille järgi tutvustatakse oma kaasõpilast (**Du heißt ... usw.**).

Helilindilt kuulatakse kajaga monoloogi (l. 61).

- A. Ich heie Asta.
 B. Du heit Asta.
 A. Ich bin elf Jahre alt.
 B. Du bist elf Jahre alt.
 A. Ich bin fleiig.
 B. Du bist fleiig.

Klassi ette tulevad kaks õpilast, kellest üks tutvustab iseennast ja teine ütleb samad laused 2. pordes, nagu äsja kuulnud heliligus.

lesannet võivad korrata veel 2—3 õpilaspaari.

petaja palub kuulata lauseid, millega tutvustatakse üht kaasõpilast — poissi (**Er heit ... usw.**). pilased saavad ülesande nuputada, kuidas öelda poisi nime ja vanust ühe lausega. Tulemuseks peaks olema näiteks: **Toomas ist zehn Jahre alt.**

Klassi ette tuleb õpilane, kes tutvustab algul iseennast ja siis kedagi poistest: **Ich heie Ene. Ich bin zwlf Jahre alt. Ich bin faul. Er heit Andres. Andres ist elf Jahre alt. Er ist fleißig.**

Analoogiliselt tutvustatakse ht klassikaaslast — ttarlast. Sedalaadi harjutuste eesmärgiks on õppida omandatud keelenditega kombineerima.

Vahelduseks lauldakse: **Ich heiße Peter, du heißt Paul.**

Järgneb dialoogielementide õppimine ja kinnistamine. pilased vastavad õpetaja küsimustele: **Wie alt bist du, Helga? Wie alt ist er (Hans)? Wie alt ist sie (Helle)? Bist du zwölf Jahre alt, Ene? Ist er (Enn) elf Jahre alt? Ist sie (Ene) zehn Jahre alt?**

Harjutamise käigus esitab õpetaja rakenduskeelendid **Wiederhole! Wiederholt!** (l. 63 ja 64).

petaja ksimustest vib hargneda ka krvalliine. Kui õpilane, kellelt õpetaja näiteks ksis: **Wie alt ist Ants? vi Ist Ilse zwölf Jahre alt?**, ei tea Antsu vi Ilse vanust, vib ta pöörduda Antsu või Ilse poole otsese küsimusega: **Wie alt bist du, Ants? või Bist du zwlf Jahre alt, Ilse?** Saanud vajalikud vastused, ütleb ksitu need õpetajale edasi.

Niisuguseid reageerimisharjutusi tehakse õpetaja juhendamisel. Juhendeid ja seletusi õpilastele annab õpetaja eesti keeles, sest oluline on just õpilase mõtet liikuma panna ja juhtida sinna, kus ta tuleb toime võõrkeelse väljendi kasutamisega.

Lõpuks teeb õpetaja kokkuvõtte sellest, kui palju küsimusi vanuse kohta juba esitada osatakse, ning loetleb veel kord kõik esitatud küsimused. Veel parem on, kui õpilased ise selle loetelu koostavad või vähemalt selleks kaasa aitavad.

Järgmiseks harjutamise etapiks on õpilastevaheline küsitlemine-vastamine. Õpetaja abistab ja suunab. Üheks võtteks on ahelküsitelu, näiteks:

- A. **Wie alt bist du?**
- B. **Ich bin zehn Jahre alt. Wie alt bist du?**
- C. **Ich bin elf Jahre alt. Wie alt bist du?**
- D. **Ich bin zwölf Jahre alt.**

Ahelana kinnistatakse küsimust **Bist du... Jahre alt?** Küsimusi 3. pöördes võib kinnistada hargneva ahelana. Näiteks (l. 65):

- A. **Wie alt ist Erich?**
- B. (ei tea vanust ja pöördub seepärast Erichi poole):
Wie alt bist du, Erich?
- C. **Ich bin elf Jahre alt.**
- B. **Erich ist elf Jahre alt. Wie alt ist Erika?**
- D. **Erika ist zehn Jahre alt.**

Üldküsimus 3. pöördes võib aluseks olla järgmisele dialoogifragmendile (l. 66):

- A. **Ist Linda elf Jahre alt?**
- B. **Nein, Linda ist zwölf Jahre alt. Ist Laine zehn Jahre alt?**
- C. (ei tea vanust ja pöördub seepärast Laine poole):
Laine, bist du zehn Jahre alt?
- D. **Nein, ich bin elf Jahre alt.**
- C. **Laine ist elf Jahre alt. Ist Leo zehn Jahre alt?**
- E. **Ja, Leo ist zehn Jahre alt.**

Helilinti kasutatakse vajaduse järgi.

6. TUND

Näitlikud

vahendid: kaardikesed numbritega 1—12; helilindid vastavate tekstidega (l. 9, 35—38, 58—60, 65—70).

Kordamine.

Kordamistunni eesmärgiks on harjutada keelendeid, mis pole veel kindlalt omandatud, ning õpetada õpilasi

teadlikult koostama ja kasutama nii dialooge kui monolooge.

Emakeelses vestluses tehakse kokkuvõtte sellest, mida saksa keeles juba osatakse: tervitada, hüvasti jätta, oma nime ja vanust ütelda, kaaslaste nime ja vanust küsida, numbreid loendada, salmikest ütelda ja laulda. Kõiki õpitud keelendeid saab kaaslastega suhtlemisel kaht viisi ära kasutada: 1. monoloogis, s. t. üksinda esinedes enesest või teistest jutustades; 2. dialoogis, s. t. kahekesi vesteldes teineteiselt midagi pärides, pärimistele vastates.

Kuulatakse helilindilt monolooginäiteid (l. 35, 36, 58—60), et õpilased tunnetaksid selle kõnevormi olemust. Kokkuvõttes jõutakse järeldusele, et sisuliselt räägitakse monoloogides ainult nimest, vanusest ja omadustest, kuid vormi poolest võib seda teha üsna mitmeti. Järgnevas harjutamises öeldakse kõik eespool nimetatud enese kohta (**ich**), siis teise (**du**), kolmanda (**er**) ja neljanda (**sie**) õpilase kohta. Kui mõned väljendid ei ole päris selged, korratakse neid õpetaja järel või ahelmonoloogina. Kooris võib korrata ka terviklikke monolooge, kuid selle töövormiga ei tohi liialdada, sest kooris kõne puhul õpilase tähelepanu ja mõttepinge langevad. Kokkuvõtva harjutusvormina võib kasutada järgmist: õpilane tuleb klassi ette, tervitab, ütleb oma nime, vanuse ja ühe omaduse. Seejärel liigub ta pingiridade vahel ja ütleb enesele lähemal olijate nimed teises isikus (**Du heißt Anne**), kaugemal olevate poiste (**Er heißt Ants**) ja tütarlaste nimed (**Sie heißt Alli**) kolmandas isikus. Etteaste lõpeb hüvastijätuga **Auf Wiedersehen!**, millele klass võib kooris vastata.

Järgmise õpilase ülesanne erineb teises osas selle poolest, et ta ütleb nii paljude kaaslaste vanuse, kui ta seda teab. Põhimõtteks jääb **du** kasutamine lähemate, **er** ja **sie** kaugemate puhul.

Samadest põhimõtetest lähtudes nimetab kolmas õpilane oma kaaslaste omadusi, kuigi need on ainult **fleißig** ja **faul**.

Neljas õpilane saab kõige raskema ülesande — ütelda kõik õpitu iseene ja oma kaaslaste kohta (analoogiliselt l-ga 60).

Niisugune ülesannete diferentseerimine võimaldab anda kõigile õpilastele jõukohaseid ülesandeid: arglikele ja aeglastele lihtsamaid, julgetele ja kiire reageerimisega — keerukamaid jne.

Vahepeal võib laulda **Ich heiße Peter . . .**

Edasi kuulatakse dialooginäidiseid (l. 9, 37, 38, 65, 66).

Järgnevad dialoogifragmentide koostamine ja kõneharjutused. Esimene õpilaspaar saab ülesande pärida teineteise nime. Õpilastele võib kätte õpetada ka lühiküsimuse **Und du?**, pöörates tähelepanu õigele intonatsioonile (l. 67). Vajalikke kõneelemente harjutatakse kooris.

Järgmine õpilaspaar vestleb vanusest, kolmas püüab lülitada vestlusesse nii nime kui vanuse. Lõpuks haaratatakse dialoogi ka omadused **fleißig-faul**. Õpetajal tuleb jälgida, et üks õpilane ei oleks ainult küsija ja teine vastaja, vaid et jutt kulgeks ühelt teisele.

Niisuguste pikemate mõtteavalduste korral tuleb õpetajal mõnikord mõtet emakeeles justkui «ees vedada». Dialoogis tekib vahel seisak seepärast, et õpilased kaotavad mõttelõnga. Kui ütelda emakeeles, mida küsida või vastata, suudavad õpilased saksakeelset dialoogi tavaliselt jätkata. Kui õpilased vastavaid saksakeelseid vahendeid kohe ei leia, s. t. keelendite kasutamises pole saavutatud automaatsuse astet, tuleb tagasi pöörduda lihtsamate harjutuste juurde (kooris kõne, küsimustele vastamine jne.). Mingil juhul ei tohi kõnetreeningus kasutada tõlget, sest see takistab vajalike võõrkeelsete seoste kujunemist.

Lõpptulemusena koostatakse mitmesuguseid dialoogivariante, mille juures õpilased saavad oma leidlikkust ja aktiivsust näidata.

Näiteks (l. 68):

A. **Guten Tag!**

B. **Guten Tag! Heißt du Ellen?**

A. **Ja. Und du?**

B. **Ich heiße Reinhard. Ich bin elf Jahre alt. Und du?**

A. **Ich bin auch elf Jahre alt. Ich bin fleißig. Bist du auch fleißig?**

B. **Nein, ich bin faul.**

A. **Auf Wiedersehen!**

B. **Auf Wiedersehen!**

Lindistus 69:

C. **Guten Tag, Andres!**

D. **Guten Tag! Aber wie heißt du?**

C. **Ich heiße Edith. Bist du zwölf Jahre alt, Andres?**

D. **Nein, ich bin elf Jahre alt.**

C. **Hanno ist auch elf Jahre alt. Ist Hanno fleißig?**

- D. Ja, er ist fleißig. Ich bin auch fleißig. Und du?
 C. Ich bin faul. Auf Wiedersehen!
 D. Auf Wiedersehen!

Lindistus 70:

- E. Guten Tag! Heißt du Endel?
 F. Nein, ich heiße Aksel. Heißt du Linda?
 E. Nein, ich heiße Gisela. Wie alt bist du?
 F. Ich bin zehn Jahre alt. Und du?
 E. Ich bin zwölf Jahre alt. Wie alt ist Endel?
 F. Er ist auch zwölf Jahre alt.
 E. Und Ester?
 F. Sie ist elf Jahre alt. Sie ist fleißig. Bist du auch fleißig?
 E. Ja, und du?
 F. Ich bin auch fleißig. Auf Wiedersehen!
 E. Auf Wiedersehen!

Soovitav on näidiseid analüüsida struktuuri ja situatsioonide erinevuse poolest, lastes neid õpilastel endil leida. Esimeses dialoogis kahtleb näiteks üks partner teise nimes, teine ei tunne esimest, kolmandas dialoogis ei ole partnerid teineteise nimes kindlad. Missuguste lausetega on see väljendatud? (I. — **Heißt du Ellen?** — **Und du?** III. — **Heißt du Endel?** — **Heißt du Linda?**) Teises dialoogis tunneb esimene partner oma kaasläse nime, teine aga mitte. Missugustes lausetes see väljendub? (**Guten Tag, Andres!** — **Aber* wie heißt du?**) Niisugused analüüsid ei tohi muutuda eesmärgiks omaette, siis ei too nad kõnearendusele kasu; neid tuleb kasutada ainult niivõrd, kui võrd see harjutab õpilasi nägema keelendite kasutamise erinevaid võimalusi.

Õpilastel jääb koduseks ülesandeks harjutada oma nime, vanuse ja ühe omaduse ütlemist ning vestelda samal teemal ühe klassikaaslasega.

MÄRKUSI 7. JA 8. TUNNI KOHTA

7. tunniga algab eelkursuses uus tsükkel — tegevussarjade õppimine. Ammu tuntud ja paljude metoodikute poolt proovitud ning soovitatud õpetamisviis tagab edu eelkõige sellega, et võrkeelsed

* **Aber** kasutamine jääb episoodiliseks. Õpetaja annab ainult sõna tõlke.

väljendid seostatakse kindlate tegevustega. Meenutades tegevuste järjekorda meenuvad keelekasutajale ka vastavad keelendid. Kuna võte erineb eelmistes tundides kasutatuist, ergutab see õpilasi ning toob õppeprotsessi vaheldust.

7. TUND

Näitlikud

vahendid: helilindid vastavate tekstidega (l. 60, 68—77).

Uus materjal.

Õpilane:

*Ich sitze.
Ich stehe auf.
Ich stehe.*

Õpetaja:

*Was machst du?
Ich kontrolliere die
Hausaufgabe(n).*

Tund algab 60. monolooginäidise kuulamisega, millele järgneb monoloogide esitamise kontroll. Õpetaja kasutab seejuures saksakeelset sissejuhatust: **Ich kontrolliere die Hausaufgabe(n)** — (l. 71 ja 72).

Enne dialoogide esitamist kuulatakse lindistusi 68—70. Kui õpilased pikkade dialoogidega veel toime ei tule, jaotatakse need alateemadeks (nimi, vanus, omadused) ja harjutatakse siis. Näidisdialoogides võib üheks osatäitjaks olla õpetaja. Õpilasi harjutatagu kaasõpilase kõnele toetuma, näidates, kuidas küsimus võib vastusele aluseks olla, kuid hoiatades ka kaasõpilase vigade ülevõtmise eest. Mõningaid dialoogifragmente võib lasta pähe õppida, kuid sellega ei või liialdada, sest mehhaanilise tuupimisega omandatud keelendeid ei oska õpilased hiljem loovalt kasutada.

Enne uue materjali juurde minekut korratakse arvsõnu.

Uut ülesannet tutvustatakse emakeeles (õpime nime-tama kolme tegevust). Ülevaatlikkuse huvides nimetab õpetaja kõik tegevused esialgu järjest, neid ise seejuures sooritades; alles siis tullakse lausete juurde üksikult.

Töö võiks kulgeda järgmiselt.

Õpetaja istub laua ääres ja palub jälgida, mida ta teeb, sest ta nimetab seda tegevust saksa keeles.

Õpetaja: **Ich sitze.**

Arusaamist kontrollitakse tõlke abil.

Õpetaja kordab uuesti: **Ich sitze.**

Õpilased kooris: **Ich sitze.**

Iga õpilane üksikult: **Ich sitze.**

Seejärel pöörduv õpetaja iga õpilase poole küsimusega **Was machst du?** Küsimus tõlgitakse.

Analoogiliselt töötatakse läbi ka järgmised väljendid, kusjuures tegevusi sooritatakse kindlasti kaasa.

Kui sarja üksikud osad on omandatud, sooritatakse tegevused ja kirjeldatakse sarja tervikuna, algul kõik õpilased ja õpetaja koos, siis õpilased ükshaaval.

Väljendi **Ich stehe auf** kinnistamiseks võib kasutada õpilastele tuttavat käsklust **Steh auf!**, mida nad siis täidavad ja kommenteerivad.

Iga tegevuse võib seostada ka arvuga, et luua erinevaid kordamisvariante.

1. Õpetaja loendab, õpilased sooritavad tegevusi ja nimetavad neid.
2. Üks õpilane loendab, teised tegutsevad.
3. Üks loendab, teine tegutseb jne.

Kinnistamiseks kuulatakse näidiseid helilindilt

(l. 73—77).

8. TUND

Näitlikud

vahendid: helilint vastavate tekstidega (l. 78—82).

Uus materjal.

Õpilane:

Õpetaja:

Was machst du?

Was macht er (sie)?

Du sitzt.

Du stehst auf.

Du stehst.

Er (sie) sitzt.

Er (sie) steht auf.

Er (sie) steht.

Tund algab eelmises tunnis õpitud tegevussarja kooris kordamisega. Seejärel esineb iga õpilane üksikult. Hääl-
dusvigade parandamiseks õpilast ei katkestata, õiged vor-
mid korraldatakse pärast vastamist.

Kui enamik õpilastest on esinenud, palub õpetaja ühel viimastest kõnetempot vähendada ja hakkab õpilase tege-
vust 2. pöördes kommenteerima.

Õpilane:
Ich sitze.
Ich stehe auf.
Ich stehe.

Õpetaja:
Du sitzt.
Du stehst auf.
Du stehst.

Pärast seda, kui öeldust arusaamist on tõlke abil kontrollitud, alustatakse kommenteerimist koos õpetajaga. Pöördelõppe hääldatakse algul väga täpselt, et õpilased neid selgesti kuuleksid. Edasi järgneb kinnistamine nii, et üks õpilane sooritab tegevusi ja nimetab neid, teine, kes istub tema kõrval, kommenteerib kaaslase tegevust.

Kinnistada võib ka nii, et õpetaja palub osal õpilastest püsti seista, teistel istuma jääda ja kolmandatel tõusta siis, kui neid küsitakse. Kui õpetaja pöördub kellegi poole küsimusega **Was machst du?**, vastab küsitud vastavalt tegevusele, näit.: **Ich stehe auf** ja tema naaber kommenteerib: **Du stehst auf.**

Kui 2. pöördes kommenteerimisega toime tullakse, alustab õpetaja 3. pöördes kommenteerimist. Töövõtted on analoogilised. Vastavad nii poisid kui tüdrukud, et kommenteerijad saaksid mõlemaid asesõnu (**er, sie**) kasutada.

Kui materjal on omandatud, korratakse tegevussarja kahe kommenteerijaga.

1. õpilane:
Ich sitze,
stehe auf,
stehe.

2. õpilane:
Du sitzt,
stehst auf,
stehst.

3. õpilane:
Er (sie) sitzt,
steht auf,
steht.

Õigete pöörete kasutamisoskuse kujundamiseks laseb õpetaja vastata küsimustele: **Was machst du? Was macht er (Enn)? Was macht sie. (Ene)?** Tegevuse, mille põhjal vastata, valivad õpilased ise.

Küsimust **Was machst du?** õpivad õpilased ka kasutama. Selle harjutamiseks sobib ahelküsitlus, mida alustab õpetaja. Vastustes peavad tegevused vahelduma.

Kinnistamiseks kuulatakse helilinti (l. 78—82).

Uut materjali saab siduda ka varem õpituga, kui liita need üheks monoloogiks. Näiteks:

Ich heiße Helga. Ich bin elf Jahre alt. Ich sitze. Ich bin faul.

Või edasi:

Du heißt Hillar. Du bist zwölf Jahre alt. Du stehst auf. Du bist fleißig.

Analoogilisi monolooge võib ka 3. pöördes esitada:

Er (sie) heißt Ott (Ita). Er (sie) ist zehn Jahre alt. Er (sie) steht. Er (sie) ist fleißig.

Tunni lõpul võib korrata arvsõnu ja sooritada liitmis-tehteid.

MÄRKUSI 9.—18. TUNNI KOHTA

Järgnev 10-tunnine tsükkel on suulises eelkursuses kõige ulatuslikum. Tsükli keskseks grammatiliseks nähtuseks on akusatiiv, millele järgneb akusatiivi ja nominatiivi vastandav käsitlemine. Selle suhteliselt raske grammatilise nähtuse omandamist toetavad sobiv sõnavara ning tegelikkusele lähedased situatsioonid.

Akusatiivi õpetamine algab meessoost nimisõnadest, järgnevad naissoost, siis kesksõost nimisõnad.

Kõlaanalooogia alusel õpitakse ka eitust **kein(e)** kasutama nominatiivis ja akusatiivis.

9. TUND

Näitlikud

vahendid: helilint vastavate tekstidega (l. 83—87).

Uus materjal.

Õpilane:

Was macht er (sie)?

Ich habe einen Bruder.

Der Bruder heißt Andres.

Õpetaja:

Hast du einen Bruder?

Wie heißt der Bruder?

Tunni algul korratakse õpitud tegevussarju.

Enne uue materjali käsitlemist küsib õpetaja eesti keeles: kellel õpilastest on vend. Need, kel on, kutsutakse klassi ette õpetaja kõrvale. Seejärel ütleb õpetaja, et ka temal on vend, ja palub kuulata, kuidas seda saksa keeles ütelda: **Ich habe einen Bruder**. Õpetaja kordab lauset veel kord ja annab tõlke. Seejärel kordab ta lauset kahes osas: **Ich 'habe / einen 'Bruder**. Lauseid kordavad kooris kõik õpilased, kes seisavad klassi ees. Seejärel lubatakse neil istuda ning harjutamise jätkamisel lepitakse kokku, nagu oleksid kõigil õpilastel vennad. Lauseid korratakse ahelana. Edasi küsib õpetaja kõigilt õpilastelt: **Hast du einen Bruder?** ning saab vastuseks — **Ja, ich habe einen Bruder**. Kui lausemudel on kindlalt omandatud, õpitakse ütlema venna nime: **Ich habe einen Bruder. Der Bruder heißt Leo**. Siinkohal on vajalik grammatiline seletus artikli kohta.

Saksa keel erineb eesti keelest selle poolest, et saksa keeles seisab nimisõna ees tavaliselt tõlkimatu sõnake, mida nimetatakse artikliks. Meie lauses esineb neid kaks: **einen** lauses **Ich habe einen Bruder** ja **der** lauses **Der Bruder heißt Leo**. Artikleid on tegelikult rohkem, kuid meie õpime neid kasutama järjekorras. Eialgu peame meeles, et **einen** ja **der** on omavahel seoses.

Jätkub lause **Der Bruder heißt ...** harjutamine ahelas nii, et igaüks asetab lausesse oma venna nime.

Kinnistamine jätkub õpetaja küsimuste järgi: **Hast du einen Bruder? Wie heißt der Bruder?**

Edasi õpitakse ütlema ka venna vanust (eialgu õpitud arvsõnade piires): **Er ist neun Jahre alt**. Lause võib lasta õpilastel endil meelde tuletada. Kokkuvõtteks saadakse seotud jutuke venna kohta: **Ich habe einen Bruder. Der Bruder heißt Jüri. Er ist drei Jahre alt**.

Õpitu võib siduda varem õpitud monoloogiga. Näiteks: **Ich heiße Helle. Ich bin elf Jahre alt. Ich bin fleißig. Ich habe einen Bruder. Der Bruder heißt Hillar. Er ist vier Jahre alt. Er ist auch fleißig**.

Seejärel korraldatakse õpitud arvsõnu, tegevussarju, lauldakse salmikesi. Õpilased harjutavad küsimust **Was macht er (sie)?**

Tunni lõpul kuulatakse uut materjali helilindilt (l. 83—87).

Õpilastel palutakse järgmiseks tunniks kaasa võtta pilte koertest.

10. TUND

Näitlikud

vahendid: kaardikesed numbritega 7, 11, 11, 12 ja nime-
dega Endel, Indrek, Kaja, Urmas; pilt mustast
koerast; musti ja valgeid pliiatseid ning palle;
helilint vastavate tekstidega (l. 88—95).

Uus materjal.

Õpilane:
Hast du einen Bruder?
Wie heißt der Bruder?
Der ... ist ...
Hund, Bleistift, Ball
schwarz, weiß

Õpetaja:
Wie ist der ...?
Ist der ...?

Tund algab dialooginäidise kuulamisega (l. 88).

A. **Guten Tag! Heißt du Endel?**

B. **Ja. Und du?**

A. **Ich heiße Kaja. Ich bin elf Jahre alt. Und du?**

B. **Ich bin zwölf Jahre alt. Ich habe einen Bruder.
Der Bruder ist elf Jahre alt.**

A. **Wie heißt der Bruder?**

B. **Er heißt Indrek. Hast du auch einen Bruder?**

A. **Ja. Er ist sieben Jahre alt.**

B. **Wie heißt er?**

A. **Er heißt Urmas. Auf Wiedersehen!**

B. **Auf Wiedersehen!**

Seejärel vastatakse õpetaja küsimustele venna kohta, esitatakse samad küsimused üksteisele ning harjutatakse dialoogi. Esialgu vesteldakse ainult vennast, siis liidetakse uus materjal varasemate dialoogidega nagu kuulnud dialooginäidises.

Osadesse sisseelamise hõlbustamiseks võib õpilastele kätte anda kaardikesed nimede ja vanustega. Olgu antud juhul ühe õpilase nimi Endel, vanus 12, temal vend Indrek, vanus 11; teise õpilase nimi Kaja, vanus 11, tema venna nimi Urmas, vanus 7.

Jätkub uute sõnade õppimine tuttavates lausemudelites. Enne seda pärib õpetaja, mida tähendab lause **Ich habe einen Bruder***. Siit hargneb jutt sellele, kes või mis võiks veel kellelgi olla, näiteks koer, pall, pliiats. Näidates pilti koerast ütleb õpetaja: **Ich habe einen Hund**. Selgub, et lauses on uus ainult viimane sõna.

Lauset harjutatakse ahelkõnes, kusjuures igal õpilasel on käes kodust kaasavõetud pilt koerast.

Õpetaja esitab küsimuse **Wie ist der Hund?** ja vastab, näidates musta koera pilti: **Der Hund ist schwarz**. Lauset harjutatakse tavalises korras.

Siis pöördub õpetaja õpilase poole, kellel on valge koer: **Hast du einen Hund?** Vastusele järgneb uus küsimus: **Wie ist der Hund?** Õpetaja ütleb vastuse — **Der Hund ist weiß**. — ning laseb seda korrata kõigil õpilastel, kellel on valge koer.

* Niisugustel juhtudel võib õpetaja sattuda eksitavale vastuolule: õpilased kasutavad saksakeelseid sõnu ja väljendeid õigesti, kuid ei oska neile kohe eestikeelseid vasteid anda. Õpilast takistab asjaolu, et tal pole selliseid seoseid tunnis tavaliselt vaja. Kui talle pisut aega anda, suudab ta õige vaste leida.

Õpetaja näitab vaheldumisi musta ja valge koera pilti. Sellega kaasnevad vastavalt laused **Der Hund ist schwarz** ja **Der Hund ist weiß**. Lauseid hääldatakse kooris.

Palli ja pliiatsi nimetuste õppimine kulgeb eespool kirjeldatuga enam-vähem analoogiliselt. Vajalik on, et võimalikult igal õpilasel oleks kõnealune ese käes või vähemalt kahe peale pingil.

Vajaduse korral kuulatakse helilinti (l. 89—93).

Kinnistamiseks pöörduvad õpilased järgemööda üksteise poole küsimusega **Hast du einen ...?**, millele vastatakse käes oleva eseme kohaselt: **Ja, ich habe einen ...** või **Nein, ich habe einen ...** (viimasel juhul nimetatakse õige ese).

Kinnistamiseks võib kasutada ka mõistatamismängu. Õpilased peidavad ühe õpitud esemetest selja taha. Küsituleja püüab lauses **Hast du einen ...?** tabada õiget eset. Kui see tal õnnestub, jätkab see, kelle ese õigesti mõistatati. Küsitletu peab igal juhul andma täisvastuse, nimetades eseme, mis tal käes.

Õpetaja kasutab kinnistamiseks küsimusi **Wie ist der ...?** ja **Ist der ...?**, millele õpilased vastavad näidatud esemete värvuse järgi.

Kokkuvõtteks nimetatakse kõiki kolme sõna ühes lauses: **Ich habe einen Hund, einen Ball und einen Bleistift**. Omadused aga loetletakse lahus: **Der Hund ist schwarz. Der Ball ist weiß. Der Bleistift ist auch weiß** (l. 94). Koera kui vestlusobjekti puhul saab kasutada ka õpitud omadussõnu **fleißig** ja **faul**: **Der Hund ist fleißig. Der Hund ist faul**.

Improviseeritakse ka dialooge. Näiteks (l. 95):

A. **Hast du einen Bleistift, Rita?**

B. **Nein, ich habe einen Ball.**

A. **Wie ist der Ball?**

B. **Er ist schwarz. Hast du einen Bleistift?**

A. **Nein, ich habe auch einen Ball. Der Ball ist weiß.**

11. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid (roheline mantel; punane õun; must koer); ribake kollast paberit kollase värvuse näitamiseks; rohelisi, kollaseid, punaseid, valgeid ja musti palle ning pliiatseid; helilint vastavate tekstidega (l. 96—101).

Uus materjal.

Õpilane:
Wie ist der ...?
Ist der ...?
Du hast einen ...
Mantel, Apfel
rot, gelb, grün

Õpetaja:
Hat er (sie) einen ...?
Er (sie) hat einen ...?

Kordamiseks vastatakse õpetaja küsimustele: **Hast du einen Bruder? Wie heißt der Bruder? Wie ist der Bruder?** Peatuda tuleb kahel viimasel küsimusel, neid kõrvutada, tõlkida lasta, vastuseid võrrelda, sest muidu hakkavad õpilased nimetatud küsimusi kõlalise sarnasuse tõttu segi ajama. Samale nähtusele juhitakse õpilaste tähelepanu ka järgmises küsimustekolmikus: **Hast du einen Hund? Wie heißt der Hund? Wie ist der Hund?**

Eristamiseks esitatakse ka üldküsimusi: **Heißt der Bruder Rein? Ist der Bruder fleißig? Heißt der Hund Rex? Ist der Hund schwarz?**

Kordamine jätkub küsimustega **Hast du einen Ball? Wie ist der Ball? Hast du einen Bleistift? Wie ist der Bleistift?**

Õpilaste tähelepanu ja reageerimisvõime kontrollimiseks võib vahele pista ka sisult ebaõigeid küsimusi: **Wie heißt der Ball (Bleistift)?**

Küsimuste **Wie heißt der Bruder? Wie ist der Bruder? ja Wie heißt der Hund? Wie ist der Hund?** esitamises ja õigete vastuste andmises korraldatakse võistlus. Rühmad küsivad ja vastavad kordamööda. Õpetaja märgib punkte ja jälgib, et esitataks kõiki küsimusi.

Uue materjali õppimine toimub esemete ja värvide näitamisega ning õpetaja järel kordamisega: **Ich habe einen Mantel. Der Mantel ist grün usw.**

Järgneb vastamine küsimustele: **Hast du einen Mantel? Wie ist der Mantel? usw.**

Kui kõik uued sõnad on omandatud, kordab õpetaja asjaosalistele osutades õpitud järgmiselt: **Ich habe einen Mantel. Du hast einen Mantel. Er hat einen Mantel. Hat sie auch einen Mantel?**, pöördudes küsimusega ühe õpilase poole. Vastuse **Ja, sie hat auch einen Mantel** aitab moodustada õpetaja. Vastust korratakse kooris. Lõpuks loetletakse nime järgi kõiki mantlite omanikke: **Hans hat einen Mantel, Virve hat einen Mantel, Uno hat einen Man-**

tel usw. Sama korratakse pärisnimede asendamisel isikulistele asesõnadega (**er, sie**).

Analoogiliselt õpitakse ja kinnistatakse ka nimisõna **Apfel**.

Seejärel jagatakse kõigile õpilastele õpitud esemed või pildid nendest ning mängitakse mõistatamismängu (vt. 10. tund). Mängu keerulisemaks muutmiseks võib lasta mõistatada ka esemete või nende kujutuste värvi. Välja vahetatakse ainult see õpilane, kes mõistatas õigesti nii eseme kui selle värvi ning parandas vastaja vead. Vigade parandamiseks tuleb kaasa haarata ka teisi õpilasi.

Dialogielemente harjutatakse piltide ja esemete alusel, mis on õpilastele kätte antud. Näiteks:

- **Ich habe einen Bleistift. Der Bleistift ist schwarz. Hast du auch einen Bleistift, Mari?**
- **Nein, ich habe einen Ball. Der Ball ist gelb. Hast du auch einen Ball, Jüri?**
- **Nein, ich habe einen Apfel. Der Apfel ist rot. Hast du auch einen Apfel, Mart?**
- **Nein, ich habe einen Mantel. Der Mantel ist grün. Hast du auch einen Mantel, Ott?**
- **Ja, ich habe einen Mantel. Der Mantel ist weiß. Hast du auch einen Mantel, Kai?**
- **Nein, ich habe einen Hund. Der Hund heißt Murka. Er ist weiß.**

12. TUND

Näitlikud

vahendid: helilint vastavate tekstidega (l. 102—104);
11. tunnis märgitud pildid ja esemed.

Uus materjal.

Õpilane:

Õpetaja:

Hat er (sie) einen ... ?

Was hast du (da)?

Er (sie) hat einen ...

Ich habe keinen ...

Du hast keinen ...

Er (sie) hat keinen ...

Tundi alustatakse analoogiliselt eelmise tunni lõpul tehtud harjutusega, et korrata õpitud keelendeid. Seejärel tuletatakse meelde kõik õpitud kuus meessoost nimisõna:

der Apfel, der Ball, der Bleistift, der Bruder, der Hund, der Mantel.

Õpetaja juhib õpilaste tähelepanu sellele, et üksikult loetletakse neid nimisõnu ainult koos artikliga **der**. Ka sõnastikes esinevad nad sellisel kujul. Niisuguseid nimisõnu nimetatakse meessoost nimisõnadeks. Meie lausetes esinesid nad ka artikliga **einen**, mis näitab akusatiivi. Tähtis on meeles pidada, et artikliga **einen** esinev nimisõna viitab sellele, et algvormis seisab artikkel **der**. Näiteks: **Ich habe einen Bruder. Der Bruder ist acht Jahre alt.**

Siit saab teha ülemineku eituse **kein** õppimisele, et väljenduda saksa keeles, kui venda tõepoolest ei ole. See on lihtne, sest lausele **Ich habe einen Bruder** tuleb lisada ainult üks häälik (k): **Ich habe keinen Bruder**. Lauseid võib kõrvutavalt kooris hääldada. Seejärel jaotatakse õpilased kahte rühma: need, kellel on vend, ja need, kellel venda ei ole. Kumbki rühm vastab õpetaja küsimusele **Hast du einen Bruder?** vastavalt tegelikkusele. Sama küsimusega pöörduvad õpilased järjekorras üksteise poole.

Kui õpilastel on enam-vähem meelde jäänud, kellel on vend, kellel mitte, pöördub õpetaja õpilaste poole küsimusega **Hat Urve (sie) einen Bruder?** või **Hat Uno (er) einen Bruder?** Kui õpilased on unustanud, kuidas tegelik olukord on, pöörduvad nad asjaosalise poole küsimusega **Hast du einen Bruder, Urve?** ja vastavad saadud vastuse põhjal õpetajale. Samad küsimused esitavad õpilased üksteisele.

Kui lõpuks leidub klassis õpilane, kes oskab öelda, kellel on või pole venda, võib tal lasta ühe kaasõpilase juurest teise juurde käia ja üles lugeda: **Enn hat einen Bruder. Ülle hat keinen Bruder usw.**

Venna teemal võib harjutada ka dialooge, kusjuures õpilased mängivad siis teadmatust partneri suhtes. Näiteks (l. 103):

- A. **Hast du einen Bruder, Ott?**
- B. **Nein, ich habe keinen Bruder. Und du?**
- A. **Ich habe einen Bruder. Er heißt Margus.**
- B. **Wie alt ist er?**
- A. **Er ist neun Jahre alt.**
- B. **Hat Ülle einen Bruder?**
- A. **Nein, sie hat keinen Bruder.**
- B. **Und Evi, hat sie einen Bruder?**
- A. **Ja, Evi hat einen Bruder.**
- B. **Heißt der Bruder Enn?**
- A. **Ja, er heißt Enn.**

Temaatiliselt sobiv ja lastepärane on ka vestlus koerast (l. 104).

A. Rita, ich habe einen Hund!

B. Oh! Wie heißt der Hund?

A. Er heißt Rex.

B. Ist er schwarz?

A. Ja, er ist schwarz. Hast du auch einen Hund?

B. Ja, ich habe auch einen Hund. Er heißt Muki. Muki ist weiß.

A. Oh! Wie alt ist er?

B. Er ist zwei Jahre alt.

A. Rex ist auch zwei Jahre alt.

B. Ist Rex faul?

A. Nein! Er ist fleißig. Und Muki?

B. Muki ist faul.

Dialooginäidiseid helilindilt kuulates juhime õpilaste tähelepanu sellele, kuidas dialoogi loomulikumaks muutmiseks saab kasutada mitmesuguseid hüüatusi, kuidas vestlust võib alustada ka jutustava lausega (l. 104).

Dialoogi on sobiv kasutada elusolendite, monoloogi — esemete puhul.

Õpilastele kättejagatud esemete kohta küsimusi esitades kasutab õpetaja ka uut küsimust **Was hast du (da)?** Küsimus tõlgitakse, selle häädamist harjutatakse kooris ja üksikult, kuid küsimuse kasutajaks jääb antud tunnis õpetaja.

Kordamiseks võib kasutada mõistatamismängu ja teisi eespool kirjeldatud võtteid. Mõistatamismängu varieerimiseks lastagu ühel õpilasel klassi ette tulla. Õpilane ei näita klassile tema käes olevat eset või pilti ning laseb siis klassil mõistatada. Kes õigesti mõistatab, läheb klassi ette.

Antud tunniga peavad käsitletud meessoost nimisõnad olema niivõrd hästi selged, et need ei läheks segi naissoost nimisõnadega, mida õpitakse järgmisest tunnist alates.

13. TUND

Näitlikud

vahendid: pilt hallist kassist, pilte ja esemeid eelmistes tundides õpitud sõnavaraga; helilint vastavate tekstidega (l. 105—109).

Uus materjal.

Õpilane:

Was hast du (da)?

Ich habe eine ...

Die ... ist ...

Sie heißt ...

Ich habe keine ...

*Katze, Schwester
grau, braun*

Õpetaja:

Hast du eine ...?

Wie ist die ...?

Näidates kassi pilti, ütleb õpetaja: **Ich habe eine Katze.** Lauset hääldatakse väga selgesti ja täpselt. Võib juhtuda, et mõni erksam õpilane leiab kohe erinevuse: **einen** asemel on lauses **eine**. Lauset hääldatakse kooris ja üksikult ning vastatakse õpetaja küsimusele **Hast du eine Katze?** Esialgu lepatakse kokku, et kõigil on kassid ja kõik vastavad seepärast jaatavalt.

Järgnevad õpetaja küsimus **Wie ist die Katze?** ja vastus **Die Katze ist grau.** Jälle leiavad erksamad õpilased kohe erinevuse: **der** asemel on **die!** Siit võibki kohe järeldada: kui on **eine**, siis on ka **die**.

Küsimust ja vastust harjutatakse. Teistsuguse värvuse märkimiseks annab õpetaja ka sõna **braun**.

Harjutamiseks kasutatakse kassi nimesid: **Wie heißt die Katze? Sie heißt Mieke (Kurr, Nurr usw.).**

Lõpuks väidab õpetaja, et kõigil kodus ikkagi kassi ei ole, ja seda tuleb ka ütleva õppida. Enne tehakse kindlaks kassiomanikud. Teiste poole küsimusega **Hast du eine Katze?** pöördudes ütleb õpetaja neile vastuse ette: **Nein, ich habe keine Katze.** Lauset kordavad järgemööda kõik need õpilased, kellel pole kassi.

Siis võtab õpetaja kokku kõik õpitud laused: **Ich habe eine Katze. Die Katze ist braun. Sie heißt Nurr. Helle hat keine Katze.** Niisiis — **eine** — **die** — **sie** — **keine**. Sisulise loogika kõrval hõlbustab meespidamist kõlaanalogia. Siis katsutakse tagasivaate korras kindlaks teha, kas meessoost nimisõnade puhul analoogilise järjestusega lausetest ka niisugust mäluurida koostada saab: **Ich habe einen Hund. Der Hund ist schwarz. Er heißt Rex. Peter hat keinen Hund.** Niisiis — **einen** — **der** — **er** — **keinen**.

Jätkub nimisõna **Schwester** õppimine, mille hääldamine nõuab hoolikat viimistlemist. Töö toimub küsimuste järgi:

Hast du eine Schwester? Wie heißt die Schwester? Wie alt ist sie? Hat Leo eine Schwester? (Sel Leol pole õde.)

Kõrvutavaks harjutamiseks jagatakse õpilased ridade järgi nii, et ühel pinginaabril on õde, teisel vend, siis ühel koer, teisel kass. Ahel kujuneb järgmiseks: **Ich habe eine Schwester. Ich habe einen Bruder. Ich habe eine Schwester usw.**

Edasi mängitakse nii, et kellelgi pole õde ega venda, koera ega kassi. Tulemuseks on eitavad laused.

Lõpuks jutustab igaüks vastavalt õpetaja määramisele kas oma vennast, õest, koerast või kassist. Näiteks: **Ich habe eine Schwester. Die Schwester ist fünf Jahre alt. Sie heißt Ilme. Sie ist fleißig.** Õpetaja jätkab küsitelu järgmise õpilasega: **Hast du auch eine Schwester?**, millele õpilane vastab: **Nein, ich habe keine Schwester, ich habe einen Bruder usw.**

14. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid mütsist ja koolikotist, samuti kõigist eelmistes tundides käsitletud esemetest; helilint vastavate tekstidega (l. 110—114).

Uus materjal.

Õpilane:

Hast du eine ...?

Wie ist die ...?

Was zeichne ich?

Ich zeichne ...

Du zeichnest ...

Er (sie) zeichnet ...

*Mütze, Schultasche
blau*

Õpetaja:

Was zeichnest du?

Was zeichnet er (sie)?

Zeichnest du eine (einen) ...?

Zeichnet er (sie) eine

(einen) ...?

Komm her und zeichne!

Jätkub esemete nimetuste õppimine. Tuletatakse meelde lauset mantli kohta: **Ich habe einen Mantel.** Mantli juurde kuuluvad ka sõnad «müts» ja «koolikott»: **Ich habe eine Mütze und eine Schultasche. Die Mütze ist blau usw.** Tuleb hoolikalt kontrollida, kas kõik õpilased oskavad uusi sõnu õigesti hääldada. Abistab helilint (l. 110).

Ühendades äsja ja varem õpitu, võib õpilane enese kohta esitada juba küllaltki pika monoloogi. Näidist kuulatakse helilindilt (l. 111).

Ich heiße Indrek. Ich bin zehn Jahre alt. Ich habe einen Bruder und eine Schwester. Der Bruder heißt Andres. Er ist drei Jahre alt. Die Schwester heißt Mia. Sie ist sieben Jahre alt. Ich habe auch einen Hund und eine Katze. Der Hund heißt Muri. Er ist braun. Die Katze heißt Mieze. Sie ist weiß. Der Hund ist fleißig, die Katze ist faul. Ich habe einen Mantel und eine Mütze. Der Mantel ist blau und die Mütze ist auch blau. Ich habe eine Schultasche, einen Bleistift und einen Ball. Die Schultasche ist schwarz. Der Bleistift ist rot. Der Ball ist gelb.

Õpilaste leidlikkust monoloogide eri variantide koostamisel tuleb igati toetada ja õhutada. Vennast ja õest räägivad õpilased vastavalt oma perekonna tegelikule koosseisule. Monoloogi sisulise ladususe huvides antakse õpilastele kätte vastavad pildid (esemed): koer, kass, mantel, müts, koolikott, pliiats, pall, õun.

Uue materjali esitamisel joonistab õpetaja tahvlile ja kõneleb kaasa: **Ich zeichne einen Hund. Ich zeichne eine Katze. Ich zeichne einen Ball. Ich zeichne einen Bleistift. Ich zeichne einen Apfel. Ich zeichne einen Mantel, eine Mütze und eine Schultasche.** Väljendit **ich zeichne** kontrollitakse tõlkega. Kinnistamine toimub järelkordamise ja küsimustele vastamisega: **Was zeichnest du? Zeichnest du . . .? Zeichnet er (sie) . . .?**

Kuulatakse lindistust 112. Õpilasi võib lasta kuuldule reageerida piltide näitamise või küsimustele vastamisega.

Kinnistamiseks võib kasutada jooniste mõistatamismängu. Üks õpilane läheb tahvli juurde, alustab joonistamist ja ütleb: **Ich stehe und zeichne.** Siis katkestab ta joonistamise, pöördub klassi poole ja küsib: **Was zeichne ich?** Klass püüab pooliku joonise järgi mõistatada ja vastab: **Du zeichnest einen Ball.** Õpilane eitab: **Nein, ich zeichne keinen Ball** ja lõpetades joonist, ütleb: **Ich zeichne einen Apfel.** Klass kordab: **Ah, du zeichnest einen Apfel.** Joonistama läheb järgmine õpilane jne. Joonistamiseks kasutatagu lihtsaid võtteid, kas või «kriipstehnikat», et joonistamisele mitte liiga palju aega kulutada, sest eesmärgiks jääb keeleline harjutamine.

Värvilisi kriite kasutades võib joonistatud esemed ja olendid värvida. Õpilane, kes läheb värvima, pöördub klassi poole küsimusega **Wie ist der Apfel?** ja saab näiteks vastuseks **Der Apfel ist gelb.** Kui õpilased kohe ei tule sobivatele küsimustele või vastustele, aitab neid õpetaja. Õpetaja saab kasutusele võtta rakenduskeelendi **Komm her und zeichne!** (l. 113).

Kui tahvlile joonistamist alustab õpetaja, ollakse sunnitud harjutama lühivastuseid, sest õpetaja poole pöörumiseks vajalikku viisakusvormi veel ei tunta. Kahekõne klassiga kujuneks siis umbes järgmiseks:

Õpetaja: **Ich stehe und zeichne. Was zeichne ich?**

Klass: **Einen Bleistift.**

Õpetaja: **Nein, ich zeichne keinen Bleistift. Ich zeichne eine Schultasche.**

Klass: **Ah, eine Schultasche.**

Vajalikud vastused ütleb õpetaja esialgu ette ja õpilased kordavad neid.

Lühivastuste kasutamist võib rakendada ka dialoogides. Näiteks olgu dialoogi aluseks järgmine situatsioon: kaks õpilast joonistavad eri laudade taga üks kassi, teine koera, kuid nad ei näe teineteise tegevust ja püüavad seepärast seda pärides teada saada (l. 114).

A. **Was zeichnest du, Linda?**

B. **Eine Katze.**

A. **Wie ist Katze?**

B. **Sie ist schwarz. Was zeichnest du?**

A. **Einen Hund. Er ist auch schwarz. Zeichnest du keinen Hund?**

B. **Nein, ich zeichne keinen Hund. Ich zeichne eine Katze.**

Niisugust dialoogi kuulatakse esialgu helilindilt, leitakse lühivastused ning kõrvutatakse neid täisvastustega. Ühiselt jõutakse järeldusele, et lühivastuseid kasutatakse ka emakeelsetes kahekõnedes.

15. TUND

Näitlikud

vahendid: vihik ja raamat, pildid või esemed varem õpitu kohta; helilint vastava tekstiga (l. 115).

Uus materjal.

Õpilane:

Was zeichnest du?

Was zeichnet er (sie)?

Zeichnest du eine (einen) ...?

Zeichnet er (sie) eine (einen) ...?

Ich habe ein ...

Ich habe kein ...

Das ... ist ...

Heft, Buch

Õpetaja:

Hast du ein ...?

Wie ist das ...?

Tund algab kõigi meessoost, siis naissoost nimisõnade kordamisega piltide, esemete ja õpetaja küsimuste järgi. Korratatakse ka mäluridadele aluseks olevaid lauseid ja mäluridu (vt. 13. tund).

Järgnevalt seletab õpetaja, et õpitud sõnu tuleb koos nende artiklitega hästi meeles pidada, sest kohe õpitakse veel sõnu kolmanda artikliga ja õpilane ei tohiks artikleid segi ajada. Ülesandeks on kuulata uut artiklit ja uusi sõnu.

Näidates vihikut ja raamatut ütleb õpetaja: **Ich habe ein Heft und ein Buch** ja kordab veel: **ein Heft und ein Buch**. Leitakse artikkel, korratatakse sõnu ja lauseid kooris ning üksikult. Jätkatakse värvi väljendavate sõnadega: **Das Heft ist blau. Das Buch ist grün**. Õpilased leiavad **ein** ja **das** seose. Edasi seostatakse uusi sõnu ka teiste õpitud värvidega vastavalt sellele, missugune raamat või vihik kellelgi laual on.

Edasi selgub õpetaja näitelausetest, et õpitud nimisõnadele vastav asesõna on **es**, sest lause **Das Heft ist blau** asemel võib öelda **Es ist blau**.

Õpetaja peidab korraks vihiku selja taha ja ütleb: **Ich habe kein Heft**, peidab siis ka raamatu ja ütleb: **Ich habe kein Buch. Ich habe kein Heft, ich habe kein Buch**. Jät-kub kinnistamine õpetaja, siis õpilaste esitatud küsimuste järgi: **Hast du ein Heft (Buch)? Wie ist das Heft (Buch)? Hat Uno ein Buch? Hat Ülle ein Heft? usw.**

Jooniste mõistatamismängu lülitatakse ka uued sõnad. Joonistamise ajal võib õpetaja klassilt küsida: **Was zeichnet Ene? Zeichnet sie ein Buch? usw.**

Õpilastele jagatakse esemeid või pilte. Ülesandeks on ütelda, mis ese (pilt) see on, missugune see on (värvus, omadus) ja nimetada üks ese, mida parajasti käes pole. Nii

kujuneksid näiteks lauseread: **Ich habe eine Schultasche. Die Schultasche (sie) ist schwarz. Ich habe keinen Bleistift.**

Õpetaja ergutab vajaduse korral küsimustega: **Was hast du (da)? Und du?** ning abistab lausete moodustamisel ja korrigeerimisel.

16. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid või esemed õpitud nimisõnade kohta; kaardikesed numbritega; helilint (l. 116—121).

Uus materjal.

Õpilane:
Hast du ein ...?
Wie ist das ...?
Ich nehme ...
Haus, Bild
bunt

Õpetaja:
Nimm ...!
Was nimmst du?
Nimmst du ...?

Tunni algul korratakse hääldamisharjutusena arvsõnu — päri- ja tagaspidi, läbisegi, kooris ja üksikult. Meeldetuletuseks sooritatakse liitmistehteid, kusjuures abistavad kaardikesed numbritega.

Minnakse üle arvsõnade kasutamisele vanuse ütlemlisel. Õpetaja alustab ahelküsitlust: **Wie alt bist du, Enn?** Vastaja esitab sama küsimuse järgmisele õpilasele jne. Aהלana vastatakse ka kõigi õpitud nimisõnadega küsimusele **Hast du einen (eine, ein) ...?** kas jaatavalt või eitavalt, lähtudes olukorrast antud momendil.

Edasi alustab õpetaja järgmist ahelat: **Ich sitze und zeichne einen Apfel. Was machst du?** Vahelduvad ainult esemed.

Seejärel läheb õpetaja tahvli juurde ja ütleb: **Ich stehe und zeichne ein Bild.** Uue sõna tähendus selgub joonisest ja kõlalisesest sarnasusest emakeelega. Kõrvutatakse hääldamist eesti ja saksa keeles, harjutatakse hääldamist üksikõnana, lauses, kooris ja üksikult. Pilti mitme värviga värvides ütleb õpetaja: **Das Bild ist bunt.** Uue omadussõna tähendus antakse ka tõlkes.

Analoogiliselt esitatakse ka nimisõna **Haus.** Maja iseloomustamiseks soovitab õpetaja kasutada omadussõna «vana». Kuidas see on saksa keeles? Missuguses lauses see on esinenud? Lõpuks saadakse lause **Das Haus ist alt** (ka

joonis võiks vastata lause sisule). Harjutatakse kooris ja üksikult: **Das Bild ist bunt. Das Haus ist alt.**

Seejärel korratakse ahelana vaheldumisi järgmisi lauseridu: **Ich sitze und zeichne ein Bild. Das Bild ist bunt. Was zeichnest du?** Teine õpilane jätkab: **Ich sitze und zeichne ein Haus. Das Haus ist alt. Was zeichnest du?** Kolmas vastab sama mis esimene, neljas sama mis teine jne.

Edasi tehakse õpitud nimisõnadest kokkuvõtte, kusjuures sõnad on järjestatud 2 momenti arvestades: artikli järgi ja alfabeetiliselt. Ühtlasi kasutatakse reastamisel vastavaid pilte. Nii sõnu kui ka pilte on 14: **der Apfel, der Ball, der Bleistift, der Bruder, der Hund, der Mantel; die Katze, die Mütze, die Schultasche, die Schwester; das Bild, das Buch, das Haus, das Heft.**

Veel mõningaid treenimisvõimalusi: 1) nimetada kõiki sõnu üksikult (**der Apfel**), 2) nimetada kõiki sõnu lauses (**Ich habe einen Apfel**), 3) eelmises kahes punktis märgitud teha piltide muudetud järjestusega. Sellega kontrollitakse omandamise kindlust.

Edasi järgneb keelendi **ich nehme** õppimine. Selleks paigutab õpetaja lauale rühmiti mitu pliiatsit, vihikut, raamatut, pilti. Võttes ühe nimetatud esemetest, ütleb ta: **Ich nehme ein Buch** või **Ich nehme einen Bleistift**. Uue sõna tähenduse mõistmist kontrollitakse tõlke abil. Harjutamise jätkamiseks ütleb õpetaja: **Komm her und nimm ein Heft, Ülo!** Õpilane võtab nimetatud eseme ja ütleb: **Ich nehme ein Heft**. Korratakse seni, kuni uus sõna on kindlalt omandatud. Lisaks võib õpetaja küsida: **Nimmst du ein Buch?** vms., millele siis õpilased vastavad kas jaatavalt või eitavalt: **Ja, ich nehme ein Buch** või **Nein, ich nehme kein Buch, ich nehme ein Bild** või **Nein, ich nehme ein Bild**. Vajaduse korral kasutatakse küsimust **Was nimmst du?**

Küsimusi võib esitada ka esemete värvi kohta: **Wie ist ...?**

Kinnistamiseks kuulatakse helilinti (l. 116—121).

17. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid või esemed õpitud sõnade kohta, suur ja väike raamat, suur ja väike pall vms.; helilint (l. 122—126).

Uus materjal.

Õpilane:

Was nimmst du?

Nimmst du ...?

groß, klein

Õpetaja:

Nimmt er (sie) ...?

Alustatakse õpitud nimisõnade kordamist. Algul loetletakse kõik 14 määrava artikliga nimisõna esemete või piltide asetamise järjekorras, seejärel lausetes **Ich habe (nehme) einen (eine, ein) ...** Samas seoses kinnistatakse küsimusi **Was nimmst du? Nimmst du ...? Nimmt er (sie) ...?** Leitakse nimisõnade tähendusele vastavaid omadusi, näiteks **Der Apfel ist grün (gelb, rot). Der Ball ist rot (blau, grün, gelb, schwarz, weiß, braun, grau, bunt, alt) usw.** Nii seostatakse nimisõnad kõigi sisult sobivate omadussõnadega.

Jätkub kahe uue omadussõna õppimine. Et see toimub tuttavates lausemudelites ja õpitud nimisõnadega, siis kasutatakse vastandamist. Õpetaja näitab suurt palli ja väikest õuna ning ütleb: **Der Ball ist groß. Der Apfel ist klein.** Samuti vastandatakse: **Der Hund ist groß. Die Katze ist klein.** Hääldatakse ainult omadussõnu ja lastakse õpilastel öelda vastavad tähendused. Kinnistamine on ühtlasi hea **g** ja **k** häälendamisharjutus: **groß — klein. Die Katze ist klein. Die Katze ist grau und klein. Die Katze ist gelb und klein.**

Lähtudes õpitud esemete suhtelisest suurusest või tahvlijoonisest, seostatakse nende nimetusi omadussõnadega **groß** või **klein**: **Der Apfel ist klein. Der Ball ist klein. Der Bleistift ist klein. Der Bruder ist klein (groß). Der Hund ist groß (klein). Der Mantel ist groß. Die Katze ist klein. Die Mütze ist klein. Die Schultasche ist groß. Die Schwester ist groß (klein). Das Buch ist klein. Das Bild ist klein. Das Haus ist groß. Das Heft ist klein.**

Nüüd tehakse kokkuvõtte kõigist eelkursuse vältel õpitud omadussõnadest ning rühmitatakse need sisuliselt: 1) värvid — **blau, braun, bunt, gelb, grau, grün, rot, schwarz, weiß**; 2) vastandmõisted — **faul, fleißig; groß, klein** ja 3) **alt**. Saadakse 14 omadussõna (s. o. sama palju kui nimisõnu). Neid loetletakse õpetaja järel kooris.

Jõutakse tegevuste ja tegusõnade juurde. Tuletatakse meelde õpitud tegevussarja: **Ich sitze. Ich stehe auf. Ich**

stehe.; kommenteeritakse tegevusi 2. ja 3. pöördes. Vahepeal on aga õpitud juurde uusi tegusõnu. Ühiselt katsutakse neid lülitada varemõpitusse. Näiteks: **Ich sitze. Ich nehme einen Bleistift und zeichne ein Bild.** Või näiteks: **Ich sitze. Ich stehe auf. Ich nehme einen Bleistift und zeichne ein Haus und einen Hund.**

Neid monolooge püütakse ühiselt veel laiendada, lisades omadussõnu või lause, milles esineb **ich habe**. Kuulatakse lindistust 125: **Ich sitze. Ich nehme einen Bleistift. Der Bleistift ist gelb. Ich zeichne ein Bild. Das Bild ist auch gelb.** Teistsuguse lahenduse annab lindistus 126: **Ich sitze. Ich habe keinen Bleistift. Ich stehe auf und nehme einen Bleistift. Der Bleistift ist braun. Ich zeichne ein Haus und einen Hund. Das Haus ist braun. Der Hund ist auch braun.**

Niiviisi hakkavad õpilased tunnetama mõtteavalduste loogikat, nende avaldamiseks vajalikku struktuuri ja vahendeid. Ühtlasi taipavad nad, kui väheste vahenditega saab erinevaid mõtteid väljendada.

18. TUND

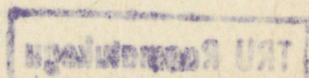
Näitlikud

vahendid: samad, mis eelmistes tundides; helilint (l. 127). Kordamine.

Õpetaja juhtimisel tuletatakse meelde ja harjutatakse küsimuste moodustamist. Alustatakse kursuse algusest: **Wie heißt du? Wie alt bist du?** Leitakse veel üks **wie**-küsimus: **Wie ist der (die, das) ...?** Harjutatakse vastamist nendele küsimustele nii, et iga neljas kordab sama küsimust. Küsitakse-vastatakse ahelana.

Siis tuletatakse meelde **was**-küsimusi: **Was machst du? Was hast du (da)? Was zeichnest du? Was nimmst du?** Järglegi harjutatakse küsimustele vastamist, kas kõik õpilased ühele küsimusele või kordab iga neljas õpilane sama küsimust.

Lõpuks leitakse, et üht liiki küsimusi saab moodustada kõikidest tegusõnadest: **Heißt du ...? Bist du ... (Jahre alt)? Sitzt du? Stehst du? Stehst du auf? Hast du ...? Zeichnest du ...? Nimmst du ...?** Selgub, et kõigil niisugustel küsimustel on ühesugune ülesehitus (struktuur) ja ühesugune intonatsioon: tegusõna asub küsimuses esime-

sel kohal, küsimuse lõpul hääli tõuseb. Selgub ka, et kõigest neist küsimustest saab väikeste muudatustega moodustada küsimusi kolmanda isiku kohta: **Heißt er (sie) ...? Ist er (sie) ... (Jahre alt)? Sitzt er (sie)? usw.** Klassis kasutatakse niisugustes küsimustes **er, sie** asemel tavaliselt pärisnime, sest juttu on kindlasti ja konkreetsetest kaasõpilastest.

Harjutatakse küsimustele vastamist.

Pärast üksikelementide kordamist asutakse temaatilisele kordamisele. Ühiselt leitakse, et üheks suureks eelkursuse ajal õpitud teemaks on jutustus enesest. Selle alla mahub rida alateemasid: oma nimest ja vanusest, vennast ja õest, koerast ja kassist, riietusest (mütsist ja mantlist), koolitarvetest (koolikotist, pliiatsist, raamatust, vihikust), muudest asjadest (õunast, pallist, pildist, majast) ja mitmesugustest tegevustest (istun, tõusen püsti, seisan, võtan midagi, joonistan midagi). Kõikide olendite ja asjade kohta osatakse ka omadusi nimetada (võib korrata omadussõnade rida).

Esialgu korratakse monoloogi vormis alateemade kaupa esimeses isikus. Näiteks:

- a) Ich heiße Inna. Ich bin zwölf Jahre alt. Ich bin fleißig.
- b) Ich habe einen Bruder. Der Bruder heißt Ilmar. Er ist neun Jahre alt. Er ist auch fleißig. Ich habe keine Schwester.
- c) Ich habe eine Katze. Die Katze heißt Nurri. Sie ist weiß. Sie ist drei Jahre alt. Ich habe keinen Hund.
- d) Ich habe einen Mantel und eine Mütze. Der Mantel ist grau. Die Mütze ist auch grau.
- e) Ich habe eine Schultasche, ein Heft, ein Buch und einen Bleistift. Das Heft ist blau, das Buch ist gelb, der Bleistift ist braun.
- f) Ich habe auch ein Haus. Das Haus ist klein. Ich habe ein Bild, einen Ball und einen Apfel. Das Bild ist bunt, der Ball ist blau, der Apfel ist grün.
- g) Ich sitze. Ich nehme einen Bleistift und zeichne. Ich zeichne ein Haus und einen Hund. Das Haus ist groß, der Hund ist klein.

Kordamisel tuleb kasutada ka lihtsamaid harjutamisvorme: siluda hääldamist, parandada artiklite kasutamist, tuletada meelde sõnu ja väljendeid, jälgida jutustuse loogilist kulgu jne.

Pärast seda kuulatakse monoloogi tervikuna helilindilt (l. 127).

Õpilaste koduseks ülesandeks jääb tunnis korratu eeskujul ette valmistada jutustus enese kohta.

19. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid või esemed kõigi õpitud sõnade kohta; kaardikesed nimede ja numbritega; helilindid (l. 9, 33, 37—38, 68—70, 88, 103—104, 114, 128).

Kordamine.

Pärast monoloogide kontrollimist asutakse dialoogide harjutamisele. Siinjuures tehakse kindlaks, et temaatika on tegelikult sama mis monoloogide puhul. Dialoogis kasutatakse palju sellest mis monoloogiski, kuid lisaks sellele tahetakse teada palju andmeid vestluskaaslaselt. Pärida aitavad küsimused (missuguseid juba tuntakse ja mida võib veel meelde tuletada: vt. eelmine tund).

Kuulatakse lindistusi 9, 33, 37, 38, 68, 69, 70, 88, 103, 104, 114. Iga lindistuse järel tehakse kindlaks olukord, milles kahekõne toimus, mida üks või teine vestluskaaslastest teadis või ei teadnud. Näiteks ei tundnud vestlejad 9. dialoogis teineteist ja pärisid seepärast teineteiselt nime. 33. dialoogis tutvustas üks vestluskaaslane algul iseennast ja siis päris teise nime jne.

Lõpuks kuulatakse kõiki alateemasid kokkuvõtvat näidisdialoogi (l. 128), mille aluseks on järgmine situatsioon. Tuleb Ralf ja leiab Katrini punast õuna joonistamas. Ralf tunneb pisut Katrinit ja tema venda Hansu, kuid kindluse mõttes pärib vestluse käigus Katrinilt täpsemaid andmeid. Katrin ei tunne Ralfi üldse ja on vestluses seepärast nipsisõnalisem. Jutuajamisest selgub, et Ralfil on 6-aastane õde Mari. Katrini vend on aga 4-aastane. Ralfil on valge koer Palli, Katrinil must kass Neegus.

Ralf: **Guten Tag! Heißt du Katrin?**

Katrin: **Ja, und du?**

Ralf: **Ich heiße Ralf. Was machst du da?**

Katrin: **Ich zeichne.**

Ralf: **Was zeichnest du? Aha! Einen Apfel. Der Apfel ist rot. Hast du einen Bruder, Katrin?**

Katrin: Ja.

Ralf: Heißt er Hans?

Katrin: Ja. Hast du auch einen Bruder?

Ralf: Nein, ich habe keinen Bruder, ich habe eine Schwester.

Katrin: Wie heißt sie?

Ralf: Sie heißt Mari. Sie ist sechs Jahre alt.

Katrin: Hans ist vier Jahre alt. Hast du eine Katze, Ralf?

Ralf: Nein, ich habe keine Katze, ich habe einen Hund. Er heißt Palli. Er ist weiß. Hast du einen Hund?

Katrin: Nein. Ich habe eine Katze.

Ralf: Wie heißt die Katze?

Katrin: Sie heißt Neegus. Sie ist schwarz.

Ralf: Auf Wiedersehen, Katrin!

Katrin: Auf Wiedersehen!

Dialogi demonstreeritakse kui näidist, milleni võib jõuda, kui ära kasutada ühes jutuajamises kõik õpitud keelilised vahendid ja osata hästi kombineerida ning fantaseerida. Näidisdialogi eeskujul võib klassis analoogilisi dialooge koostada. Osadesse sisseelamiseks antakse asjaosalistele kätte abivahendid: poisile näiteks kaardike õe nimega «Malle» ja kaardike õe vanusega «7», samuti kaardike koera nimega «Rex»; tütarlapsele venna nimi «Kaarel», vanus «3» ja kassi nimi «Nurr». Nende abil võivad õpilased koostada mitmesuguseid dialoogivariante.

20. TUND

Kordamine kõigi vajalike näitlike vahenditega.

Viimast suulise eelkursuse tundi kasutatakse üldiseks kordamiseks ja kontrolliks õpetaja äranägemisel.

Osa tunnist peab aga kuuluma lugemise ja raamatu kasutamise ettevalmistamisele. Õpilasi tutvustatakse eesti keelele mitteomaste tähtede ja täheühenditega: **ß, sch, w**. Esimeseks silma, kõva ja suu koostöö harjutuseks sobivad õpitud omadussõnad. Need tuletatakse ühiselt meelde, korratakse hääldamist kooris ja üksikult ning alles siis ilmub nende kirjalikult tahvlile. Tähtis on, et enne

jääks õpilasele hääldatud sõna kõrva helisema ja alles siis näeks ta sama sõna kirjapilti. Niiviisi rivistuvad tahvlile: **alt, blau, braun, bunt, faul, fleißig, gelb, grau, groß, grün, klein, rot, schwarz, weiß.** Seejärel korratakse kõiki omadussõnu kooris ja üksikult. Kui õpilased hääldusvigu ei tee, pole erilisi seletusi tarvis. Raskematele sõnadele võib siiski tähelepanu juhtida: **fleißig, schwarz, weiß.**

Järgmiseks tunniks palutakse õpilastel kaasa võtta õpikud ja töövihikud.

Suulise eelkursuse lõpul peab õpilane:

- 1) aru saama õpitud rakenduskeelenditest (**Setz dich! Steh auf! Setzt euch! Steht auf! Sprecht mir nach! Die Stunde ist aus. Wiederhole! Wiederholt! Ich kontrolliere die Hausaufgabe(n). Komm her und zeichne!**) ja nende reageerima;
- 2) hääldama õpitud keelendeid oma võimetele vastava korrektsusega;
- 3) loendama arvusid 1—12 ja kasutama neid oma vanuse ütle-misel;
- 4) tundma 14 nimisõna (vt. 16. tund), 14 omadussõna (vt. 17. või 20. tund) ja kasutama neid lausemudelites **Ich habe einen (eine, ein) ... Der (die, das) ... ist ...;**
- 5) kirjeldama tegevussarja 1. pöördes (**Ich sitze. Ich stehe auf. Ich stehe.**);
- 6) aru saama õpetaja poolt esitatud üldküsimustest (**Heißt du ...? Bist du ... Jahre alt? usw.**), vastama nendele jaatavas või eitavas vormis;
- 7) esitama küsimusi (**Wie heißt du? Wie alt bist du? Was hast du (da)? Wie ist der (die, das) ...?**), vastama nendele (**Ich heiße ... Ich bin ... Jahre alt. Ich habe einen (eine, ein) ... Der (die, das) ... ist ...**) ja kasutama küsimusi-vastuseid eneseteemalises dialoogis, mille pikkus on vähemalt 2—3 repliiki;
- 8) jutustama enesest monoloogi vormis ulatusega vähemalt 4 lauset.

Nimetatud nõudeid saab õpetaja kontrollida suulise eelkursuse materjali kordamise ja süstematiseerimise ajal (18.—20. tund), samuti õpikuga töötamise esimestel tundidel (21.—22. tund). Kontrollida tuleb iga õpilast, et võimalikke lünki edasises töös kõrvaldada.

Suulise eelkursuse ajal puudunud õpilased omandavad materjali õpiku järgi, kusjuures kõneharjutustesse tõmmatakse neid kaasa pikkamisi.

21. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid õpitud esemete kujutustega; saksa tähestik tabeli kujul või tahvlile kirjutatuna; pall; helilint.

Uus materjal:
Nummer eins. Das ABC-Lied.

Suulisest eelkursusest korratakse eeskätt seda, mis antud klassis kordamist vajab, kasutades seejuures mänguelemente.

Kui kordamist vajab pööramine, korratakse tegevusi ja tegevussarju. Kaks õpilast tulevad tahvli juurde. Üks joonistab kassi, teine koera. Pöördudes teineteise poole ütlevad õpilased, mida nad teevad (**Ich zeichne eine Katze. — Ich zeichne einen Hund.**). Õpetaja küsimustele **Was macht Mart? Was macht Aino?** vastab klass: **Er (sie) zeichnet.** Ühed õpilased sooritavad erinevaid tegevusi, teised nimevad neid õpitud pöoretel. Korrata võib ka palli mängides. Üks õpilane viskab teisele palli ja ütleb näiteks **ich (du, er, sie, Aino, Mart)**, teine õpilane peab kiiresti leidma vastava pöörde mingist tegusõnast.

Edasi võrreldakse saksa ja eesti tähestikku. Võõrastele tähtedele tõmmatakse punane ring ümber. Tähestikku loetakse ja õpitakse pähe. Plaadilt või lindilt kuulatakse ABC-laulu, jälgides samal ajal õpikust teksti. Õpetaja selgitab tundmatuid sõnu. Lõpuks lauldakse uut laulukest. Kodune ülesanne. Pähe õppida ABC-laul.

22. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid meesõpilasest ja naisõpilasest; lipikud nimedega «Kurt» ja «Karin»; lipikud sõnadega: *ich, er, sie, heiße, heißt* (2 korda); pall.

Uus materjal:

Schüler, Schülerin, nicht (Das ist ein Schüler (eine Schülerin). Der Schüler (die Schülerin) heißt ... Ich heiße nicht ... Du (er, sie) heißt nicht ...).

Nummer zwei. Wie heißt du?

Tund algab ABC-lauluga, mille eel õpetaja kasutab rakenduskeelendeid **Wir singen ein Lied. Wir singen das ABC-Lied.**

Korratakse nimega seoses olevaid lauseid (**Wie heißt du (er, sie)? — Ich heiße ... Du (er, sie) heißt ... Heißt**

du (er, sie) ... ? — Nein, ... ja, ... Küsimusi võivad esitada õpetaja, mõni õpilastest või pinginaabrid omavahel. Mängitakse palli: **Ich heiße Peter. Wie heißt du? (Und du?)**

Neli õpilast kutsutakse klassi ette. Õpilased seisavad kahekaupa, üksteisest eemal. Iga õpilane ütleb: **Ich heiße ...** (enesele osutades), **Du heißt ...** (naabrile osutades), **Er (sie) heißt ...** (eemalseisjatele osutades). Õpetaja alustab lausega **Ich heiße ...**

Korratakse ka küsimust **Heißt du ... ?**, kasutades õiget ja vale nime.

Loetakse 2. teksti. Õpetaja loeb ette, juhhib tähelepanu *ie, ei, ß, ch, z, w* lugemisele. Õpilased loevad kooris ja üksikult, kuni lugemine saavutab korrektsuse ja paraja tempo.

Uue materjali tutvustamiseks asetab õpetaja tahvlile kaks pilti (meesõpilane, naisõpilane) ja kinnitab nende alla vastavad lipikud nimedega «Kurt», «Karin». Osutades vastavatele piltidele, ütleb õpetaja: **Das ist ein Schüler. Der Schüler heißt Kurt. Das ist eine Schülerin. Die Schülerin heißt Karin.** Õpilased kordavad. Küsimusele **Wie heißt der Schüler (die Schülerin)?** vastavad õpilased üksikult ja kooris. Harjutatakse vastamist küsimustele **Heißt der Schüler Kurt? Heißt die Schülerin Karin?** Siis küsib õpetaja: **Heißt der Schüler Matti?** ja vastab ise: **Nein, der Schüler heißt nicht Matti, er heißt Kurt.** Õpilased kordavad. Järgneb küsimus **Heißt die Schülerin Helga?** ja vastus **Nein, sie heißt nicht Helga, sie heißt Karin.** Õpetaja jätkab: **Heißt der Schüler Peter?**, osutades ise Unole, ja vastab: **Nein, er heißt nicht Peter, er heißt Uno.** Järgnevad küsimus **Heißt die Schülerin Helga?** ja vastus **Nein, sie heißt nicht Helga, sie heißt Mai.** Nii kordub, kuni õpilased vastuse üle võtavad.

Kinnistamiseks küsitlevad naabrid teineteist, nimetades meelega teineteist vale nimega: **Heißt du Uno? — Nein, ich heiße nicht Uno, ich heiße Mart usw.**

Lõpuks koostavad õpilased lipikute põhjal vastused küsimustele: **Ich heiße ... Er heißt Kurt. Sie heißt Karin.** Lünka kirjutab õpilane oma nime. Lipikud kinnitatakse tahvlile. Harjutatakse ß kirjutamist.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 2. Töövihikus täita harjutus 2.

Näitlikud

vahendid: lipikud saksapärase eesnimedega kõigi õpilaste jaoks; pildid (poiss mängib jalgpalli; tüdruk mängib palli); eelmise tunni pildid koos nime-
lipikutega; kaardid numbritega 1—12 (küllal-
dane arv kogu rühma jaoks); pall.

Uus materjal:

Fußball, spielt, wer (Er spielt Fußball. Sie spielt Ball. Wer spielt Fußball?).

Nummer drei. Wie heißt er?

Loetakse 2. teksti. Korratatakse nimega seotud dialooge. Õpetaja jagab õpilastele lipikud saksapärase eesnimedega, mille alusel toimub vastavate lausemodelite kordamine (**Wie heißt du? usw.**).

Seejärel jagatakse õpilastele lipikud numbritega 1—12 ja korratatakse neid küsimustega: **Bist du Nummer 5? Ist Helga (sie) Nummer 2? Ist Hans (er) Nummer 7? Wie alt bist du? Wie alt ist er (sie)? Bist du 3 Jahre alt? Vastustena korratatakse lauseid: Ja, ich bin Nummer 5. (Nein, ich bin nicht Nummer 5, ich bin Nummer 4.) Ja, sie ist Nummer 2. (Nein, sie ist nicht ...) Ja, er ist Nummer 7. (Nein, er ist nicht ...) Nein, ich bin nicht 3 Jahre alt, ich bin elf Jahre alt.**

Eelmise tunni piltide järgi korratatakse: **Das ist ein Schüler (eine Schülerin). Der Schüler (die Schülerin) heißt ... Der Schüler (die Schülerin) heißt nicht ...**

Piltide juurde kinnitatakse lipikud numbritega, mille alusel vastatakse küsimusele **Wie alt ist ...? Järgneb küsitlus, millele õpilased vastavad piltide ja lipikute järgi.**

Õpetaja: **Wie heißt der Schüler? Heißt er Karl?**

Õpilane (õpilased kooris): **Nein, er heißt nicht Karl. Er heißt Kurt.**

Õpetaja: **Und die Schülerin? Heißt sie Kai?**

Õpilane (õpilased kooris): **Nein, sie heißt nicht Kai. Sie heißt Karin.**

Õpetaja: **Wie alt ist der Schüler? Ist er 12 Jahre alt?**

Õpilane (õpilased kooris): **Nein, er ist 10 Jahre alt usw.**

Sedasama harjutatakse klassi õpilaste kohta.

Järgneb pildikirjeldus monoloogina.

Das ist ein Schüler. Er heißt Kurt. Er ist 10 Jahre alt. Er ist fleißig.

Das ist eine Schülerin. Sie heißt Karin. Sie ist 12 Jahre alt. Sie ist auch fleißig.

Loetakse 3. teksti. Õpilased loevad algul vaikselt, siis häälega. Õpetaja juhib tähelepanu *d* lugemisele sõna lõpul (**und**).

Uus materjal omandatakse piltide abil, kasutades sõna tähenduse avamiseks vajaduse korral tõlget (**wer?**). Harjutatakse tegusõna eitamist: **Spielt der Schüler Ball? Spielt die Schülerin Fußball? Spielst du Fußball? Spielt er (sie) Fußball? Spielt Aino Fußball? Wer spielt nicht Fußball?**

Tunni lõpul liidetakse uus materjal varem õpituga monoloogiks:

Das ist ein Schüler. Er heißt Kurt. Er ist 10 Jahre alt. Er spielt Fußball.

Das ist eine Schülerin. Sie heißt Karin. Sie ist 12 Jahre alt. Sie spielt nicht Fußball. Sie spielt Ball.

Pöörmist kinnistatakse ahelmängus palliga, eitavat vormi võistlusena rühmade vahel. Viimasel juhul esitab õpetaja lause, mida õpilased eitavad. Soovitav on, et harjutamise aluseks oleks pilt, ese või tegelik situatsioon.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 3. Töövihikus täita harjutus 3. Mõtelda 3 küsimust käsitletud piltide kohta.

24. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid (pioneer; buss); pildid õpitud nimisõnade kohta; kaardid numbritega; nimelipikud; helilint.

Uus materjal:

Pionier, Bus; froh. Was ist das?

Nummer vier. Bist du fleißig oder faul?

Loetakse 3. teksti. Korratakse eitavat lauset, seejärel õpitud nimisõnu küsimustega **Was ist das? Wie ist der (die, das) ...?** Töö käigus antakse uued sõnad ja õpitakse need küsimustes-vastustes selgeks. Harjutatakse küsimusi **Wer ist das?** ja **Was ist das?** Õpetaja osutab esemetele või isikutele, õpilased esitavad küsimusi ning vastavad nendele.

Korratakse õpitud laule (**Das ABC-Lied, Zahlenlied, Ich heiße Peter**).

Loetakse 4. teksti algul vaikselt, siis häälega. Õpetaja juhib tähelepanu tähtede ja täheühendite *au, v, f, -ig* (sõna lõpul) lugemisele.

Harjutatakse pööramist (**ich bin, du bist, er (sie) ist**), kasutades numbri- ja nimelipikuid. Abistavad küsimused **Wer bist du? Bist du ...? Ist er (sie) ...? Wie alt bist du? usw.** Vastatakse jaatavalt ja eitavalt. Naabrid küsitlevad teineteist: **Ich bin Uno, wer bist du? Er, sie** kasutamist kinnistatakse võistlusena rühmade vahel. Õpetaja osutab eemale või isikule ja õpilased vastavad kiires tempos **er, sie**.

Lõpuks tehakse 4. teksti juurde kuuluvad harjutused 1—3.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 4 koos vastavate harjutustega. Töövihikus täita harjutus 4.

25. TUND

Näitlikud

vahendid: piltkaardid, nime- ja numbrilipikud.

Uus materjal:

Schule, Torwart; hier. Was siehst du auf Bild eins? Auf Bild eins sehe ich ... Ich sehe ... Du siehst ... Er (sie) sieht ...

Nummer fünf. Peter spielt Fußball.

Kuulatakse helilindilt 4. teksti, seejärel loetakse seda, siis lauldakse. Järgneb teksti **Ich heiße Peter ...** peastkirjutamine.

Kinnistatakse küsimusi **Wer ist das? Was ist das? Enne** küsib õpetaja, siis õpilased. Töö käigus antakse uus nimisõna **Schule**. Korratakse ka nimisõnu **Pionier, Bus** ja vastusena küsimustele **Wer ist Pionier? Bist du Pionier?** kinnistatakse sein pööramist (**Ich bin ... Du bist ... Er (sie) ist ...**).

Järgnevalt kinnitab õpetaja tahvlile nummerdatud pildid. Osutades esimesele pildile, küsib õpetaja: **Was ist das?** ja vastab ise: **Das ist Bild eins.** Analoogilised küsimused-vastused esitatakse ka järgmiste piltide kohta, kuni õpilased on konstruktsiooni **Bild eins (zwei, drei ...)** omanda-

nud. Järgneb küsimus **Was siehst du auf Bild eins?** ja vastus **Auf Bild eins sehe ich ein Haus.** Harjutatakse uut lausemudelit, kusjuures vastuse viimane element asendatakse sobiva nimisõnaga. Uue tegusõna pööramist harjutatakse analoogiliselt eelmistes tundides kasutatud võetega. Osutades esemele või pildile, küsib õpetaja: **Was siehst du hier?** Viimane sõna tõlgitakse. Vastuses loetletakse kõik klassis leiduvad õpitud esemed. Kommenteerimisevõttega harjutatakse ka teisi pöördeid: **Du siehst ... Er (sie) sieht ...** Harjutatakse ahelana: **Ich sehe einen Bleistift. Was siehst du? usw.**

Õpilastele jagatakse lipikud numbritega. Järgneb küsitlus: **Wer ist Nummer 12? Ist Uno Nummer 12? Bist du Nummer 3? Ist er Nummer 6? usw.**

Järgneb 5. teksti lugemine. Õpetaja loeb ette, selgitab uue sõna **der Torwart** tähenduse ning juhib tähelepanu täheühendite *sp, eu, mm* lugemisele. Seejärel loevad õpilased. Järgneb vestlus õpiku pildi põhjal: **Was macht Peter? Wer spielt Fußball? Wer ist der Torwart? Siehst du Uno? (Ja, ich sehe Uno, er ist Nummer 10.) Wer ist Nummer 5? usw.**

Kinnistamiseks tehakse 5. teksti juurde kuuluvad harjutused.

Kodune ülesanne. Lugeeda tekst 5. Töövihikus täita harjutus 5.

26. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid (õpilane läheb kooli; õpilane jookseb koju, koolikott käes); lisaks samad näitlikud vahendid, mis eelmises tunnis.

Uus materjal:

Er geht in die Schule. Sie läuft nach Hause. Oder.

Korratakse õpitud lausemudeleid (**Wer ist das? Was ist das? Was siehst du hier (auf Bild ...)? Siehst du hier einen (eine, ein) ...? Siehst du auf Bild ... einen Ball oder einen Apfel? Wie ist der Apfel? Was machst du? Was macht ...?**), ühendades seda tegevust õpitud sõnavara kordamisega.

Kordamiseks kasutatakse õpiku pilti: **Wer ist das? Wer ist Nummer 5? Ist Uno Nummer 6? Ist Arno Nummer 9 oder Nummer 6? Wer ist der Torwart?** Loetakse 5. teksti. Järgneb vestlus õpetaja küsimuste järgi: **Spielst du Fußball? Und du? Wer spielt Fußball? Wer ist der Torwart? Hast du (hat er) einen Fußball? Wer hat einen Fußball? Bist du (ist er, sie) Pionier? Wer ist Pionier?**

Nominatiivi ja akusatiivi kordamist korraldatakse võistlusena. Rühmad valivad endale «spiikeri» või rühma õpilased vastavad järgemööda. Õpetaja esitab piltide või esemete järgi rühmadele kordamööda küsimusi **Was ist das?** ja **Was siehst du hier?**, tõstes järk-järgult tempot. Enam punkte saavutanud rühm on võitja.

Uue materjali õppimiseks kinnitab õpetaja tahvlile pildi, millel on kool ja kooli minev õpilane. Koolile osutades küsib õpetaja: **Was ist das?** ja vastab: **Das ist eine Schule.** Õpilased kordavad. Õpilasele osutades küsib õpetaja: **Wer ist das?** Õpilased vastavad: **Das ist ein Schüler.** Vestlus jätkub.

Õpetaja: **Was hat der Schüler?**

Õpilane: **Er hat eine Schultasche.**

Õpetaja: **Wie ist die Schultasche?**

Õpilane: **Sie ist schwarz.**

Õpetaja: **Der Schüler geht in die Schule. Wer geht in die Schule?**

Õpilased: **Der Schüler geht in die Schule.**

Viimast lauset korraldatakse kooris ja üksikult.

Samalaadselt käsitletakse teist pilti, millel on kujutatud koju jooksvat õpilast. Õpetaja võib näiteks kasutada järgmisi küsimusi-vastuseid: **Geht der Schüler? — Nein, er geht nicht, er läuft. Läuft er in die Schule? — Nein, er läuft nach Hause.**

Õpetaja küsimuste alusel koostatakse kollektiivselt piltide kirjeldused.

1. pilt:

Ich sehe einen Schüler. Er hat eine Schultasche. Die Schultasche ist schwarz. Der Schüler geht in die Schule.

2. pilt:

Hier sehe ich auch einen Schüler. Er hat auch eine Schultasche. Die Schultasche ist nicht schwarz, sie ist braun. Der Schüler geht nicht, er läuft. Er geht nicht in die Schule, er läuft nach Hause.

Kinnitanud kummalegi pildile lipikud nime ja vanusega, saab kirjeldust veelgi laiendada. Näiteks:

Ich sehe hier einen Schüler. Er heißt Peter. Er ist 12 Jahre alt. Er geht in die Schule. Er hat eine Schultasche. Die Schultasche ist schwarz.

Tunni lõpuks kirjeldavad õpilased pilte ilma abiküsimusteta, algul kollektiivselt, siis üksikult.

Kodune ülesanne. Kirjeldada pilti. Täita töövihikus 5. teksti juurde kuuluv 2. harjutus.

27. TUND

Näitlikud

vahendid: samad, mis eelmises tunnis; helilint.

Uus materjal:

Tuch; wir sind ...

Nummer sechs. Hurra, nun bin ich Pionier.

Õpetaja esitab klassile kordavaid küsimusi.

Õpetaja.
**Wer spielt Fußball?
Spielst du auch Fußball?
Bist du der Torwart?
Wer ist der Torwart?**

Õpilane (õpilased).
**Ich spiele Fußball.
Ja, ... (Nein, ich spiele nicht
Fußball.)
Ja, ... (Nein, ...)
Peter ist der Torwart.**

Järgneb küsimustele vastamine õpiku pildi alusel ja 5. teksti lugemise kontroll.

Pildi «Pioneer läheb kooli» alusel vastatakse õpetaja küsimustele.

Õpetaja.
**Was ist das?
Wie ist die Schule?
Wer ist das?
Geht der Schüler in die
Schule?
Was hat er?
Wie ist die Schultasche?
Wie heißt der Schüler?
Ist Mart Pionier?
Bist du auch Pionier?**

Õpilane (õpilased).
**Das ist eine Schule.
Die Schule ist groß.
Das ist ein Schüler.
Ja, er geht in die Schule.
Er hat eine Schultasche.
Die Schultasche ist
schwarz.
Er heißt Mart.
Ja, er ist Pionier.
Ja, ... (Nein, ...)**

Teise pildi kirjeldust korratakse samalaadsete küsimuste abil.

Was siehst du hier?

Ich sehe hier ein Haus.

Wie ist das Haus?

Es ist klein.

Ist das ein Schüler?

Ja, das ist ein Schüler.

Geht er?

Nein, er geht nicht, er läuft.

Läuft er in die Schule?

Nein, er läuft nach Hause.

Lõpuks esitavad õpilased pildikirjeldusi iseseisvalt.

Osutades pioneeri kaelarätile küsib õpetaja: **Was hat der Pionier?** ja vastab ise: **Er hat ein Tuch.** Õpilased vastavad samale küsimusele kooris ja üksikult. Järgnevad küsimused: **Wie ist das Tuch? Bist du Pionier? Hast du ein Tuch? Ist Uno Pionier? Hat er auch ein Tuch? usw.**

Loetakse 6. teksti. Õpetaja loeb algul kogu salmi ette ja tõlgib selle koos õpilastega. Siis loeb õpetaja sedasama lausete kaupa, õpilased kordavad kooris iga lauset. Pärast seda loetakse laul algusest lõpuni kooris ja üksikult, kuni lugemine on hääduselt ja intonatsioonilt korras.

Järgneb viisi õppimine helilindilt.

Kodune ülesanne. Laulu sõnad pähe õppida (tekst 6). Töövihikus täita harjutus 6.

28. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid (pioneer läheb kooli; õpilane jookseb koju); esemed (portfell; raamat; vihik; pliiats).

Uus materjal:

Wohin, jung; plus, minus. Wir stehen.

Du fragst, er antwortet.

Nummer sieben. Wie alt bist du?

Õpetaja esitab küsimusi piltide kohta, põimides töö käigus vahele ka uue küsisõna **wohin?** See ühendatakse väljenditega **in die Schule** ja **nach Hause.**

Laulu **Hurra, nun bin ich Pionier** loetakse kooris, õpikud suletakse ja laulu sõnu korratakse peast nii kooris kui üksikult. Sellele järgneb laulmine.

Preesensi mitmuse 1. pöörde õppimist võib korraldada näiteks järgmiselt.

Õpetaja.
Steht auf, Mart und Uno!
Mart steht, Uno steht, ich
stehe — wir stehen.
Was machen wir, Mart?
Was machen wir, Uno?
Stehen wir, Mart?
Setzt euch, Mart und Uno!
 (Istub ka.)
Wer sitzt, Mart!
Steht auf, Helga und Aino!
Wer steht auf, Helga?

Õpilased.
 (Tõusevad.)

Wir stehen.
Wir stehen.
Ja, wir stehen.
 (Istuvad.)

Wir sitzen.
 (Tõusevad.)
Wir stehen auf.

Jätkub uute keelendite õppimine. Õpetaja alustab: **Kommt her, Peter und Aino! Wir spielen Schule. Peter, du fragst und Aino antwortet. Frage, Peter!** Õpetaja annab Peetrite pildi. Leitakse uute sõnade tähendus. Korratakse kooris lauset **Peter, du fragst und Aino antwortet.** Õpilased esitavad seejärel pildi põhjal teineteisele 2—3 küsimust.

Edasi tuletatakse meelde arvsõnu ja sooritatakse nendega tehteid. Õpetaja seletab, et ka saksa keeles kasutatakse liitmisel sõna **plus** ja lahutamisel sõna **minus**. Näiteks:

Wieviel ist zwei plus acht?
Ist vier plus sieben auch zehn?
Wieviel ist zwölf minus drei?

Harjutamiseks esitavad õpilased üksteisele liitmis- ja lahutamisesülesandeid.

Seejärel vastatakse õpetaja küsimustele.

Wie alt bist du?

Wie alt ist Mart?

Bist du zwölf Jahre alt, Helga?

Bist du alt, Mart? Õpetaja vastab ise: Du bist nicht alt, du bist jung.

Viimane küsimus esitatakse igale õpilasele. Vastuseks peab olema: **Ich bin nicht alt, ich bin jung.**

Järgneb 7. teksti lugemine. Õpetaja loeb ette, õpilased kordavad kooris iga lauset. Seejärel loetakse jaotatud osadega (iga osaline oma teksti). Lõpuks tehakse 7. tekstile järgnevad suulised harjutused.

Kui aega jätkub, laudakse arvude laulu. Kodune ülesanne. Tekst 7 lugeda. Töövihikus täita 7. teksti juurde kuuluvad ülesanded.

29. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid (meesõpetaja; naisõpetaja; poiss läheb kooli; pioneer jookseb koju; õpetaja astub klassi, õpilane seisab pingi kõrval).

Uus materjal:

Lehrer, Lehrerin, Klasse. Der Lehrer kommt in die Klasse.

Õpetaja osutab vaheldumisi poisile ja tütarlapsesele, öeldes: **Du bist ein Schüler. Du bist eine Schülerin.** Siis osutab õpetaja endale: **Ich bin eine Lehrerin.** Õpilased kordavad: **eine Lehrerin.** Näidates pilti ütleb õpetaja: **Das ist ein Lehrer.** Õpilased kordavad. Osutades vaheldumisi endale ja pildil kujutatud õpetajale, küsib õpetaja: **Wer ist das? Ist das ein Lehrer? Ist das ein Lehrer oder eine Lehrerin?**

Järgneb käsklus: **Komm her, Aino! Wir spielen Schule. Du bist die Lehrerin, du fragst. Frage!** Õpilane esitab klassile neli küsimust. Õpetajatena esinevad veel 3—4 õpilast.

Pärast seda kontrollitakse 7. teksti lugemist.

Siis kirjutatakse tahvlile arvsõnu: õpetaja kirjutab numbraid, õpilased vastavaid arvsõnu.

Piltide abil korratakse keelendeid, mis on seotud kooli ja õpilastega. Näiteks:

Õpetaja.

Was siehst du hier?
Ist die Schule groß
oder klein?
Wer ist das?
Wohin geht der Schüler?
Wer geht in die Schule?

Wie heißt er?
Ist Kalju Pionier?
Was hat der Pionier?
Hat Kalju auch einen
Mantel?
Wohin geht der Lehrer
(die Lehrerin)?

Õpilane.

Ich sehe eine Schule.
Die Schule ist nicht groß,
sie ist klein.
Das ist ein Schüler.
Er geht in die Schule.
Der Schüler geht in die
Schule.
Er heißt Kalju.
Ja, er ist Pionier.
Er hat ein Tuch.
Nein, er hat keinen
Mantel.
Er (sie) geht in die Schule.

Was hat er (sie)?

Er (sie) hat eine Schultasche.

Geht die Schülerin auch in die Schule?

Ja, sie geht auch in die Schule.

Wohin geht sie?

Sie geht in die Schule.

Was macht der Pionier?

Er läuft.

Wohin läuft er?

Er läuft nach Hause.

Uue materjali õppimine toimub samuti pildi järgi (õpetaja astub klassi, õpilane seisab pingi kõrval). Uusi keeleid korratakse kooris ja üksikult. Kinnistamisel kasutavad õpilased neid küsimustes ja vastustes.

Õpetaja.

Õpilane (õpilased).

Was ist das?

(Vastab ise.) Das ist eine Klasse.

Das ist eine Klasse.

Was ist das?

Das ist eine Klasse.

Ist das eine Klasse?

Ja, das ist eine Klasse.

Wie ist die Klasse?

Die Klasse ist groß.

Ist die Klasse klein oder groß?

Sie ist groß.

Wer ist das?

Das ist ein Lehrer.

Was macht der Lehrer?

(Vastab ise.) Der Lehrer kommt in die Klasse.

Er kommt in die Klasse.

Wohin kommt der Lehrer?

Das ist ein Schüler.

Wer ist das?

Er steht.

Was macht er?

Kodune ülesanne. Tekst 7 pähe õppida, et seda esitada jaotatud osadega. Teha 7. teksti juurde kuuluvad suulised harjutused.

30. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid (tütarlaps mängib palli; poisid mängivad jalgpalli); helilint.

Uus materjal:

die Tür, an die Tür; die Tafel, an die Tafel; das Fenster; ich setze mich.

Nummer acht. Der Bus kommt.

Tund algab ahelküsitlusega teemal **Wie heißt du? Wie alt bist du?**, kusjuures kõne all on ka kolmandad isikud.

Näiteks:

1. õpilane: **Ich heiße Anne. Wie heißt du?**
2. õpilane: **Ich heiße Aino. Wie heißt er?**
(Osutab poisile.)
3. õpilane: **Er heißt Kalju. Wie heißt sie?**
(Osutab tütarlapsle.)
4. õpilane: **Sie heißt Elsa. Heißt er Peter?**
(Osutab Peetrile.)
5. õpilane: **Ja, er heißt Peter. Heißt sie Karin?**
(Osutab Elsale.)
6. õpilane: **Nein, sie heißt nicht Karin, sie heißt Elsa. Wie alt bist du?**
7. õpilane: **Ich bin 11 Jahre alt. Und du?**
8. õpilane: **Ich bin auch 11 Jahre alt. Wie alt ist Helga?**
9. õpilane: **Sie ist 10 Jahre alt. Ist Uno 11 Jahre alt?**
10. õpilane: **Nein, er ist 12. Wie heißt du?**
11. õpilane: **Ich heiße . . . usw.**

Järgneb 7. teksti lugemise kontroll ja dialoogi peast-
esitamine.

Siis annab õpetaja käskluse: **Komm her, Kalju! Wir spielen Schule. Du bist der Lehrer. Du fragst und wir antworten. Frage!** Küsimused esitatakse pildi järgi «Tütarlaps mängib palli».

Was siehst du hier?	Ich sehe einen Ball.
Wie ist der Ball?	Der Ball ist gelb.
Wer ist das?	Das ist eine Schülerin.
Wie heißt sie?	Sie heißt Mari.
Ist sie klein?	Ja, sie ist klein.
Was macht sie?	Sie spielt Ball.

Teine õpilane esitab samalaadseid küsimusi pildi põhjal «Poisid mängivad jalgpalli».

Pärast seda loetakse 8. teksti jaotatud osadega. Enne loevad õpilased teksti vaikselt läbi, siis kuulavad seda helilindilt.

Uue materjali võib esitada näiteks järgmiselt.

Õpetaja.

Õpilane (õpilased).

Was ist das? (Osutab tahv-
lile ja vastab ise.)

Das ist eine Tafel.

Ist das eine Tafel?

Wie ist die Tafel?

Ist die Tafel schwarz oder
braun?

(Õpetaja läheb tahvli
juurde ja ütleb:) Ich gehe
an die Tafel.

Wohin geht der Lehrer?

Wer geht an die Tafel?

Komm her, Aino! Geh an
die Tafel!

Wohin gehst du?

Wohin geht Aino?

Wer geht an die Tafel?

Aino geht an die Tafel und
ich gehe an die Tafel. Wir
gehen an die Tafel. Wohin
gehen wir, Aino?

Das ist eine Tafel.

Ja, das ist eine Tafel.

Die Tafel ist schwarz.

Die Tafel ist nicht braun,
sie ist schwarz.

Er geht an die Tafel.

Der Lehrer geht an die
Tafel.

Ich gehe an die Tafel.

Sie geht an die Tafel.

Aino geht an die Tafel.

Wir gehen an die Tafel.

Samalaadselt käsitletakse die Tür ja an die Tür. Siis
õpitakse ka sõna das Fenster küsimuste abil: Was ist das?
Ist das ein Fenster? Wie ist das Fenster? Ist das Fenster
groß oder klein?

Tunni lõpul korratakse tegevussarju, millesse lülita-
takse uued tegevused.

Õpetaja.

Õpilane.

Klass.

Was machst du?

Ich sitze.

Er (sie) sitzt.

Steh auf!

Ich stehe auf.

Er (sie) steht auf.

Was machst du?

Ich stehe.

Er (sie) steht.

Geh an die Tafel!

Ich gehe an
die Tafel.

Er (sie) geht an
die Tafel.

Lauf an die Tür!

Ich laufe an
die Tür.

Er (sie) läuft an
die Tür.

Setz dich! (Õpetaja
ütleb vastuse ette.)

Ich setze mich.

Ich setze mich.

Lauset **Ich setze mich** harjutatakse nii, et kogu rühma õpilased seisavad ja istuvad siis järjekorras, öeldes **Ich setze mich**.

Sarja meeldejätmise eesmärgil lastakse seda korrata paljudel õpilastel. Õpetaja abistab õigete lausete moodustamisel.

Mitmuse 1. pöörde harjutamiseks sooritab õpetaja tegevusi koos ühe õpilasega. **Wir sitzen. Wir stehen auf. Wir stehen. Wir gehen an die Tafel. Wir gehen an die Tür.** Hiljem kordavad sama kaks õpilast, kes tegevusele vaheldumisi kaasa kõnelevad.

Kodune ülesanne. Tekst 8 pähe õppida. Töövihikus täita harjutus 8.

31. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid jalgrattast, lambist, käekellast; pall.

Uus materjal:

Rad, Lampe, Uhr; ich lese, du liest, er (sie) liest, wir lesen.

Nummer neun. Was macht Peter?

Õpetaja esitab küsimusi, millega korratakse lausemudeleid seoses pallimängu teemaga.

Õpetaja.	Õpilane (õpilased).
Spielst du Ball?	Ja, ich spiele Ball. (Nein, ich spiele nicht Ball.)
Wer spielt Fußball?	Uno spielt Fußball.
Spielst du Ball oder Fußball?	Ich spiele Ball. (Ich spiele Fußball.)
Was spielst du?	Ich spiele Fußball. (Ich spiele Ball.)

Esitatakse peast dialoog **Der Bus kommt**.

Järgneb õpitud nimisõnade kordamine. Korratakse piltide ja õpetaja küsimuste järgi.

Was ist das?	Das ist ein Apfel (ein Ball, ein Bus, ein Bleistift, ein Fenster, ein Fußball, ein Bild, ein Buch, ein Haus, ein Heft, eine Klasse, ein Mantel, eine Mütze, eine Schul-
--------------	---

	tasche, eine Tafel, ein Tuch, eine Tür).
Wer ist das?	Das ist ein Pionier (ein Lehrer, eine Lehrerin, ein Schüler, eine Schülerin).
Was siehst du hier?	Ich sehe hier einen Apfel (einen Ball, einen Bleistift, ein Bild, ein Buch, einen Bus, ein Fenster, einen Fußball, ein Haus, ein Heft, eine Klasse, einen Mantel, eine Mütze, eine Schultasche, eine Tafel, ein Tuch, eine Tür).
Hast du einen (eine, ein) ... ?	Ja, ich habe einen (eine, ein) ... (Nein, ich habe keinen (keine, kein) ...)
Wie ist der (die, das) ... ?	Der (die, das) ... ist ...

Samades lausemudelites õpetatakse uued nimisõnad **Rad, Lampe, Uhr** (näitlikkuse alusel).

Lähtudes lausest **Ich nehme ein Buch**, õpitakse uus väljend **Ich lese**. Õpilased sooritavad vastavaid tegevusi ja kõnelevad kaasa: **Ich nehme ein (das) Buch und lese**.

Artikli kasutamise kohta on vajalik selgitus: kui laual on mitu raamatut, öeldakse **Ich nehme ein Buch** (võtan ühe paljudest), kui laual on ainult üks raamat, öeldakse **Ich nehme das Buch** (võtan selle kindla raamatu).

Järgneb kinnistamine. Õpetaja annab käsklusi ja esitab küsimusi.

Nimm das Buch und lies!	Ich nehme das Buch und lese.
Was machst du?	Ich lese.
Was macht er (sie)? (Vastab ise.)	Er (sie) liest. (Õpilased kordavad.)
Wer liest?	Mart (Helle) liest.
Liest er (sie)?	Ja, er (sie) liest.
Ich lese, du liest, Mart liest, Helle liest — wir lesen.	Wir lesen.
Was machen wir?	Wir lesen.

Õpetaja annab käsklusi, õpilane tegutseb ja kõneleb, klass kordab sama 3. pöördes.

Steh auf!	Ich stehe auf.	Er (sie) steht auf.
Nimm das Heft!	Ich nehme das Heft.	Er (sie) nimmt das Heft.
Komm an die Tafel!	Ich komme an die Tafel.	Er (sie) kommt an die Tafel.
Lies Nummer 2!	Ich lese Nummer 2.	Er (sie) liest Nummer 2.
Setz dich!	Ich setze mich.	

Mitmuse 1. pöörde harjutamisel tegutseb ja kõneleb kogu klass.

Steht auf!	Wir stehen auf.
Lest das ABC-Lied!	Wir lesen das ABC-Lied.

Järgneb ahelharjutus palliga. Iga õpilane valib endale ühe õpitud tegusõnadest, mida ta peab palli viskamisel kasutama ainsuse 1. pöördes. Püüdja kasutab sama tegusõna 2., 3. või mitmuse 1. pöördes. Õiget vastust korratakse kooris, valesti vastaja lahkub ahelast.

Edasi harjutatakse 9. teksti lugemist, tehakse selle juurde kuuluv suuline harjutus.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 9. Töövihikus täita harjutus 9.

32. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid lauast, toolist ja koolipingist; lisaks samad pildid, mis eelmises tunnis.

Uus materjal:

Stuhl, Tisch, Schulbank, Kreide, schreibe.

(Ich nehme die Kreide und schreibe.)

Nummer zehn. Wer hat einen Hund?

Õpilased vastavad küsimustele ja täidavad käsklusi.

Sitzt du, Ants?	Ja, ich sitze.
Was macht Ants?	Er sitzt.

Wer sitzt?	Ants sitzt. Ellen sitzt. Ich sitze. Wir sitzen.
Steh auf, Uno!	Ich stehe auf.
Sitzt du oder stehst du, Uno?	Ich sitze nicht, ich stehe.
Was macht Uno?	Er steht.
Geh an die Tafel!	Ich gehe an die Tafel.
Wohin gehst du?	
Gehst du an die Tür?	Nein, ich gehe an die Tafel.
Wohin geht er (sie)?	Er (sie) geht an die Tafel.
Gehst du an die Tür, Karin?	Ja, ich gehe an die Tür.
Gehst du oder läufst du?	Ich laufe nicht, ich gehe.
Wohin geht Karin?	Sie geht an die Tür.

Järgneb 9. teksti lugemise kontroll.

Sõnavara korratakse piltide abil analoogiliselt eelmises tunnis kirjeldatuga. Samas esitatakse uued sõnad **Stuhl**, **Tisch**, **Schulbank**. Korratakse tegusõna **nehmen** vorme. Õpilased tegutsevad ja kõnelevad õpetaja käsklustele vastavalt. Klass kommenteerib 3. pöördes.

Õpetaja.	Õpilane.	Klass.
Nimm einen Bleistift und zeichne!	Ich nehme einen Bleistift und zeichne.	Er (sie) nimmt einen Bleistift und zeichnet.
Nimm ein Buch und lies!	Ich nehme ein Buch und lese.	Er (sie) nimmt ein Buch und liest.
Nimm einen Stuhl und setz dich!	Ich nehme einen Stuhl und setze mich.	

Siis ütleb õpetaja **Ich nehme die Kreide und schreibe**, demonstreerides samal ajal oma tegevust tahvlil. Õpilased kordavad kooris ja üksikult. Tähenduse mõistmist kontrollitakse tõlke abil.

Järgneb käsklus **Komm an die Tafel, nimm die Kreide und schreibe!** Üks õpilane tegutseb ja kõneleb, teised kordavad kooris 3. pöördes.

Korratakse õpitud tegevussarju, liites nendele uusi tegevusi. Näiteks:

Ich sitze. Ich habe keinen Bleistift. Ich stehe auf und nehme einen Bleistift. Der Bleistift ist schwarz. Ich

setze mich. Ich zeichne. Ich zeichne eine Katze. Die Katze ist schwarz. Sie ist klein.

Ich stehe auf und gehe an die Tafel. Ich nehme die Kreide und schreibe. Die Kreide ist weiß. Ich schreibe fleißig.

Ich setze mich. Ich sitze. Ich nehme das Buch und lese. Ich nehme das Heft und schreibe. Ich stehe auf. Ich nehme die Schultasche und gehe an die Tür. Ich gehe nach Hause.

Kordamine võib toimuda ka võistlusena. Iga pingirida nimetab ühe õpilase, kes käskluseta tegutseb ja kõneleb. Võidab see, kelle tegevussari on pikem ja huvitavam, kõne loogilisem ja veatum.

Järgneb töö 10. teksti ja selle juurde kuuluvate harjutustega. Õpilased loevad teksti algul vaikselt, siis häälega. Harjutatakse soravust ja ilmekust. Harjutusi loevad kaks õpilast: üks küsib, teine vastab. Harjutuse täitmiseks antakse pisut ettevalmistusaega.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 10 koos juurdekuuluvate harjutustega. Töövihikus täita harjutus 10.

MÄRKUSI 33.—36. (37.) TUNNI KOHTA.

Edasine tunninäidiste esitamine ei ole otstarbekas, sest klasside erinev koosseis tingib erineva tempo. Järelejäänud tunnid kuluvad taseme ühtlustamiseks, kusjuures uut materjali enam edasi ei võeta, vaid korratatakse, süstematiseeritakse ja silutakse õpitut. Omandatud materjali valdamiskindlusest peab I õppeveerandi lõpuks saama selge ülevaate. Nõuded on järgmised.

1. Kuulamisoskus. Osata kuulmise teel eristada ja aru saada kõigist 1. õppeveerandil õpitud keelenditest, kaasa arvatud õpetaja poolt kasutatavad rakenduskeelendid (vt. vastavad nõuded suulise eelkursuse lõpul).

2. Häälamisoskus. Osata korrektselt häälendada kõiki 1. õppeveerandil õpitud keelendeid niihästi lausemudelites kui ka üksiksõnadena; õigesti kasutada saksapäraselt lausemeloodiat ja intonatsiooni, asetada õigesti sõna- ja lauserõhku.

3. Kõnelemisoskus. Osata kõnelda monoloogi vormis enesest, s. t. oma nimest, vanusest, õest, vennast, koolitarvetest, riietusesemetest, koerast-kassist või oma koolist, klassist, õpetajast, oma mitmesugustest tegevustest seoses kooli ja koduga. Monoloogi esitamisel võib õpilane toetuda piltidele, kuid peab suutma esineda ka ainult teema järgi. Monoloogi pikkus on 4—5 lauset (vt. näiteks 26. tund).

Osata kasutada dialoogi vormi oma kaaslasega suhtlemisel, sisse elada kujuteldavasse ossa, pärida vestluskaaslaselt tema nime, vanust, küsitleda õe, venna, koolitarvete, kooli, klassi, õpetaja ja

mitmesuguste tegevuste kohta. Et dialoog tegelikkuses on asjalik ja mõtestatud suhtlemisvorm, tuleb ka õppedialoogi arendada selles suunas. Õppeveerandi lõpu dialoogides välditakse seega sisu-vaesust ja mehhaanilisust, mis keelendite õppimise perioodil on sageli paratamatu. Dialoogi pikkuseks on 2—3 repliiki õpilase kohta.

4. Lugemisoskus. 1. õppeveerandi lõpuks peavad õpilased olema omandanud põhiliselt lugemistehnika, s. t. nad peavad suutma normaalses tempos lugeda esimesed 10 lugemispala, mis põhinevad suuliselt omandatud materjalil. Nimetatud õppepalades esinevad peaaegu kõik saksa keeles kasutatavad tähed ja täheühendid, välja arvatud *q* ja *y*. Loetust arusaamine peegeldub õige rõhu ja intonatsiooni kasutamises ning ilmekuses. Lugemisoskust ettenähtud palade ulatuses kontrollitakse õppeveerandi viimastel tundidel nii, et iga õpilane peab valmis olema iga pala lugemiseks. Hinnatakse rangelt, s. t. väga hea hinne pannakse vaid täiesti veatu lugemise eest. Eelnevalt on õpilasi harjutatud ülesantud tekstidega väga hoolikalt kodus töötama, s. t. ülesantud teksti mitu korda häälega lugema.

5. Kirjutamisoskus. 1. õppeveerandi kirjutamisoskus on minimaalne, sest see on piirdunud põhiliselt vaatlus-, ära kirja- ja lünkharjutustega. Õpilased peavad oskama kirjutada järgmisi keelendeid: **ich, du, er, bin, bist, spielt, ist, fleißig, faul, froh. Fußball, Pionier, Ball.** Töövihiku harjutustele lisaks tehakse harjutavaid etteütlusi. Näiteks:

Ich heiße ... (iga õpilane lisab oma nime). Ich bin froh. Ich bin Pionier. Ich habe ein Tuch. Das Tuch ist rot.

Wer ist Pionier? Bist du Pionier? Ist das Tuch rot? Bist du froh? Bist du fleißig?

Wer ist fleißig? Ich bin fleißig. Wer ist faul? Er ist faul. Ich laufe. Er sitzt.

Was machst du? Ich laufe nach Hause. Was macht er? Er sitzt. Wer spielt Fußball? Paul spielt Fußball.

Ich bin Pionier. Du bist Pionier. Er ist Pionier. Ich bin froh. Du bist froh. Er ist froh.

Ich bin faul. Du bist faul. Er ist faul. Ich sitze. Du sitzt. Er sitzt.

Ich heiße ... Du heißt ... Er heißt ... Ich bin faul. Du bist fleißig. Er ist froh.

Du bist Pionier. Du bist fleißig. Du bist froh. Bist du Pionier? Bist du fleißig? Bist du froh?

Spielt er Ball? Er spielt Ball. Spielt er Fußball? Er spielt Fußball. Heißt er Mart? Er heißt Mart.

I õppeveerandi lõpul tehakse õpilastele suuline test miinimummaterjali omandamiskindluse kontrollimiseks. Test koosneb neljast osast.

1. Rakenduskeelendite mõistmine ja nendele reageerimine.

a) **Steh auf, (Peter)!**
Geh an die Tafel!

b) **Komm her, (Anne)!**
Setz dich!

Igale õpilasele esitatakse kaks käsklust. Iga õige reageering annab punkti. Kokku võib õpilane saada järelikult maksimaalselt kaks punkti.

2. Küsimustele vastamine situatsiooni järgi.

a) **Wie heißt du? — Ich heiße (Urve).**

Heißt er (Mart)? — Ja, er heißt (Mart).

Nein, er heißt (Peter).

b) **Wie alt bist du? — Ich bin (zehn) Jahre alt.**

Ist (Ene) (zwölf) Jahre alt? — Ja, (sie) ist (zwölf) Jahre alt.

Nein, (sie) ist (elf) Jahre alt.

c) **Wie alt ist (Hans)? — (Er) ist (elf) Jahre alt.**

Bist du (zwölf) Jahre alt? — Ja, ich bin (zwölf) Jahre alt.

Nein, ich bin (elf) Jahre alt.

Igale õpilasele esitatakse kaks küsimust. Õige vastuse eest võib saada maksimaalselt kaks punkti, kokku järelikult neli punkti.

3. Küsimustele vastamine esemete või piltide järgi.

Õpilane saab eseme või pildi (pall, jalgpall, kaelarätt, buss, koer, kass, raamat, vihik, pliiats, koolikott, müts, mantel, õun), mille alusel vastab kahele küsimusele:

Was hast du da? — Ich habe einen (eine, ein) ...

Wie ist der (die, das) ...? — Der (die, das) ... ist ...

(värv või omadus).

Kummagi õige vastuse eest on võimalik saada maksimaalselt kaks punkti, kokku järelikult neli punkti.

4. Koostada dialoog, milles vestluspartnerid pärivad teineteise nime ja vanust.

Guten Tag!

Wie heißt du?

Ich heiße ...

Ich bin ... Jahre alt. Und du?

Guten Tag!

Ich heiße ... Und du?

Wie alt bist du?

Ich bin (auch) ...

Jahre alt.

Auf Wiedersehen!

Auf Wiedersehen!

Õige repliigi eest saab vestleja ühe punkti, kokku seega maksimaalselt viis punkti.

Kogu testi täitmise eest võib õpilane saada järelikult maksimaalselt 15 punkti. Kontrollida pole tingimata vaja korraga kogu testi ulatuses, seda võib teha ka alalõikude kaupa. Õpetajal peab sel juhul olema alajaotustele vastav arvestusmärkmik, mille lahtrid täidetakse kontrolli käigus.

Näiteks:

Jrk. nr.	Õpilase nimi	Rakenduskeelendid	Küsimused I	Küsimused II	Dialoog	Kokku	
						punkte	hinne
1.	Kuusik, Ene	2	4	4	5	15	5
2.						

Punktide ja hinnete vastavus on järgmine:

0— 3 punkti	— hinne	«1»,
4— 7	”	» «2»,
8—10	”	» «3»,
11—13	”	» «4»,
14—15	”	» «5».

II Õppeveerand.

Töös II õppeveerandil jääb uue materjali omandamisel aluseks ikkagi suulise eelnevuse printsiip. Keele õppimise teenistusse rakendatakse aga järk-järgult õpilase kõik vastavad meeled: materjali kuulatakse, seda kasutatakse kõnes, loetakse ja kirjutatakse. Tunni eri osades käsitletav materjal on järelkult erineva «vanusega» — uus (suuline), keskmine (lugemismaterjal) ja vana (materjal kirjutamiseks). Lisaks sellele ringleb kordamise käigus kogu õpitud materjal.

Õppetöö rõhuasetusi aitab kindlaks määrata II õppeveerandi lõpus toodud kontrolltööde tsükkel. Nii vajab lisaharjutusi kirjutamisoskuse arendamine. Lisaharjutusteks on etteütlused kirjas omandatavate keelendite piires. Harjutamise maht ja intensiivsus tulenevad õpilaste vastuvõtlikkusest. Resultaadina peavad õpilased oskama kirjutada lausemudelil **Ich habe ...** järgmisi keelendeid:

Ich habe ein Buch (Bücher),

ein Heft (Hefte),

einen Bleistift (Bleistifte),

eine Schultasche,

einen Mantel,

eine Mütze,

ein Tuch,

eine Uhr,

ein Rad,

einen Bruder (Brüder),

eine Schwester (Schwestern),

einen Freund (Freunde),

eine Freundin (Freundinnen),

einen Hund,

eine Katze,

+ kein(e/n); eins, zwei, drei, vier, fünf, sechs, sieben, acht, neun, zehn.

1. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid tütarlapselt ja poisist; kaardid numbritega 1—14; pall.

Uus materjal:

Mädchen, Junge; dreizehn, vierzehn.

Nummer elf. Was nimmst du?

Piltide ja lausemudelite **Wer ist das? Was ist das? Wie ist der (die, das) . . .? Was siehst du hier? Was nimmst du?** abil korratakse õpitud sõnavara.

Tegusõnade **nehmen, lesen, sehen** pöörast korratakse kommenteerimisvõtte abil. Näiteks:

Õpetaja.	1. õpilane.	2. õpilane.	3. õpilane.	Klass.
Ich nehme einen Ball (Apfel usw.).	Ich nehme einen Ball (Apfel usw.).	Du nimmst einen Ball (Apfel usw.).	Er (sie) nimmt einen Ball (Apfel usw.).	Wir nehmen einen Ball (Apfel usw.).

Uue sõnavara esitamise võib toimuda järgmiselt. Poiss ja tütarlaps kutsutakse klassi ette. Õpetaja ütleb:

Hans ist ein Junge.

Helga ist ein Mädchen.

Arusaamist kontrollitakse tõlke abil. Uusi sõnu hääldatakse üksikult ja kooris. Osutades ühele või teisele õpilasele klassis, küsib õpetaja: **Ist Peter ein Junge? (Ja, Peter ist ein Junge.) Ist Ilse auch ein Junge? (Nein, Ilse ist ein Mädchen.) Bist du ein Mädchen? (Ja, ich bin auch ein Mädchen.)** usw.*

Arvsõnade kordamiseks kuulatakse helilindilt laulu **Eins, zwei . . .**, laudatakse seda, loendatakse arve tagurpidi, arvutatakse. Õpitakse juurde arvsõnad **dreizehn, vierzehn**.

Arvsõnade kordamiseks ja kinnistamiseks võib korraldada arvutamisevõistluse. Klass jagatakse kaheks võrdseks rühmaks. Õpetaja kirjutab tahvlile tehteid, mille kumagi rühma esindajad kordamööda lõpuni lahendavad. Vastamine toimub suuliselt. Iga õige vastus annab punkti.

Loetakse 11. teksti **Was nimmst du?**, algul õpetaja järel kooris, siis üksikult. Tekst kinnistatakse õpiku harjutuste järgi.

Tunni lõpul mängitakse palli. Õpilane esitab küsimuse **Was ist das? või Was siehst du hier?**, näidates eset või pilti, nimetab kaasõpilase nime ja viskab talle palli. Kaasõpilane vastab ja jätkab mängu. Vale vastuse parandab klass. Õpetajal on võimalus hindamiseks.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 11. Täita töövihikus 11. teksti juurde kuuluv 1. harjutus.

* Selliseid mehhaanilist laadi harjutusi tehakse ainult uute sõnadega häälduslikel kaalutlustel. Pikem harjutamine pole produktiivne, sest lausetel puudub kommunikatiivne väärtus.

2. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid õpitud sõnavara kohta; pilt, millel poiss
õpib, ema istub ja loeb.

Uus materjal:

Mutter, Peters; Ich lerne, du lernst, er (sie) lernt, wir lernen.

Loetakse 11. teksti ja hinnatakse lugemisoskust.
Uued keelendid esitatakse pildi abil.

Õpetaja.

Õpilane (õpilased).

Wer ist das? (Osutab pildile
ja vastab ise.) **Das ist Peters**

Mutter. Peters Mutter — Peetri

ema. **Wer ist das? Das ist**

Peters Mutter.

Was macht die Mutter?

Was hat sie?

Was macht sie?

Hat sie ein Buch?

Was macht Peter? Er lernt.

Lernt Peter?

Lernst du auch?

Ich lerne. Du lernst. Paul lernt.

Helga lernt. Wir lernen.

Was machst du, Eva?

Und du, Karin?

Was macht Hillar?

Lernt er fleißig?

Wie lernt Karin?

Lernst du auch fleißig, Eva?

Das ist Peters Mutter.

Die Mutter sitzt.

Sie hat ein Buch.

Sie sitzt und liest.

Ja, sie hat ein Buch.

Er lernt.

Ja, er lernt.

Ja, ich lerne auch.*

Ich lerne. Du lernst.

Paul lernt. Helga lernt.

Wir lernen.

Ich lerne.

Ich lerne auch.

Hillar lernt.

Ja, er lernt fleißig.

Karin lernt auch

fleißig.

Ja, ich lerne auch

fleißig.

**(Nein, ich lerne nicht
fleißig.)**

* Kui õpilased ei suuda viimast vastust iseseisvalt moodustada, ütleb õpetaja vastuse ette või juhib õpitud tegusõnade vastavate vormide alusel õpilaste tähelepanu **ich** ja **-e**, s. t. asesõna ja ainsuse 1. pöörde lõpu seosele. Nii tuletatakse vajalik vorm **ich lerne**.

Uue tegusõna pööramist kõigis õpitud pööretes harjutatakse ahelmänguna. Samuti võib korrata õpitud tegusõnade **kommen, zeichnen, sehen, lesen, nehmen, laufen** pööramist. Korrata võib ka nii, et üks õpilane tegutseb ja kõneleb õpetaja käskluste järgi, klass kommenteerib algul 2., siis 3. pöördes. Õpetaja käsklused: **Steh auf! Komm an die Tafel! Nimm die Kreide! Schreibe! Zeichne einen Ball! Nimm das Buch und lies! Geh an die Tür! Setz dich!** (Vormid **Du setzt dich** ja **Er (sie) setzt sich** moodustatakse õpetaja abiga.) **Nimm das Heft und schreibe!**

Kodune ülesanne. Korrata tekst 7 (esitada peast). Täita töövihikus 11. teksti juurde kuuluv 2. harjutus.

3. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid telefonist, autost, raadiost; pildid õpitud nimisõnadest ja tegevustest; kaardid numbritega 1—17.

Uus materjal:

Telefon, Auto, Radio; fünfzehn, sechzehn, siebzehn; es. Mitmus — Bilder, Bücher, Schüler, Mädchen.

Nummer zwölf. Ist der Hund grün?

Analoogiliselt eelmise tunniga korratakse õpitud keelen-deid. Õpetaja käskluste järgi kirjutab tahvli juurde tulnud õpilane pöörded **ich lerne, du lernst, er lernt, sie lernt, wir lernen** tahvlile.

Uus sõnavara esitatakse piltide ja numbrikaartide abil, kinnistatakse küsimustele vastamisega.

Näitlikkuse alusel korratakse esemete nimetusi, kirjeldatakse esemete omadusi õpitud sõnavara piires. Kor-ratakse järgmisi lausemudeleid: **Was nimmst du? Wie ist er (sie, es)? Nimm einen (eine, ein) ...? Was ist das? Wie ist der (die, das) ...? Er (sie, es) ist ...**

Er, sie, es kinnistamiseks võib kasutada mehhaanilist treeningut. Õpetaja ütleb lauseid, õpilased kordavad neid, asendades nime või nimisõna vastava asesõnaga (**er, sie, es**). Näiteks: **Der Schüler lernt. — Er lernt. Helga ist fleißig. — Sie ist fleißig. Das Auto ist groß. — Es ist**

groß usw. Tempo kiireneb mängu jooksul. Mängu algul tõusevad õpilased püsti. Kes eksib vastusega, istub. Kõige kauem püsti jäänud õpilased saavad hinde «5».

Sissejuhatuseks mitmuse õppimisele märgib õpetaja, et seni õpitud lausetes kasutati nimisõnu ainult ainsuses. Nähtuste, asjade ja olukordade täpsemaks kirjeldamiseks aga on vaja tunda ka nimisõnade mitmust. Alustatakse läheduses olevatest esemetest ja isikutest. Õpetaja alustab: **Wieviel Bilder siehst du?** ja kordab: **Bilder, wieviel Bilder.** Õpilased kordavad ja leiavad mitmuse lõpu -er. Siis järgneb õpetaja küsimusele **Wieviel Bilder siehst du?** vastus **Ich sehe zwei Bilder.** Jätkatakse: **Wieviel Bücher hast du? — Ich habe sieben Bücher. Wieviel Schüler siehst du hier? — Ich sehe zehn Schüler. Wieviel Mädchen siehst du? — Ich sehe drei Mädchen.** Õpetaja ütleb vastused esialgu ette. Töö käigus selgub, et nimisõnadel **Bilder, Bücher** on mitmuses erinevad lõpud, mis tuleb kindlalt ära õppida. Mitmus sõnadest **Schüler, Mädchen** ei erine ainsusest. **Bilder, Bücher** kasutamiseks pöördu- takse kõigi õpilaste poole küsimustega: **Hast du Bilder (Bücher)? Wieviel Bilder (Bücher) hast du?**

Õpilastel lastakse 12. tekst vaikselt läbi lugeda. See- järel loevad kaks õpilast seda häälega; üks küsib, teine vastab. Kinnistamiseks tehakse teksti juurde kuuluvad suulised harjutused 1—3. Soravuse ja mõtestatuse taga- miseks lastakse harjutused õpilastel enne läbi vaadata, siis ette lugeda.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 12 koos juurdekuulu- vate harjutustega. Täita töövihikus harjutus 12.

4. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid õpitud nimisõnadest ja tegevustest.

Uus materjal:

mein, meine; dein, deine; wessen?

Nummer dreizehn. Was zeichnest du?

Kontrollitakse 12. teksti ja harjutusi, loetakse 13. teksti ja selle juurde kuuluvaid harjutusi.

Omastavaid asesõnu õpitakse tundma ja kasutama (oma) koerast või kassist jutustades.

Ich habe einen Hund. Mein Hund ist schwarz. Ich habe eine Katze. Meine Katze ist weiß.

Omastavad asesõnad on vajalikud ka õest ja vennast jutustamisel.

Ich habe einen Bruder. Mein Bruder ist drei Jahre alt. Ich habe eine Schwester. Meine Schwester heißt Mare.

Asesõna dein(e) saab sisse tuua pöördumistes õpilaste poole.

Hast du einen Hund? Wie ist dein Hund? Hast du eine Katze? Wie ist deine Katze?

Hast du einen Bruder? Wie alt ist dein Bruder? Hast du eine Schwester? Wie heißt deine Schwester?

Järelduse, millal kasutada **mein (dein)** või **meine (deine)**, teevad õpilased ise.

Wessen? esitatakse lausemudelites. Õpetaja näitab oma raamatut ja ütleb: **Das ist mein Buch**, võtab siis ühe õpilase raamatu ja küsib: **Wessen Buch ist das?** Õpilane vastab: **Das ist mein Buch**. Sama kordub mitme õpilasega. Siis astub õpetaja ühe õpilase juurest teise juurde ja seletab: **Das ist Peters Buch. Das ist Lindas Buch usw.**

Samal ajal võib õpetaja paluda õpilastelt mõningaid esemeid, mille saksakeelseid nimetusi juba tuntakse, pöördub nendega oma laua juurde ja alustab küsimist:

Wessen Bleistift ist das? Wessen Heft ist das? Wessen Buch ist das? usw. Iga eseme puhul vastab õpilane, kellele see kuulub: **Das ist mein Bleistift. Das ist mein Heft. Das ist mein Buch usw.**

Õpetaja võib esitada ka üldküsimusi: **Ist das dein Buch, Ants? Ist das dein Heft, Linda? Ist das dein Bleistift, Helga? usw.** Õpilased vastavad jaatavalt või eitavalt.

Tunni lõpul mängitakse. Üks õpilane tuleb klassi ette. Õpetaja kinnitab talle seljale pildi mingi eseme kujutusega. Pilti näeb klass, õpilane ise mitte. Õpilane hakkab mõistatama ja küsib klassilt: **Bin ich ein Junge? Bin ich ein Auto? Bin ich eine Katze? usw.** Õpilane, kelle poole pöördutakse, vastab **Ja** või **Nein**. Jaatava vastuse korral läheb mõistatajaks järgmine õpilane.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 13 koos juurdekuuluvate harjutustega. Täita töövihikus harjutus 13.

5. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid õpitud sõnavara kohta; kaardid numbritega 1—20.

Uus materjal:

öffnen, schließen; achtzehn, neunzehn, zwanzig; Telefonnummer.

Nummer vierzehn. Wir spielen Schule.

Korratakse ja kontrollitakse eelmise tunni materjali omandamist.

Tegusõnade **öffnen** ja **schließen** tähenduse saab mõistetavaks teha mitme tegevussarjaga (**Ich gehe an die Tür. Ich öffne die Tür. Ich schließe die Tür. Ich nehme ein Buch. Ich öffne das Buch. Ich schließe das Buch.**). Õpilasi lastakse korrata ja tegevusi kaasa sooritada. Kommenteerimisvõttega õpitakse ka teisi pöördeid kasutama.

Lõpuks liidetakse õpitud väljendid tegevussarjaga: **Ich sitze. Ich stehe auf. Ich stehe. Ich gehe an die Tür. Ich öffne die Tür. Ich schließe die Tür. Ich setze mich.** Tegevusi kommenteeritakse ainsuse 2. ja 3. pöördes.

Korratakse arvsõnu 1—17. Seda võib korraldada võistlusena. Klass jaotatakse rühmadeks. Õpetaja kirjutab numbraid tahvlile, rühmad kordamööda nimetavad neid. Seejärel näitab õpetaja numbrilipikuid, ütleb **plus** või **minus**, millele vastavalt õpilased liidavad või lahutavad. Iga õige vastus annab punkti.

Uued arvsõnad **achtzehn, neunzehn, zwanzig** liidetakse õpitud reaga.

Kõrvutatakse liitarvsõnade 13—19 tuletamist saksa ja eesti keeles. Järeldusi teevad õpilased.

Kuulatakse helilindilt 14. teksti ja harjutatakse ilmekat lugemist. Kui lugemine on selge, kohandatakse sissejuhatavad laused dialoogiks (**Peter = ich; Paul = du**): **Ich bin der Lehrer. Du bist der Schüler. Ich frage und du antwortest.** Jätkatakse vastavalt tekstile.

Kodune ülesanne. Dialoog (tekst 14) pähe õppida. Täita töövihikus harjutus 14.

6. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid (pioneerid laulavad; koer hüppab).

Uus materjal:

Lieder; singen, springen; lustig.

Nummer fünfzehn. Ich und du.

Tund algab 14. teksti kuulamisega helilindilt. Järgneb teksti kooris esitamine nii, et üks rühm loeb Peetri, teine Pauli osa. Seejärel esitavad teksti õpilaspaarid, kohandades sissejuhatavad laused enne dialoogiks.

Teksti juurde kuuluvate harjutustega korratakse arvõnu, eituse **kein(e)** kasutamist ja sõnavara. Lisaks sellele korratakse omadussõnu **froh, faul, fleißig, jung, alt, groß, klein** õpetaja küsimuste järgi. Näiteks:

Wer ist froh?

Bist du Pionier?

Bist du auch froh?

Ist Helga froh?

Der Pionier ist froh.

Ja, ich bin Pionier.

Ja, ich bin auch froh.

Helga, bist du froh?

(Pöördudes Helga poole.)

Ja, ich bin froh (vastab

Helga).

Ja, Helga ist froh (vastab

küsimusele õpetajale).

Analoogilistes lausemudelites korratakse ka teisi omadussõnu. Töö käigus õpitakse juurde omadussõna **lustig**. Eelmises tunnis õpitud tegusõnu **öffnen, schließen** korratakse tegevussarjades.

Järgneb uute tegusõnade **singen, springen** õppimine piltide abil. Arusaamist kontrollitakse tõlkega. Kuulatakse helilindilt laulukest **Ich und du**. Konteksti toetusel lastakse õpilastel leida **Lieder** tähendus. Kui vaja, meenutatakse tuttavat ainsuse vormi **das ABC-Lied** (vt. 1. õppeveerandi 21. tund). Leitakse analoogia õpitud mitmuse vormidega **Bilder, Bücher**. Kinnistamis- ja hääldamisharjutusena korratakse õpetaja järel kooris:

Wir sehen Bilder.

Wir lesen Bücher.

Wir singen Lieder.

Laulukest **Ich und du** kuulatakse veel kord helilindilt ja õpitakse siis õpetaja järel korrates tekst pähe. Lõpuks laudakse.

Õpitud sõnavara kinnistamiseks tehakse 15. teksti juurde kuuluvad harjutused.

Kodune ülesanne. Tekst 15 pähe õppida. Täita töövihi-
kus mõlemad 15. teksti juurde kuu-
luvad harjutused.

7. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid (laud; lamp; auto; buss; maja; uks; tahvel; pilt; telefon; raadio; ratas; kell; pioneer; rätik); numbrilipikud; tegevuspildid (pioneerid laulavad; koer hüppab); esemed (vihikud; pliiatsid; raamatud; pildid).

Uus materjal:

mitmus nimisõnadest *Heft, Bleistift, Pionier, Junge*; liitnimisõna.

Korratakse laulukese **Ich und du** teksti (kooris ja üksikult), kuulatakse viisi helilindilt ja laudakse seejärel kaasa.

Õpilastele näidatakse sõnavara rikastamise võimalusi õpitud nimisõnade alusel. Tuletatakse meelde sõna **die Telefonnummer** ja leitakse selle koostisosad. Selgub, et liitnimisõna saab artikli teiselt koostisosalt. Jätkatakse liitnimisõnade moodustamist piltkaartide ja numbrilipikute järgi.

das Auto + die Nummer — die Autonummer

das Auto + das Radio — das Autoradio

das Auto + die Lampe — die Autolampe

das Auto + die Uhr — die Autouhr

das Auto + das Rad — das Autorad

das Auto + der Bus — der Autobus

das Radio + die Lampe — die Radiolampe

der Tisch + die Lampe — die Tischlampe
die Uhr + das Rad — das Uhrrad
die Tafel + das Bild — das Tafelbild
das Bild + die Tafel — die Bildtafel
das Haus + die Tür — die Haustür
der Pionier + das Tuch — das Pioniertuch

Mõningaid liitnimisõnu võib lasta võrdluseks eesti keelde tõlkida.

Lõpuks avab õpetaja kantava tahvli, millele on kirjutatud ülaltoodud liitnimisõnad ja nende koostisosad. Liitnimisõna ja tema teise koostisosa artiklile tõmmatakse värviline joon alla. Õpilased sõnastavad järeltuse.

Korratakse õpitud nimisõnade mitmust: **Wieviel Bilder (Bücher, Mädchen, Jungen) siehst du hier? Wieviel Mädchen (Jungen) sitzen (stehen) hier?**

Sobivates lausemudelites esitatakse mitmuse vormid **Hefte, Bleistifte (Wieviel Hefte (Bleistifte) hast du?) ja Pioniere (Wieviel Pioniere sitzen hier?)**.

Ahelmänguna korratakse pööramist, ühendades sellega õpitud mitmuse vormid: **Ich bin Pionier. Du bist Pionier. Er ist Pionier. Sie ist Pionier. Wir sind Pioniere. — Ich habe Bücher, Hefte und Bleistifte. Du hast Bücher, Hefte und Bleistifte. Er hat Bücher, Hefte und Bleistifte. Sie hat Bücher, Hefte und Bleistifte. Wir haben Bücher, Hefte und Bleistifte.**

Kodune ülesanne. Ette valmistada 3 küsimust küsi-
sõnaga **wieviel?** Õppida tekst **Ich und du** peast kirjutama.

8. TUND

Näitlikud

vahendid: samad, mis eelmises tunnis.

Uus materjal:

mitmus nimisõnast *Schülerin; wo? an der Tafel, an der Tür.*

Nummer sechzehn. Was ist das?

Õpetaja pöördub õpilaste poole küsimustega, milles esineb küsisõna **wieviel?** Näiteks: **Wieviel Hefte (Bücher, Bleistifte, Bilder) hast (siehst, nimmst) du? Wieviel Pioniere (Mädchen, Jungen, Schüler) sitzen (stehen) hier?** Õpilased vastavad õpetaja küsimustele ja esitavad siis üksteisele analoogilisi küsimusi.

Õpetaja esitab uuesti küsimuse **Wieviel Schüler sitzen hier?** Pärast vastuse saamist esitab ta küsimuse uue mitmuse vormiga **Wieviel Schülerinnen sitzen hier?** Õpilane loendab naisõpilased rühmas ja vastab õpetaja abiga: **Hier sitzen acht Schülerinnen.** Korratakse: **acht Schülerinnen** ja kõrvutatakse: **eine Schülerin — acht Schülerinnen.**

Kinnistatakse küsimuste järgi: **Wieviel Schülerinnen siehst du? Wieviel Schülerinnen stehen? Wieviel Schülerinnen sitzen?**

Uued väljendid **an der Tür, an der Tafel** teeb õpetaja mõistetavaks tegevustega, mida ta sooritab ja samaaegselt kommenteerib: **Ich stehe auf. Ich gehe an die Tür. Ich stehe an der Tür.** Peatutakse väljendil **an der Tür**, hääldades seda kooris ja üksikult. Väljend tõlgitakse. Kinnistamiseks sooritavad õpilased õpetaja poolt ettenäidatud tegevusi, ise kaasa kõneldes.

Analoogiliselt õpitakse väljend **an der Tafel**. Lõpuks võib mõlemad väljendid liita ühte seeriasse: **Ich stehe auf. Ich gehe an die Tür. Ich stehe an der Tür. Ich gehe an die Tafel. Ich bin an der Tafel.** Sarja võib laiendada varem õpitud tegevusi tähistavate lausetega.

Liitnimisõnade moodustamist korratakse võistlusena rühmade vahel. Õpetaja näitab enne üht kaart, õpilane nimetab vajaliku sõna koos määrava artikliga, siis näitab teist. Õpilane nimetab ka selle ja moodustab liitnimisõna. Õige vastus annab punkti.

Loetakse ja lauldakse **Ich und du**. Seejärel kirjutatakse tekst peast.

Tehakse 16. teksti juurde kuuluvad harjutused.

Kodune ülesanne. Lugada tekst 16. Täita töövihikus 16. teksti juurde kuuluv 1. harjutus.

9. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid lauast, toolist, aknast, laudadest, toolidest, akendest; pall.

Uus materjal:

mitmus nimisõnadest *Tisch, Stuhl, Fenster*; väljendid *auf dem Tisch, auf dem Stuhl, auf dem Fenster*; tegusõna *liegen*.

Nummer siebzehn. Mein oder dein?

Kontrollitakse 16. teksti lugemise oskust. Jätkatakse tööd 17. tekstiga. Õpilased loevad selle enne vaikselt läbi. Seejärel loeb poiss Peetri osa, tütarlaps Helga osa. Teksti 2. osa eeskujul katsutakse improviseerida dialoogi, mille aluseks on tekstiga analoogiline situatsioon, s. t. poiss ja tüdruk vaidlevad teatud esemete kuuluvuse üle. Situatsiooni konkretiseerimiseks võib vaidlusalused esemed kindlaks määrata, näiteks pliats, raamat, pall; rätik, pilt, vihik vms.

Korratakse õpitud nimisõnade mitmust ja õpitakse juurde vormid **Tische, Stühle, Fenster**. Kinnistamine toimub küsimuste abil: **Wieviel Tische (Stühle, Fenster) sind hier? Wieviel Tische (Stühle, Fenster) siehst du hier?**

Uue materjali õppimine võiks toimuda näiteks järgmiselt. Õpetaja asetab lauale, toolile ja aknale klassis leiduvaid esemeid, näiteks pliatsi lauale, raamatu toolile, vihiku aknale. Osutades seejärel esemetele ja nende asukohale, räägib õpetaja: **Der Bleistift liegt auf dem Tisch. Das Buch liegt auf dem Stuhl. Das Heft liegt auf dem Fenster.** Tegusõna **liegen** tähenduse avamisel on oluline õpilastele seletada, et **liegen** tähendab niihästi lebama kui olema, õieti lebavas asendis olema. Leitakse, et toodud lausetes võib **liegt** asemel olla ka **ist**, kuigi väikese tähendusliku erinevusega. Väljendite **auf dem Tisch, auf dem Stuhl, auf dem Fenster** tähenduse taipavad õpilased kontekstist, kuid liigne pole ka tõlge.

Kinnistatakse küsimuste abil. Näiteks: **Was liegt auf dem Fenster (auf dem Stuhl, auf dem Tisch)? Wo liegt das Heft (das Buch, der Bleistift)?** Näidates mitmesugu-

seid esemeid või pilte nendest, võib kinnistamist jätkata nii, et õpilased nimetavad esemetele sobiva asukoha.

Õpitud nimisõnu ja omastava asesõna **mein(e)** kasutamist korratakse palli mängides. Iga õpilane peab ühe eseme valmis mõtlema. Õpetaja alustab küsimusega **Was hast du da?** Õpilane vastab: **Ich habe einen Apfel. Das ist mein Apfel.** Seejärel viskab ta palli järgmisele õpilasele ja küsib edasi: **Was hast du da?** Kui keegi nimetab mingit eset teistkordselt, tuleb tal pant anda. Vead parandab õpetaja. Pandid lunastatakse õpetaja käsklusi täites, näiteks: **Spring an die Tür!** usw.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 17; 2. osa eeskujul improviseerida dialoog. Täita töövihikus 16. teksti juurde kuuluv 2. harjutus.

10. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid õpitud sõnade ja tegevuste kohta, lisaks voodi ja ajaleht; lipikud nime ja vanusega.

Uus materjal:

mitmus sõnadest *Lampe, Schulbank*; keelendid *Bett, auf dem Bett; Zeitung.*

Nummer achtzehn. Wer ist das?

Tehakse 17. teksti juurde kuuluvad suulised harjutused.

Korratakse väljendeid **auf dem Tisch, auf dem Stuhl, auf dem Fenster: Wo liegt das Buch (das Heft, der Bleistift, der Apfel, das Bild, der Ball, der Fußball, das Radio, die Kreide, die Lampe, die Uhr, die Mütze, die Schultasche)? Sitzt Arno auf dem Stuhl oder auf dem Tisch? Liegt der Bleistift auf dem Buch oder auf dem Heft?** Viimane küsimus viitab analoogiale teatud väljendite moodustamisel. Kui õpilased seda ise ei taipa, tuleb nende tähelepanu vastavalt suunata.

Piltide abil esitatakse uued sõnad.

Õpetaja.

**Ich habe eine Zeitung.
Die Zeitung ist alt.**

Õpilane (õpilased).

**Ich habe eine Zeitung.
Die Zeitung ist alt.**

Wie ist die Zeitung?
Ist die Zeitung alt?
Hast du eine Zeitung, Ants?

Und du, Anne?
Was siehst du hier?
Ich sehe hier ein Bett.
Wie ist das Bett, Helle?
Siehst du das Bett, Paul?
Was liegt auf dem Bett?

Wo liegt die Mütze?

Die Zeitung ist alt.
Ja, die Zeitung ist alt.
Nein, ich habe keine
Zeitung.
Ich habe eine Zeitung.

Ich sehe hier ein Bett.
Das Bett ist klein.
Ja, ich sehe das Bett.
Auf dem Bett liegt eine
Zeitung.
Die Mütze liegt auch auf
dem Bett.

Korratakse õpitud nimisõnade mitmust ja õpitakse töö käigus lisaks vormid **Schulbänke, Lampen**.

Wieviel Schulbänke stehen hier? Wieviel Lampen siehst du? usw.

Ahelmänguna pööratakse lauset **Ich liege auf dem Bett**.

Loetakse 17. teksti ja esitatakse kodus ettevalmistatud dialooge. Vastavate piltide ja küsimuste **Wer ist das? Was macht der (die, das)...? või Was macht er (sie)?** abil korratakse 18. teksti sõnavara. Pärast 18. teksti lugemist moodustatakse iga lause kohta küsimusi. Tehakse teksti juurde kuuluvad suulised harjutused.

Küsimuste moodustamise oskuses korraldatakse võistlus. Kumbki rühm valib endale esindaja, kes tuleb tahvli juurde ja esitab antud pildi kohta kõik võimalikud küsimused. Rühmakaaslased võivad teda aidata. Küsimustele vastab teise rühma esindaja. Ka tema kaaslased võivad teda aidata. Kui küsimused on ammendatud, asub vastasrühma esindaja teise pildi kohta küsimusi esitama. Vastab esimene rühm. Õpetaja märgib punkte.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 18. Ette valmistada sama teksti iga pildi kohta 1—2 küsimust. Täita töövihikus harjutus 18.

11. TUND

Näitlikud

vahendid: 1. pilttabel (nagu õpikus 19. teksti juures); lipikud numbritega 1—30; pildid inimestest, loomadest, esemetest.

Uus materjal:

arvsõnad 21—30. *Frage weiter!* Eessõnad *vor, nach.*
Nummer neunzehn. Bilder.

Korratakse väljendeid **auf dem Tisch, auf dem Stuhl, auf dem Fenster, auf dem Heft, auf dem Buch, auf dem Bett**, harjutatakse nende seostamist küsimusega **wo?** Näiteks: **Wo liegt die Zeitung (der Bleistift, der Ball, der Apfel, die Mütze, die Schultasche, der Hund, die Katze)? Wo liegt dein Bleistift (dein Ball, deine Mütze, deine Schultasche)? Wer liegt auf dem Stuhl (auf dem Bett)? Was liegt auf dem Tisch (auf dem Fenster, auf dem Buch, auf dem Heft)? Wo siehst du einen Ball (einen Fußball, einen Apfel, eine Mütze, einen Bleistift, einen Hund, eine Katze)? Wo sitzt das Mädchen (der Junge, der Hund, die Katze, der Bruder, die Schwester)?**

Loetakse 18. teksti ja esitatakse kodus ettevalmistatud küsimused. Harjutatakse küsimuste esitamist piltide kohta.

Korratakse arvsõnu 1—20, õpitakse juurde arvsõnad 21—30.

Õpetaja kirjutab numbrid järjestikku tahvlile ja selektab nende abil mõisteid **vor** ja **nach**. Pärast paljude näidete esitamist peatatakse uutel sõnadel eraldi, et kuulata ja harjutada nende korrektset hääldamist. Näiteid: **Was steht vor 2? Vor 2 steht 1. Was kommt nach 2? Nach 2 kommt 3. Und nach 3? Nach 3 kommt 4. Was steht vor 3? Vor 3 steht 2 usw.**

1. pilttabeli abil korratakse keelendeid **Was siehst du auf Bild...? Auf Bild... sehe ich einen (eine, ein)...** (vt. I õppeveerandi 25. tund).

Loetakse 19. teksti algul vaikselt, siis häälega. Väljend **Frage weiter!** saab selgeks kontekstis. Kinnistamiseks töötatakse pilttabeliga, toetudes analoogiale õpikus esitatuga.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 19. Ette valmistada 3 küsimust pilttabeli piltide kohta.
Täita töövihikus harjutus 19.

12. TUND

Näitlikud

vahendid: pilttabel; esemed (raamatud, vihikud, pliiaatsid, pildid); numbrilipikud.

Uus materjal:

in der Klasse; hinter, neben; jawohl; sie sitzen.

Nummer zwanzig. Wessen?

Tunni algul töötatakse pilttabeliga õpetaja küsimuste järgi. Näiteks: **Was siehst du auf Bild 4? Und auf Bild 11? Wo siehst du ein Auto (einen Bus, ein Mädchen, eine Tafel usw.)? Siehst du auf Bild 12 eine Tür? Siehst du auf Bild 10 ein Radio oder ein Telefon?** Seejärel esitab iga õpilane 3 küsimust pilttabeli kohta.

Lähtudes väljendist **in die Klasse (Der Lehrer kommt in die Klasse)** õpitakse kasutama selle erikuju **in der Klasse (Der Lehrer ist nun in der Klasse. Ich bin in der Klasse. Du bist in der Klasse. Peter ist in der Klasse. Helga ist in der Klasse. Wir sind in der Klasse. Wo bist du, Paul? Wo ist Linda? Bist du in der Klasse, Jüri? usw.)**.

Õpitud keelendit kasutatakse nimisõnade mitmuse korramisel: **Wieviel Bilder (Bücher, Bleistifte, Hefte, Tische, Stühle, Fenster, Schulbänke, Lampen, Schüler, Schülerinnen) siehst du in der Klasse (hier)?**

Õpilaste istekohtade järgi õpitakse kasutama eessõnu **hinter ja neben**. Näiteks: **Wo sitzt Helga? (Helga sitzt neben Linda.) Wo sitzt Linda? (Linda sitzt neben Helga.) Wo sitzt du, Ants? Und du, Paul? usw.** Analoogiliselt õpitakse eessõna **hinter** kasutamist. Kinnistamisel kasutatakse ka eessõna **vor**. Näiteks:

Õpetaja.

Õpilane (õpilased).

Wer sitzt hinter Aino?

Hinter Aino sitzt Paul.

Wer sitzt vor Aino?

Vor Aino sitzt Linda.

Wer sitzt neben Aino?

Neben Aino sitzt Mari.

Wer sitzt hinter Aino und Mari?

Hinter Aino und Mari sitzen Peter und Paul.

Wo sitzen sie? (ja vastab ise)

Sie sitzen hinter Aino und Mari.

Sie sitzen hinter Aino und Mari.

Selgub, et sie tähendab ka nemad (nad). Jätkatakse

**Wer sitzt vor Aino und Mari? Vor Aino und Mari sitzen
Linda und Lea.**

**Wer sitzt hinter Peter und Paul? Hinter Peter und Paul
sitzen Mart und Uno.**

Õpetaja juhib tähelepanu küsimuse **wer sitzt...?** ainsuslikule vormile, mida kasutatakse saksa keeles ka siis, kui vastuses esineb mitmus. Tõlkega võrdlemisel leitakse erinevus saksa ja eesti keele vahel.

Õpitakse kasutama lühivastust **jawohl**. Näiteks:

Sitzen Uno und Mart hinter Peter und Paul?	Jawohl.
Sitzt du vor Laine?	Jawohl.
Sitzt er neben Enn?	Jawohl.
Ist das dein Buch?	Jawohl.

Korratakse õpitud tegevussarju, õhutades õpilaste leidlikkust erinevate variantide koostamisel.

Näiteid.

Ich komme in die Klasse. Ich gehe an die Tafel. Ich nehme die Kreide und zeichne ein Haus. Das Haus ist klein. Es hat zwei Fenster und eine Tür. Ich nehme einen Stuhl und setze mich. Ich nehme ein Buch. Ich lese. Ich sitze. Ich stehe auf. Ich stehe. Ich gehe an die Tür. Ich stehe an der Tür. Ich öffne die Tür. Ich schließe die Tür. Ich setze mich.

Esemete (piltide) ja küsimuse **wessen?** abil korratakse pärisnimede genitiivi (vt. ka sama õppeveerandi 2. ja 4. tund).

Õpilased loevad 20. teksti vaikselt läbi. Seejärel loetakse häälega: üks küsib, teine vastab.

Kinnistamiseks ja kordamiseks tehakse suulisi harjutusi 19. ja 20. teksti juurest.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 20. Esitada pildi järgi küsimused **Was siehst du auf Bild...? Wessen... ist das?** ja vastata neile. Täita töövihikus harjutus 20.

Näitlikud
vahendid: pall.

Uus materjal:

*Freund, Freundin; leben; in Tallinn; ihr.
Nummer einundzwanzig. Wo liegt die Schultasche?*

Õpetaja küsimuste järgi korratakse õpitud monoloogi enesest, oma vennast ja õest jne., lisades sellele uusi elemente sõpradest.

Näiteks:

Wie heißt du? Wie alt bist du? Bist du ein Schüler? Bist du Pionier? Hast du einen Bruder? Hast du eine Schwester? Wie ist die Schwester? Wie alt ist sie? Hast du einen Freund? Wie heißt dein Freund? Wie alt ist er? Wo lebt er?

Vastused küsimustele annavad monoloogi enese kohta:

Ich heiße Enn. Ich bin elf Jahre alt. Ich bin ein Schüler. Ich bin Pionier. Ich habe keinen Bruder, ich habe eine Schwester. Meine Schwester ist klein. Sie ist drei Jahre alt. Ich habe einen Freund. Der Freund heißt Ilmar. Er ist zwölf Jahre alt. Er lebt in Tallinn.

Uusi keelendeid harjutatakse nii, et iga õpilane saaks neid kasutada. Selleks pöördub õpetaja iga õpilase poole küsimusega: **Hast du eine Freundin, Helga? Hast du einen Freund, Mart? Hast du einen Freund oder eine Freundin, Jüri? Wie heißt dein Freund (deine Freundin)?**

Lauset **Ich lebe in Tallinn*** kordavad järgemööda kõik õpilased. Ahelmänguna üteldakse nimetatud lausest kõik õpitud pöörded: **Ich lebe in Tallinn. Du lebst in Tallinn. Er lebt in Tallinn. Sie lebt in Tallinn. Wir leben in Tallinn. Sie leben in Tallinn.**

Õpetaja märgib, et ühe pöörde juurdeõppimisega oleksid läbi võetud kõik pöörded olevikus. Eesti keelega kõrvutades leitakse puuduv pööre. Õpetaja esitab selle: **Ihr lebt in Tallinn.** Õpilased kordavad seda. Korratakse pööramist veel kord, asetades **Ihr lebt in Tallinn** järjestuselt õigesse kohta.

* Kohanimi valitakse vastavalt kooli asukohale.

Vor, hinter, neben kasutamist harjutatakse pallimänguga. Õpilane, kes alustab mängu, viskab oma kaaslasele palli ja küsib: **Wo sitzt du?** Palli püüdja peab oma asukoha määramisel kasutama üht nimetatud eessõnadest. Õpetaja parandab vead.

Loetakse 20. teksti ja esitatakse piltide kohta kodus ettevalmistatud küsimusi.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 21. Täita töövihikus harjutus 21.

14. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid inimeste ja loomade kohta; pall.

Uus materjal:

besuchen, wen?, oft. Wen besuchst du oft? Ich besuche meinen Freund oft.

Nummer zweiundzwanzig. Peters Fußball liegt auf dem Bett.

Õpetaja loeb 21. teksti ette. Seejärel kontrollitakse õpilaste lugemisoskust ning tehakse teksti juurde kuuluvad harjutused.

Korrates eelmises tunnis õpitud keelendeid, põimib õpetaja küsimustesse uusi sõnu. Näiteks: **Hast du einen Freund (eine Freundin)? Wie heißt er (sie)? Wie alt ist er (sie)? Besuchst du deinen Freund (deine Freundin)? Besuchst du deinen Freund (deine Freundin) oft? Wen besuchst du?**

Uusi keelendeid harjutatakse tavalises korras (järelkordamine, ahelküsitlus jms.), Tähenduse avamisel kasutatakse tõlget, kuna tegemist on abstraktsete mõistetega.

Wen? kasutamist kinnistatakse piltide järgi, millel on kujutatud isikuid (**Wen siehst du? Wen zeichnest du?**).

Pööramist korratakse ahelmänguna: **Ich lebe in Tallinn. Ich sitze auf dem Stuhl. Ich liege auf dem Bett. Ich stehe in der Klasse.** 22. teksti kuulatakse helilindilt ja loetakse seejärel jaotatud osadega. Kinnistamiseks tehakse teksti juurde kuuluvad harjutused.

Pallimängu abil korratakse õpitud sõnavara. Õpilased mõtlevad valmis esemed, mille nimesid nad kavatsevad mängus kasutada. Õpetaja alustab mängu küsimusega: **Wessen Schultasche ist das?**, viskab palli ja nimetab ühe õpilase nime. Palli püüdjä peab küsimusele vastama nime-tatud õpilase nimega: **Das ist Helgas Schultasche usw.**

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 22. Ema küsimused pähe õppida ja osata neile vastata. Täita töövihikus harjutus 22.

15. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid isikute ja loomade kohta; kiri; 1. pilt-tabel.

Uus materjal:

Deutsch, Brief; heute; in der Schule, zu Hause. Habt ihr heute Deutsch?

Nummer dreiundzwanzig. Vor und nach.

Korratakse õpitud keelendeid ja õpitakse juurde uusi. Näiteks:

Õpetaja.

Wen besuchst du oft?

Õpilane (õpilased).

Ich besuche meine Freundin (meinen Freund) oft.

Wen siehst du da?

Ich sehe da Jungen und Mädchen.

Was siehst du da?

Ich sehe da Fenster und Lampen, Tische und Stühle, Bilder und Bücher.

Wo siehst du Schüler und Schülerinnen?

Schüler und Schülerinnen sehe ich in der Klasse.

Wen siehst du in der Klasse?

In der Klasse sehe ich einen Lehrer (eine Lehrerin), Schülerinnen und Schüler.

Wo lernen wir? (Õpetaja vastab ise.) Wir lernen in der Schule. (Pärast väljendi tõlkimist korratakse kooris kõgu lauset.)

Wo lernst du?

Wir lernen in der Schule.

Ich lerne in der Schule.

(Küsimusele vastavad ahe-lana kõik õpilased.)

Wo lernt Mart?
Und Helga?
Was lernst du in der
Schule? (Õpetaja vastab
ise.) Ich lerne Deutsch.
Deutsch — saksa keel.
Ich lerne Deutsch.
Was lernst du in der
Schule?
Lernt deine Freundin
(dein Freund) auch
Deutsch?
Habt ihr heute Deutsch?
heute — täna; heute
Ja, wir haben heute
Deutsch.
Was machst du in der
Schule?

Wie lernst du?
Lernt Peter auch fleißig?
Lernst du auch zu Hause?
zu Hause — kodus. Ich
lerne auch zu Hause.
Wer lernt zu Hause?

Er lernt auch in der Schule.
Sie lernt in der Schule.

Deutsch, Deutsch, Deutsch.
Ich lerne Deutsch.
Ich lerne Deutsch in der
Schule.
Ja, sie lernt auch Deutsch.
(Nein, mein Freund lernt
nicht Deutsch.)
Ja, wir haben heute Deutsch.
heute, heute, heute
Ja, wir haben heute Deutsch.

Ich lerne in der Schule. Ich
lese und schreibe, ich frage
und antworte, ich spiele und
springe.

Ich lerne fleißig.
Ja, Peter lernt fleißig.

Ich lerne auch zu Hause.
Wir lernen zu Hause.

Edasi näitab õpetaja kirja ja ütleb: Das ist ein Brief.
Ein Brief. Ich habe einen Brief. Õpilased kordavad. Jät kub
harjutamine.

Hast du einen Brief, Ene? Nein, ich habe keinen Brief.
Und Helle? Hast du einen Ja, ich habe einen Brief.
Brief?

Schreibst du zu Hause
einen Brief, Andres?
Wo liegt der Brief?

Ja, ich schreibe zu Hause
einen Brief.
Der Brief liegt auf dem
Tisch.

Siit minnakse üle dialoogi harjutamisele 22. teksti ees-
kujul. Aluseks on situatsioon esemete (olendite) paikne-
misest nendele sobimatutes kohtades — koer voodis, kass
laual, õun toolil, kaelarätt aknal jne. Õpilased võivad ise
leida naljakaid kombinatsioone õpitud keelendite piires.

Õpitud nimisõnade tundmises korraldatakse võistlus. Üks rühm saab näiteks pildid: voodi, auto, pilt, müts, kass, õun, pliiats, koolipink, kell, tool; teisele rühmale antakse erinevad pildid: laud, telefon, maja, mantel, koer, raamat, jalgratas, pall, buss, raadio. Ühe rühma õpilane näitab pilti, küsib **Was siehst du hier?** ja nimetab teise rühma õpilase nime. See vastab, näitab oma pilti ja esitab sama küsimuse esimese rühma õpilasele jne. Õpetaja märgib punkte.

Lõpuks loetakse 23. teksti ja harjutatakse teiste arvudega sisult analoogilist dialoogi.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 23 ja koostada samalaadne dialoog teiste arvudega, kuid nii, et dialoogi puánt kaduma ei läheks. Täita töövihikus harjutus 23.

16. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid esemetest ainsuses ja mitmuses (raamat; vihik; pliiats; tool; laud; aken; lamp; koolipink).

Uus materjal:

mitmus nimisõnadest *Schwester, Bruder, Freund, Freundin*.

Nummer vierundzwanzig. Wer sitzt wo?

Kõigi antud nimisõnade ainsuslikke ja mitmuslikke vorme saab esitada ja võrrelda lausemudelites **Ich habe ... Hast du auch ...? ja Wieviel ... hast du?**

Näiteks:

Õpetaja.

Õpilane (õpilased).

Ich habe zwei Schwestern

und drei Brüder. Zwei Schwestern und drei Brüder.

Hast du auch zwei Schwestern, Jutta?

Wieviel Brüder hast du, Ants?

Und du, Enn?

Zwei Schwestern und drei Brüder.

Ja, ich habe auch zwei Schwestern. (Nein, ich habe drei Schwestern.)

Ich habe zwei Brüder.

Ich habe drei Brüder.

Analoogiliselt harjutatakse sõnapaariga **Freunde, Freundinnen**. Uute mitmuse vormide harjutamiselt minnakse tagasi õpitud vormide kordamisele. Õpetaja küsimused võiksid olla näiteks järgmised: **Wieviel Bücher (Hefte, Bleistifte) hast du? Wieviel Schulbänke sind in der Klasse? Wieviel Lampen (Stühle, Tische, Fenster) siehst du? Wieviel Tische (Stühle, Lampen) hast du zu Hause?** usw.

Nimisõnade mitmust korratakse ka rühmadevahelise võistlusena. 1. rühm saab pildid üksikesemete kujutistega, 2. rühm pildid samade esemetega mitmuses. Õpetaja nimetab 1. rühma õpilase nime, kes peab alustama oma pildi järgi lausega **Ich habe einen (eine, ein)**... 2. rühmast ütleb õpilane, kellel on pilt mitme sellise esemega, sama lause mitmuses, nimetades ühtlasi, mitu eset on pildil.

Korratakse 23. teksti ja esitatakse kodus ettevalmistatud dialooge. Ettevalmistusena uue teksti lugemiseks korratakse õpilaste klassis paiknemise järgi eessõnu **vor, hinter, neben**. Seejärel loevad õpilased teksti vaikselt läbi, jälgides lugemise käigus õpiku pilti. Seejärel kaetakse tekst kinni ja esitatakse õpiku pildi järgi õpilaste paiknemise kohta küsimusi. Näiteks:

1. õpilane.
Wo sitzt Anne?

Wo sitzt Aino?

3. õpilane.
Wer sitzt hinter Helga?
Wer sitzt vor Paul und Mart?

2. õpilane.
Anne sitzt vor Mart und neben Aino.
Sie sitzt vor Paul.

4. õpilane.
Hinter Helga sitzt Peter.
Vor Paul und Mart sitzen Aino und Anne usw.

Harjutada võib ka ahelana: vastaja esitab järgmise küsimuse jne.

Tehakse teksti juurde kuuluvad suulised harjutused ja valmistatakse ette kodune harjutus (küsimuste **Was ist das?** ja **Was siehst du?** ning piltide (esemete) järgi korratatakse sõnavara — maja, buss, kell, ajaleht, laud).

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 24. Täita töövihikus harjutus 24.

Nätlikud

vahendid: klassi pilt; pall.

Uus materjal:

omastav asesõna *unser(e)*; eitav asesõna *keine* (Pl.); mitmus nimisõnast *Brief*.

Nummer fünfundzwanzig. Unsere Klasse.

Kontrollitakse õppida antud materjali ja korratakse õpilaste istekohtade järgi klassis eessõnade **vor**, **hinter**, **neben** kasutamist. Siit minnakse üle klassi kirjeldamisele õpetaja küsimuste järgi. Näiteks:

Õpetaja.

**Das ist unsere Klasse.
Unsere Klasse — meie klass.**

Das ist unsere Klasse.

Wie ist unsere Klasse?

Was siehst du in der Klasse?

Wen siehst du in der Klasse?

Was machen die Schüler und die Schülerinnen? Die Schüler und die Schülerinnen (Mitmuses artikkel die!).

Was machen die Schüler und die Schülerinnen?

Õpilane (õpilased).

Unsere Klasse.

Das ist unsere Klasse.

Unsere Klasse ist groß.

In der Klasse sehe ich eine Tür, zwei Fenster, eine Tafel, ein Bild, sechs Lampen, einen Tisch, einen Stuhl und neunzehn Schulbänke.

In der Klasse sehe ich eine Lehrerin, neun Schüler und elf Schülerinnen.

Die Schüler und die Schülerinnen.

Die Schüler und die Schülerinnen lernen.

Seejärel harjutatakse klassi kirjeldamist pildi järgi. Küsimumsi esitavad õpilased. Õpetaja abistab ja parandab.

Loetakse 25. teksti, algul vaikselt, siis häälega. Vastatakse õpikus toodud küsimustele ja kirjeldatakse klassi õpiku pildi järgi.

Piltide järgi (õpilane, koolipink, aken, lamp, pilt) kõr-
vutatakse ainsuse ja mitmuse vorme lausetes **Das ist (eine Schülerin). Das sind (Schülerinnen)**. Pööratakse tähelepanu **ist** asendumisele vormiga **sind** ja artikli kadumisele mitmuses. Kinnistamiseks tehakse 25. teksti juurde kuuluv 2. suuline harjutus.

Pallimänguga harjutatakse etteantud sõnadest jaatavate ja eitavate lausete moodustamist. Sõnad on enne tundi tahvlile kirjutatud või esitatakse kantaval tahvilil.

haben	zeichnen	schreiben	singen
Brüder, Schwestern, Tische, Stühle, Freunde, Freundin- nen, Bücher, Bilder, Hefte, Bleistifte	Fenster, Lampen, Jungen, Mädchen, Schüler, Schüle- rinnen	Briefe	Lieder

Laused moodustatakse nii, et nad oleksid omavahel vastandavalt seotud. Näiteks: **Helga hat zwei Brüder. — Ich habe keine Brüder. Ich habe drei Schwestern. — Hans hat keine Schwestern. Du hast sieben Freunde. — Wir haben keine Freunde usw.**

Harjutuse kokkuvõttena leitakse, et mitmuses esineb eitav vorm **keine**.

Kodune ülesanne. Lugeeda tekst 25. Ette valmistada oma klassi kirjeldus. Täita töövihikus 25. teksti juurde kuuluv 2. harjutus.

18. TUND

Näitlikud

vahendid: Pildid: 1. Talv (sajab lund). 2. a) Õpilane läheb kooli. b) Õpilane on koolis. 3. a) Meesõpetaja tuleb klassi. b) Meesõpetaja istub klassis. 4. a) Naisõpetaja läheb ukse juurde. b) Naisõpetaja seisab ukse juures. 5. a) Poiss jookseb koju. b) Poiss õpib kodus. Üksikpildid (vt. tekstis).

Uus materjal:

*Es ist Winter. Es schneit. Es ist kalt. Es ist sehr kalt.
Nummer sechszwanzig. Wo? Wohin?*

Alustatakse väljendite **in die Schule, in der Schule; in die Klasse, in der Klasse; an die Tür, an der Tür; an die Tafel, an der Tafel; nach Hause, zu Hause** kordamist piltide (tegevuste) järgi. Õpetaja esitab järgmisi küsimusi või käsklusi: **Wohin geht der Schüler? Wo ist er nun? Wohin kommt der Lehrer? Wo sitzt er? Wohin geht die Lehrerin? Wo steht sie? Geh an die Tafel, Helga! Wohin gehst du? Wo stehst du? Wohin läuft der Junge? Wo lernt er?**

Minnakse üle klassi kirjeldavatele küsimustele: **Wo sitzt du? Wie ist die Klasse? Was siehst du in der Klasse? Wen siehst du in der Klasse? Wieviel Schüler (Schülerinnen) sitzen hier? Was machen sie? Was lernen sie? Wie lernen sie? Wie lernst du?**

Loetakse 25. teksti. Õpilased esitavad üksteisele küsimusi klassi kohta, kirjeldavad oma klassi või klassi pilti õpikus.

Loetakse 26. teksti ja tehakse selle juurde kuuluvad harjutused.

Piltide järgi (koolipink — koolipingid, aken — aknad, lamp — lambid, laud — lauad, tool — toolid, vihik — vihikud, raamat — raamatud) korratakse nimisõnade kasutamist ainsuses ja mitmuses. Aluseks on õpetaja küsimused: **Was siehst du hier? Was zeichnest du? Was nimmst du? Was hast du da?**

Jaatavate ja eitavate lausete moodustamist mitmuse vormis võib korrata eelmise tunni eeskujul.

Talvepildi järgi õpitakse keelendid: **Es ist Winter. Es schneit. Es ist kalt. Es ist sehr kalt.** Semantiseerimisel kasutatakse tõlget. Õpetaja järel korrates õpitakse keelendid pähe.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 26. Täita töövihikus 25. teksti juurde kuuluv 1. harjutus.

19. TUND

Näitlikud

vahendid: eelmises tunnis kasutatud pildid; lisaks nendele pildid: 1) poisid mängivad hokit; 2) suusatajad; 3) kelgutajad.

Uus materjal:

Eishockey spielen, Schi laufen, rodeln, bald.

Nummer siebenundzwanzig. Bald ist der Winter da!

Õppida antud teksti loetakse osadesse jaotatult: üks õpilane loeb küsimused, teine vastused. Korratakse piltide järgi küsimuste moodustamist, kasutades küsisõnu **wohin?** ja **wo?**

Jätkatakse tegusõnade kordamist: **Was machst du in der Schule? Was machst du in der Klasse? Was machst du zu Hause?** Ahelmängu abil tuletatakse meelde tegusõnade pööramist kõikides pööretes: **Ich lebe in (Tallinn). Ich besuche die Schule. Ich lerne fleißig. Ich lese und schreibe.** Vaikselt loetakse pööramistabelit töövihikus (tekst 26). Sellele järgneb iseseisev töö — täita tabelile järgnev harjutus, kusjuures tabeli kasutamine on lubatud.

Piltide ja küsimuste järgi korratakse ja laiendatakse talvega seotud sõnavara.

Õpetaja.

Ist es Winter?

Ist es heute kalt?

Schneit es heute?

Was machen die Jungen?

Sie spielen Eishockey.

Spielst du auch

Eishockey?

Spielt Peter Eishockey?

Wer spielt Eishockey?

Õpilane (õpilased).

Ja, es ist Winter.

Ja, heute ist es kalt. (Nein, heute ist es nicht kalt.)

Ja, heute schneit es. (Nein, heute schneit es nicht.)

Sie spielen Eishockey.

Ja, ich spiele auch

Eishockey.

(Nein, ich spiele nicht Eishockey.)

Ja, er spielt Eishockey.

(Nein, er spielt nicht Eishockey.)

Die Jungen spielen Eishockey.

Spielen die Mädchen auch
Eishockey?
Was machen die Mädchen?
Sie rodeln.

Nein, sie spielen nicht Eis-
hockey.

Sie rodeln.

Analoogiliselt eespool kirjeldatuga esitatakse ka väljend **Schi laufen**. Õpilaste tähelepanu tuleb juhtida keelendi kaheosalisusele ja seosele tegusõnaga **laufen**.

Helilindilt kuulatakse 27. teksti, jälgides seda samal ajal õpikust. Õpetaja loeb teksti ette ja tõlgib selle. Lugemist harjutatakse õpetaja järel korrates. Kuulatakse viisi ja katsutakse teksti järgi kaasa laulda.

Kodune ülesanne. Tekst 27 pähe õppida. Täita töövihi-
kus harjutus 27.

20. TUND

Näitlikud

vahendid: tabel *sein* ja *haben* pööramisest preesensis; pall.
Uus materjal:

Ihr seid.

Nummer achtundzwanzig. Wer bist du?

27. teksti kuulatakse helilindilt, korratakse kooris ja üksikult, lauldakse.

Korratakse talvega seotud keelendeid. Piltide abil koostatakse monoloog talvest. Näiteks:

Es ist Winter. Es schneit. Es ist kalt. Die Jungen spielen Eishockey. Die Mädchen laufen Schi. Meine Schwester ist klein. Sie rodelt.

Korratakse tegusõnade pööramist ahelana: **Ich gehe nach Hause. Ich öffne die Tür. Ich schließe die Tür. Ich bin nun zu Hause.** Viimases lauses aitab õpetaja moodustada mitmuse 2. pööret: **Ihr seid zu Hause.** Seda korratakse kooris.

Tehakse 27. teksti juurde kuuluvad suulised harjutused.

Õpetaja küsimuste järgi korratakse õpilase isiku ja perekonnaliikmetega seotud keelendeid. Näiteks:

Bist du ein Schüler (eine Schülerin)? Wo lebst du? Gehst du in die Schule? Wie lernst du? Lernst du auch

Deutsch? Hast du eine Schwester (einen Bruder, eine Freundin, einen Freund)? Wie heißt deine Schwester (dein Bruder, deine Freundin, dein Freund)? Wie alt ist sie (er)? Bist du Pionier? Ist dein Freund (deine Freundin) auch Pionier?

Loetakse 28. teksti ja jätkatakse 2. ja 3. pöördes alustatud kirjeldusi. Tegusõna **sagen** tähendus selgub kontekstist, kuid arusaamist kontrollitakse ka tõlke abil. Tehakse teksti juurde kuuluv 1. suuline harjutus.

Pallimängu abil korratakse **sein** ja **haben** pööramist. Aluseks on laused **Ich bin fleißig** ja **Ich habe zwei Schwestern**. Õpetaja jälgib, et pöörded oleksid õiges järjekorras ning vormilt korrektsed. Vigade korral juhib õpetaja tähelepanu vastavale tabelile.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 28 ja koostada selle eeskujul monoloog oma pinginaabri kohta. Täita töövihikus harjutus 28.

21. TUND

Näitlikud

vahendid: samad, mis eelmises tunnis.

Uus materjal:

liitnimisõnad *Brieffreund, Brieffreundin.*

Nummer neunundzwanzig. Mein Freund.

28. teksti kuulatakse helilindilt. Seejärel esitavad õpilased monolooge oma pinginaabrite kohta. Jätkatakse vastamist küsimustele, mis koonduvad põhiliselt teema **Mein Freund (meine Freundin)** ümber. **Hast du einen Freund (eine Freundin)? Wie heißt er (sie)? Wie alt ist er (sie)? Wo lebt er (sie)? Hat er (sie) Brüder oder Schwestern? Ist er (sie) Pionier? Hat er (sie) ein Telefon?**

Minnakse üle küsimustele, mis puudutavad otseselt õpilasi endid. **Schreibst du oft Briefe? Hast du einen Brieffreund (eine Brieffreundin)? Bist du heute zu Hause? Schreibst du heute einen Brief? Hast du ein Telefon? Wie ist deine Telefonnummer? Hast du eine Uhr? Hast du ein Rad? Habt ihr heute Deutsch? Lernt ihr fleißig?**

Helilindilt kuulatakse 29. teksti. Harjutatakse ilmekat ja soravat lugemist, vajaduse korral loetakse kooris. Kin-

nistamiseks tehakse 28. ja 29. teksti juurde kuuluvad suulised harjutused.

Võistlusmänguna kontrollitakse õpetaja käsklustest arusaamist. Võistlejatest moodustatakse kaks rühma. Võistlejate ülesandeks on käsklusi täita ja neid kommenteerida. Käskluse õige täitmine annab ühe punkti, täitmine ja kommenteerimine kaks punkti. Käsklused:

1. rühm.

Nimm das Buch!
Lies Nummer 10!
Lies weiter!
Lies lauter!
Wiederhole: eins plus zwei ist drei.
Hebe die Hand!
Geh an die Tür!
Öffne die Tür!
Schließe die Tür!
Schau her!

2. rühm.

Komm an die Tafel!
Nimm die Kreide!
Zeichne einen Stuhl!
Zeichne weiter!
Setz dich!

Sing das ABC-Lied!
Schreibe: Ich lerne fleißig.
Nimm dein Buch!
Öffne Helgas Buch!
Mach die Tafel sauber!

Kodune ülesanne. Lugada tekst 29. Jutustada loetu eeskujul oma sõbrast. Täita töövihikus harjutus 29.

22. TUND

Näitlikud

vahendid: kantav tahvel küsisõnadega *wer? was? wen? wo? wohin? wieviel? wie? wessen?* ja näidis üldküsimusest; talvepildid.

Uus materjal:

Sport treiben, Wintersport treiben.

Nummer dreißig. Anne schreibt einen Brief.

Vastavate piltide järgi korratakse talvega seotud sõnavara (vt. 18.—20. tund) ja laiendatakse seda väljenditega **Sport treiben, Wintersport treiben**. Kinnistatakse küsimuste järgi: **Treibst du Sport (Wintersport)? Treibt dein Freund (deine Freundin, dein Bruder, deine Schwester) auch Sport (Wintersport)?** Analoogilisi küsimusi võivad ka õpilased üksteisele esitada. Küsimustest-vastustest kasvab välja dialoog. Näiteks:

Guten Tag, Urmas! Wohin gehst du?
Ich gehe Eishockey spielen.
Wohin geht deine Schwester?
Treibt sie auch Wintersport?

Auf Wiedersehen, Urmas!
Auf Wiedersehen, Urve!

Ich gehe Schi laufen.
Und du?

Ja, sie geht rodeln. Sie ist noch klein. Auf Wiedersehen, Enn!

Võisteldakse küsimuste moodustamise oskuses. Õpetaja annab rühmadele kordamööda lauseid, mille kohta õpilased moodustavad küsimusi kantaval tahvlil esitatud küsi-sõnadega. Näiteks:

Der Schüler singt.
Er singt ein Lied.
In der Klasse sehe ich einen Lehrer.
Die Schüler sitzen in der Klasse.
Mein Freund kommt in die Klasse.
Ich habe drei Schwestern.

Sie sind froh.
Das ist Helgas Buch.
Helga liest das Buch.

Wer singt?
Was singt er?
Wen siehst du in der Klasse?
Wo sitzen die Schüler?

Wohin kommt dein Freund?
Wieviel Schwestern hast du?
Wie sind sie?
Wessen Buch ist das?
Liest Helga das Buch?

Loetakse 29. teksti. Hinnatakse lugemise ilmekust ja soravust. Õpilased jutustavad oma sõpradest.

Uut teksti kuulatakse helilindilt. Enne kuulamist saavad õpilased ülesande leida vastused järgmistele küsimustele: 1. Kellele tuleb külaline? 2. Mida teeb Anne? 3. Kus elab Anne sõbratar? 4. Kellega on Anne sõbratari vend kirjavahetuses? 5. Kes on Uno? 6. Kus Uno parajasti on? 7. Kumb on jutukam, kas Anne või Peeter?

Kuulamisülesande eesmärgiks on harjutada õpilasi tähelepanelikult teksti jälgima ja sellest võimalikult palju meelde jätma. Linti kuulatakse kaks korda.

Harjutatakse teksti lugemist jaotatud osadega. Tehakse teksti juurde kuuluvad harjutused.

Kodune ülesanne. Õppida tekst 30 pähe. Täita tööviikus harjutus 30.

Järgnevad tunnid kuluvad klassi taseme ühtlustamiseks, õpitud materjali kordamiseks ja süstematiseerimiseks. Nendes tundides toimub ka materjali omandamise kontroll osaoskuste kaupa.

1. Rakenduskeelendite mõistmine, nendele reageerimine ja oma tegevuse kommenteerimine.

a) Steh auf, (Enn)!	b) Geh an die Tür,	c) Komm an die
Nimm dein Buch!	(Ene)!	Tafel, (Peter)!
Lies Nummer 15!	Öffne die Tür!	Nimm die Kreide!
	Schließe die Tür!	Zeichne einen
		Bleistift!

Iga õige reageering annab ühe punkti, õige reageering ja õige kommenteerimine kaks punkti. Kokku võib õpilane saada maksimaalselt 6 punkti.

2. Lugemistehnika valdamine.

Lugeda loosiga tõmmatud teksti õpikust: Nummer 11, Nummer 12, Nummer 16, Nummer 18, Nummer 21 (12 lauset), Nummer 24 (10 lauset), Nummer 25, Nummer 26 (I pool), Nummer 26 (II pool), Nummer 28, Nummer 29.

Laitmatu lugemine annab 6 punkti. Iga hääldamis-, rõhu- või intonatsioonivea eest arvestatakse maha 0,5 punkti. Korduvaid vigu arvestatakse üks kord.

3. Tegusõnade pööramine preesensis.

Pöörata kõikides pööretes loosiga tõmmatud lause.

1. Ich lebe in (Tallinn). 2. Ich bin klein. 3. Ich lerne fleißig.
 4. Ich habe drei Bücher. 5. Ich laufe in die Schule. 6. Ich sehe ein Haus. 7. Ich öffne die Tür. 8. Ich stehe in der Klasse. 9. Ich gehe an die Tafel. 10. Ich lese hier. 11. Ich schließe das Buch. 12. Ich singe ein Lied. 13. Ich komme nach Hause. 14. Ich schreibe einen Brief. 15. Ich spiele Ball.

Pööramise eest saab õpilane maksimaalselt 6 punkti.

4. Sõnavara ja lause mudelite seostamine.

Loetleda pilttabeli järgi loosiga tõmmatud 4 eset (olendit) (pildid 1—4, 5—8, 9—12, 13—16, 17—20) lause mudelites **Ich sehe einen (eine, ein)...** ja **Das ist ein (eine)...**

Iga õige lause annab 1 punkti. Kokku võib õpilane saada maksimaalselt 8 punkti.

5. Monoloog.

Esitada monoloog loosiga tõmmatud teemal: 1. **Ich.** 2. **Mein Freund (meine Freundin).** 3. **Unsere Klasse.**

Monoloogi pikkus on vähemalt 6 lauset. Iga õige lause annab 2 punkti, kokku seega 12 punkti. Pikemate monoloogide eest arvestatakse lisapunkte (iga lisalause eest 0,5 punkti).

6. Kirjutamisoskus.

Kirjutada etteütlus teemal **Ich habe...**

Ich habe...

Ich habe eine Mütze und einen Mantel. Ich habe eine Schultasche. Ich habe neun Bücher, zehn Hefte und sechs Bleistifte. Ich habe eine Schwester und zwei Brüder. Ich habe vier Freunde und acht Freundinnen. Ich habe eine Katze. Ich habe keinen Hund.

Etteütluuse eest on võimalik saada maksimaalselt 12 punkti. Iga vea eest arvestatakse maha 0,5 punkti, kusjuures korduvad vead lähevad arvesse ainult üks kord.

Kogu kontrolltööde tsükli eest võib õpilane saada maksimaalselt 50 punkti. Punktide ja hinnete vastavus on järgmine:

0—15 punkti	—	hinne	«1»,
16—27	„	—	„ «2»,
28—37	„	—	„ «3»,
38—45	„	—	„ «4»,
46—50	„	—	„ «5».

III Õppeveerand

III õppeveerand algab kordamistundidega, et taaslustada vaheajal unustatud materjali. Töö tekstiga algab 5. tunnist, kuid detailsete tunninäidisteta, sest poolaasta jooksul on õpetaja suutnud sisse elada esitatud metoodika põhimõttesse ning on võimaline neid iseseisvalt ja loovalt rakendada. Töö planeerimist ja materjali jaotamist hõlbustab vastav ülevaade. Peamine aga, millele tähelepanu osutada, selgub neist nõuetest, mida esitatakse veerandi lõpul tehtavatele kontrolltöödele.

1. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid (koolimaja; õpilased lähevad kooli; klass); pall. Lipikud isikuliste asesõnadega: *ich, du, wir*. Väikesi pilte (või esemeid): raamat, vihik, koolikott, müts, koer, kass, jalgpall, pliiats, ajaleht, pioneerirätt, kell, õun, kiri, mantel.

Uus materjal:

Schulhaus, alle, hell, dort.

Piltide ja küsimuste abil omandatakse uued keelendid. Näiteks:

Õpetaja.	Õpilane (õpilased).
Was ist das?	Das ist eine Schule.
Das ist ein Schulhaus.	Das ist ein Schulhaus.
Wie ist das Schulhaus?	Das Schulhaus ist groß.
Ist unser Schulhaus auch groß?	Ja, unser Schulhaus ist auch groß.
Wohin gehen alle Schüler und Schülerinnen?	Sie gehen in die Schule.

Was siehst du hier?
Wohin kommen alle
Schüler und Schüle-
rinnen?

Wie ist unsere Klasse?
Unsere Klasse ist groß
und hell.

Wieviel Fenster hat
unsere Klasse?

Wieviel Lampen hat
unsere Klasse?

Ist unsere Klasse hell?

Was siehst du hier?

Was siehst du dort?

Was seht ihr hier?

Was seht ihr dort?

Wen seht ihr dort?

Wie heißt der Schüler?

Wer sitzt neben (hinter,
vor) Kalju?

Wo sitzt Anne?

Wo sitzt du, Helga?

Hier sehe ich eine Klasse.
Alle Schüler und Schüle-
rinnen kommen in die Klasse.

Unsere Klasse ist groß.
Unsere Klasse ist groß und
hell.

Unsere Klasse hat drei
Fenster.

Unsere Klasse hat sechs
Lampen.

Ja, unsere Klasse ist hell.

Hier sehe ich eine Tafel.

Dort sehe ich ein Bild.

Hier sehen wir eine Tür.

Dort sehen wir drei Fenster.

Dort sehen wir einen
Schüler.

Der Schüler heißt Kalju.

Neben (hinter, vor) Kalju
sitzt Peter (Enn, Mare).

Anne sitzt neben Mare.

Ich sitze hinter Ellen,
neben Juta und vor Asta.

Järgneb pallimäng, milles küsimusele **Wo sitzt du?** vas-
tamisel kasutatakse eessõnu **vor, hinter või neben.**

Näiteks:

Õpetaja: **Wo sitzt du, Ants?**

Ants: **Ich sitze neben Paul. Wo sitzt du, Peter?**

Peter: **Ich sitze vor Mart, hinter Urmas und neben Jüri.**

Wo sitzt du, Ester?

Ester: **Ich sitze ... usw.**

Edasi korratakse teemat enesest ja oma perekonnaliik-
metest, algul õpetaja küsimuste järgi, siis monoloogina ja
dialoogina.

Õpetaja.

Wie heißt du?

Wie alt bist du?

Wo lebst du?

Hast du eine Schwester?

Wie alt ist dein Bruder?

Wie heißt er?

Õpilane.

Ich heiße Ruth.

Ich bin elf Jahre alt.

Ich lebe in Tallinn.

Nein, ich habe einen Bruder.

Er ist acht Jahre alt.

Er heißt Ralf.

Monoloogi võivad õpilased lisada ka mõtteid kooliskäimisest, õppimisest, sõpradest. Näiteks:

Ich heiße Ruth. Ich bin ein Mädchen. Ich bin elf Jahre alt. Ich lebe in Tallinn. Ich bin eine Schülerin. Ich gehe in die Schule. Ich lerne fleißig. Ich habe einen Bruder. Er ist acht Jahre alt. Er ist ein Schüler und geht auch in die Schule. Mein Bruder heißt Ralf. Ich habe eine Freundin. Sie lebt auch in Tallinn. Sie heißt Juta.

Dialogis tuleb jälgida, et see erineks küsimustelevastamisest, s. t. vestlus peab kulgema sujuvalt ühelt partnerilt teisele, kõikides repliikides peab esinema nii küsivaid kui jutustavaid või siis ainult jutustavaid elemente. Näiteks:

- **Guten Tag! Ich heiße Leo. Heißt du Endel?**
- **Guten Tag! Ja, ich heiße Endel. Lebst du in Tallinn?**
- **Ja. Und du lebst auch in Tallinn. Du hast einen Bruder. Er heißt Valev und er geht in unsere Schule. Wie alt ist er?**
- **Er ist sechzehn Jahre alt. Hast du auch einen Bruder?**
- **Nein, ich habe keinen Bruder, ich habe eine Schwester.**
- **Oh! Wie alt ist sie?**
- **Sie ist zwanzig Jahre alt. Sie ist sehr lustig.**
- **Ich habe keine Schwester. Mein Bruder ist groß. Er lernt fleißig. Lernst du auch fleißig?**
- **Nein! Oh, der Bus kommt! Auf Wiedersehen!**
- **Auf Wiedersehen!**

Jätkub omastava ja isikulise asesõna seostamise kordamine. Näidise esitab õpetaja. Kõneldes osutab õpetaja vastavatele esemetele või näitab neid. Näiteks:

Ich habe ein Buch. Das ist mein Buch.

Du hast auch ein Buch. Das ist dein Buch.

Wir haben eine Tafel. Das ist unsere Tafel.

Jätkatakse õpetaja küsimustelevastamist: **Haben wir in der Klasse ein Bild? Wessen Bild ist das? Haben wir auch einen Stuhl? Wessen Stuhl ist das? Hast du einen Bleistift, Paul? Wessen Bleistift ist das? Siehst du hier eine Mütze? Wessen Mütze ist das? usw.**

Harjutamiselt minnakse üle võistlusele. Õpilased jaotatakse kahte rühma. Kumbki rühm saab võrdse arvu väikesi pilte. Õpetaja näitab lipikut asesõnaga, küsitu võtab ühe pildi ja moodustab vajalikud laused. Näiteks annavad

lipik asesõnaga **ich** ja pilt mütsist laused: **Ich habe eine Mütze. Das ist meine Mütze.**

Kinnistamiseks tehakse 3. suuline kordamisharjutus õpikust.

Kodune ülesanne. Ette valmistada 5 küsimust oma kooli ja klassi kohta. Esitada monoloog enesest ja oma perekonnaliikmetest. Täita töövihikus 1. kordamisharjutus.

2. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid kooliminekest ja klassist (vt. eelmine tund); väikesed pildid samade esemetega ainsuses ja mitmuses (vihik; raamat; pliiats; koolikott; aken; uks; tool; laud; koolipink; lamp).
Lipikud isikuliste asesõnadega: *ich, du, wir.*

Uus materjal:

Zimmer; aber. Mitmus nimisõnadest *Klasse, Tür, Schultasche, Zimmer, Klassenzimmer.*

Vesteldakse teemadel **Die Schüler gehen in die Schule** ja **Unsere Klasse**. Aluseks on õpetaja küsimused, milles esitatakse ka vastandav **aber (Aber was siehst du dort? Aber wo sitzt du?)**.

Kodust ülesannet kontrollitakse võistluse korras. Algul esitab esimese rühma õpilane 5 küsimust kooli ja klassi kohta, teise rühma õpilased vastavad, siis ümberpöörduvalt. Õpetaja hindab.

Järgneb monoloogi esitamine enesest ja oma perekonnaliikmetest. Vastused hinnatakse.

Jätkatakse omastava asesõna kinnistamist. Õpetaja kogub endale rea õpilaste esemeid ja alustab siis küsitlemist: **Wessen Buch ist das? Wessen Heft ist das? Ist das dein Bleistift, Ene? Wessen Bleistift ist das? usw.** Sõna **unser(e)** kasutatakse esemetega, mis moodustavad ühisomandi: **Ist das deine Tafel? Wessen Tür ist das? Wessen Klasse ist das? usw.** Kinnistamiseks tehakse ka õpiku suulised kordamisharjutused 7—9.

Edasi kinnistatakse nimisõnade mitmust ja õpitakse juurde uusi mitmuse vorme.

a) Õpetaja näitab eset või pilti: **Was ist das? Õpilased vastavad: Das ist ein Heft (ein Buch, ein Bleistift, ein Bild, eine Schultasche). Õpetaja: Haben alle Schüler Hefte (Bücher, Bleistifte, Bilder, Schultaschen)? Õpilased vastavad.**

b) Õpetaja osutab klassis asuvatele esemetele: **Was siehst du dort (hier)? Õpilased: Dort (hier) sehe ich eine Tür (einen Tisch, einen Stuhl). Õpetaja näitab pilte, kus on mitu samasugust eset: Wieviel Türen (Tische, Stühle) siehst du hier? Õpilased: Hier sehe ich zwei Türen (zwei Tische, zwei Stühle). Õpetaja: Wieviel Fenster (Schulbänke, Lampen) sind in der Klasse? Õpilased vastavad. Edasi järgnevad veel küsimused (vastused): Wieviel Klassen hat unsere Schule? (Unsere Schule hat zehn Klassen.) Wie sind alle Klassen? (Alle Klassen sind groß und hell.) Õpetaja esitab uue sõna: Die Klasse ist ein Zimmer. Õpilased kordavad ja tõlgivad. Õpetaja jätkab: Das ist unser Klassenzimmer. Ist unser Klassenzimmer groß und hell? Õpilased: Ja, unser Klassenzimmer ist groß und hell. Õpetaja: Sind alle Klassenzimmer groß und hell? Õpilased vastavad.**

c) Õpetaja osutab poisile (tütarlapsel): **Ist das ein Schüler (eine Schülerin, ein Junge, ein Mädchen, ein Pionier)? Arvestades tegelikku olukorda, õpilased kas jaatavad või eitavad. Järgnevad küsimused (vastused): Wieviel Schüler (Schülerinnen, Jungen, Mädchen, Pioniere) sind in der Klasse? (In der Klasse sind . . .).**

Arvsõnade kasutamist korratakse liitmis- ja lahutamistehetega, need kirjutab õpetaja tahvlile. Korrata võib ka küsimuste järgi: **Was kommt nach zehn? Was steht vor sechs? usw.**

Harjutatakse mitmesuguste küsimuste esitamist ühe pildi kohta. Näiteks pilt pioneerist: **Wen siehst du hier? Was hat der Pionier? Wie ist das Pioniertuch? Wohin geht der Pionier? Wo lernt er? Wie lernt er? Samuti harjutatakse teiste piltidega.**

Kodune ülesanne. Ette valmistada 5 küsimust olendi või eseme kohta, kusjuures iga küsimus peab algama erineva küsisõnaga. Täita töövihikus 2. kordamisharjutus.

3. TUND

Näitlikud

vahendid: pilt (õpetaja tuleb klassi); väikesed pildid ja tabel õpitud mitmuse vormide kordamiseks; lipikud isikuliste asesõnadega *ich, du, wir*; kell helistamiseks; pall.

Uus materjal:

Es läutet. Wer fehlt heute? Die Stunde beginnt. Guten Morgen!

Vesteldakse teemal **Die Klasse**. Vestluse käigus esitab õpetaja uued keelendid.

Õpetaja. (Helistab kella.) Es läutet.	Õpilane (õpilased). Es läutet. (Tõlgivad.)
Wer kommt in die Klasse?	Der Lehrer kommt in die Klasse.
Was sagt der Lehrer?	Er sagt: Guten Tag!
Er sagt: Guten Tag! oder Guten Morgen!	Er sagt: Guten Morgen!
Was fragt er? Er fragt: Wer fehlt heute?	Wer fehlt heute? (Tõlgivad.)
Wer fehlt heute?	Heute fehlt Jutta (fehlen Andres und Ene).
Was beginnt nun? Nun beginnt die Stunde.	Nun beginnt die Stunde. (Tõlgivad.)
Was machen die Schüler?	Sie lesen, schreiben, singen und zeichnen.
Was zeichnen sie? (Õpetaja näitab pilte, mille järgi õpilased vastavad.)	Sie zeichnen Schulbänke, Tische, Stühle, Lampen, Bleistifte, Hefte, Bücher, Schultaschen, Türen, Fenster, Jungen, Mädchen, Pioniere.
Wie sind die Schulbänke (die Tische...)?	Die Schulbänke sind gelb usw.
Es läutet. Die Stunde ist aus.	Es läutet. Die Stunde ist aus.

Piltide kõrvutamiseiga korratakse nimisõnu ainsuses ja mitmuses. Abistab tabel, mis on koostatud skeemi järgi: umbmäärane artikkel ainsuses, artiklita vorm mitmuses; määrav artikkel ainsuses, määrav artikkel mitmuses. Näiteks: **ein Tisch — Tische, der Tisch — die Tische usw.** Üksiksõnadega treeningule järgneb nende kasutamine lausetes. Näiteks:

Das ist ein Tisch. Das sind Tische.

Der Tisch ist braun. Die Tische sind braun usw.

Tehakse 2. suuline kordamisharjutus õpikust.

Jätkatakse määrava artikliga vormide kinnistamist ahelmängus.

1. õpilane: **Der Bleistift ist rot.** (Viskab palli.)
2. õpilane: **Die Bleistifte sind rot. Die Klasse ist hell.** (Viskab palli.)
3. õpilane: **Die Klassen sind hell. Die Schultasche ist schwarz usw.**

Korratakse omastavaid asesõnu, õpitakse juurde mitmuse vorm. Lauseid uute vormidega korratakse kooris.

a) Õpetaja näitab oma raamatut ja ütleb: **Ich habe ein Buch. Das ist mein Buch.** Siis näitab kahte raamatut: **Ich habe zwei Bücher. Das sind meine Bücher.** (Õpilased kordavad.) Siis osutab õpetaja õpilase pliiatsi(te)le: **Du hast einen Bleistift. Das ist dein Bleistift. Du hast zwei Bleistifte. Das sind deine Bleistifte.** (Õpilased kordavad.) Edasi osutab õpetaja pildile (piltidele) klassi seinal: **Wir haben ein Bild. Das ist unser Bild. Wir haben zwei Bilder. Das sind unsere Bilder.** (Õpilased kordavad.)

b) Õpetaja esitab küsimuse ja näitab isikulise asesõna lipikut: **Wessen Schultasche ist das?** Lipik: **du.** Õpilane: **Das ist deine Schultasche.**

Wessen Schultaschen sind das? Lipik: **wir.** Õpilane: **Das sind unsere Schultaschen usw.**

Lõpuks kontrollitakse koduse ülesande täitmist: õpilane tuleb klassi ette, valib endale sobiva pildi ja esitab klassile kodus ettevalmistatud küsimusi.

Kodune ülesanne. Kõnelda teemal **Unsere Klasse** vähemalt 6 lauset. Täita töövihikus 3. kordamisharjutus.

4. TUND

Näitlikud

vahendid: suur talvepilt; lipikud isikuliste asesõnadega
ich, du, wir.

Uus materjal:

Hof, Eisbahn; im Hof, hinter dem Schulhaus; bauen.

Alustatakse küsimustele vastamist teemal **Unsere Klasse**. Näiteks: **Es läutet. Wohin laufen die Schüler? Wer kommt auch in die Klasse? Was machen nun die Schüler? Was sagt der Lehrer? Was fragt er? Was beginnt nun? Wo sitzen alle Schüler? Was machen sie? Wie lernen sie? Lernen sie auch Deutsch? Wie ist unsere Klasse? Wieviel Klassen hat unsere Schule? Wie sind alle Klassen? Was siehst du hier (dort)? Wie ist der (die, das) ...? Wie sind die ...?**

Seejärel kõnelevad õpilased vähemalt 6 lauset teemal **Unsere Klasse**.

Talvepildi ja õpetaja lausete (küsimuste) järgi õpitakse uusi keelendeid. Arusaamise kontrolliks kasutatakse tõlget, hääldamise ja meeldejätmise hõlbustamiseks aga kooris kõnet. Õpetaja: **Was siehst du hier? (Hier sehe ich ein Schulhaus.) Hinter dem Schulhaus ist ein Hof. Was ist hinter dem Schulhaus? Wo ist ein Hof? Wie ist der Hof? Die Jungen und die Mädchen sind im Hof. Wer ist im Hof? Wo sind die Jungen und die Mädchen? Was machen sie im Hof? Sie bauen eine Eisbahn. Wer baut eine Eisbahn? Was bauen die Schüler? Was spielen sie dort? Hat unsere Schule auch einen Hof? Wie ist unser Schulhof, groß oder klein? Haben wir im Schulhof auch eine Eisbahn? Was machen unsere Mädchen und Jungen im Schulhof? Treiben alle Schüler Wintersport? Treibst du Wintersport?**

Ahelana korratakse tegusõnade pöörast preesensis: **Ich spiele Ball. Ich spiele Fußball. Ich spiele Eishockey. Ich treibe Sport. Ich treibe Wintersport. Ich laufe Schi.**

Korratakse laulu **Bald ist der Winter da.**

Sõnavara kasutamise kohta erinevates lausemudelites tehakse õpikust kordamisharjutused 4 ja 5.

Õpetaja küsimuste ja vastavate lipikute järgi korratakse lauseid omastavate asesõnadega mitmuses. Näiteks: **Wessen Hefte liegen hier? Lipik: ich. Hier liegen meine Hefte. Wessen Schultaschen sind das? Lipik: wir. Das sind unsere Schultaschen.**

Wessen Bücher liegen dort? Lipik: du. Dort liegen deine Bücher usw.

Lõpuks korratakse võimalikke vastuseid küsimustele **Wohin gehst (kommst, läufst) du? (in die Schule, in die Klasse, an die Tafel, an die Tür, nach Hause) Wo bist du? (in der Schule, in der Klasse, zu Hause) Wo stehst du? (an der Tafel, an der Tür) Wo lernst du? (in der Schule, in der Klasse, zu Hause).**

Kodune ülesanne. Ette valmistada 6 vastust küsimusele **Was machen die Schüler im Schulhof?** Täita töövihikus 4. kordamis-
harjutus.

Ülevaade III õppeveerandi 5.—34. tunni materjalist

Alajaotused.

1. Näitlikud vahendid
2. Uus materjal
3. Materjalid suuliseks tööks (lausemudelid, sõnavara ja väljendid)
4. Kordamisteema (dialoog, monoloog)
5. Mängud
6. Võistlused
7. Kodused ülesanded

5. tund

1. Suur talvepilt.
2. *der Wald, im Wald, im Schulhof, im Winter, gern, auf dem Bild.*
3. *Das ist ein Winterbild. Was siehst du auf dem Bild? (Es ist Winter. Es schneit. Es ist kalt.) Wen siehst du im Schulhof? Was machen die Schüler? Was sehen wir hinter dem Schulhof? Hinter dem Schulhof sehen wir einen Wald. Was seht ihr im Schulhof? (eine Eisbahn) Was seht ihr hinter dem Schulhaus? (einen Hof) Was beginnt hinter dem Schulhof? (der Wald) Wie ist der Wald? (weiß) Wo ist der Schulhof? (hinter dem Schulhaus). Wo beginnt der Wald? (hinter dem Schulhof) Was machen die Schüler im Schulhof (im Wald)? Lauft ihr gern Ski? Wie ist es im Winter?*
5. Ahelmäng pööramise kordamiseks: *Ich treibe Wintersport. Ich spiele Eishockey. Ich laufe Ski.*
7. Lugada tekst 31/I. Ette valmistada 6 küsimust talvepildi kohta. Täita töövihikus harjutus 31/1.

6. tund

1. Suur talvepilt. Pall. Tabel tegusõnade *helfen, sehen, nehmen, lesen* pööramise kohta preesensis.
2. *das Thema, helfen; Komm mit! mit Anne.*

3. *Heute haben wir das Thema «Der Winter». (Korratatakse pildi järgi nagu eelmises tunnis.) Ich gehe an die Tafel. Komm mit, Helga! Ich gehe mit Helga an die Tafel.*
 Õpetaja: *Helga, komm an die Tafel! Nimm Anne mit!*
 Helga: *Anne, komm mit!*
 Õpetaja: *Was macht Helga? Sie kommt mit Anne an die Tafel. Helga, schreibe: Wir treiben Wintersport. Anne, schreibe: Ich laufe Ski. Mart und Uno, kommt an die Tafel und helft! Was macht ihr? Wir helfen. Was macht Mart? Er hilft. Was macht Uno? Er hilft auch.*
5. *Ahelmäng palliga pööramise õppimiseks ja kordamiseks: Ich helfe Anne. Ich nehme die Kreide. Ich sehe ein Haus. Ich lese zu Hause.*
7. *Lugeda tekst 31/II. Jutustada talvest (vähemalt 6 lauset). Täita töövihikus harjutus 31/2.*

7. tund

1. *Suur talvepilt. Poiss läheb kinno. Tütarlaps läheb teatrisse. Kaart, teatripilet, kinopilet.*
2. *ins Kino, ins Theater, die Karte, die Kinokarte, die Theaterkarte, dann, nichts; Ich habe Zeit. Ich habe keine Zeit.*
3. *Heute wiederholen wir das Thema «Der Winter». (Korratatakse nagu eelmistes tundides.) Was ist das? Das ist eine Karte (eine Kinokarte, eine Theaterkarte). Wohin geht der Junge? (ins Kino) Wohin geht das Mädchen? (ins Theater) Die Schule ist aus. Wohin gehst du? Was machst du zu Hause? (Ich lerne.) Und dann? Hilfst du auch zu Hause? Gehst du heute ins Theater (ins Kino)? Hast du heute Zeit? Nein, ich habe keine Zeit.*
4. *Der Winter (monoloog).*
6. *Võistluses selgitatakse, kumb rühm teab rohkem sõnu, väljendeid või lauseid talve kohta. Sõna annab 1 punkti, väljend (sõnaühend) 2 punkti, lause 3 punkti.*
7. *Tekst 32 pähe õppida. Täita töövihikus harjutus 32.*

8. tund

1. *Poiss läheb kinno. Tütarlaps läheb teatrisse. Pildid esemetega (olenditega) ainsuses ja mitmuses.*
2. *bitte, danke schön; Wie geht es? Danke, gut. Hilfst du nicht zu Hause? — Doch, aber heute habe ich keine Zeit.*
3. *Guten Tag! Wie geht es? Danke, gut!*
Hier sind Bildkarten. Nimm eine Karte, bitte! Danke schön (sehr)!
Du hast eine Kinokarte. Wohin gehst du? Du hast eine Theaterkarte. Wohin gehst du? Gehst du heute ins Kino, Mart? Geht ihr ins Kino, Aino und Anne? Wer geht ins Kino? Gehst du mit Aino ins Kino?
Gehst du nicht ins Kino? Doch, aber heute habe ich keine Zeit. Läufst du nicht Ski? Treibst du nicht Wintersport? Hilfst du nicht zu Hause? Gehst du nicht Mart besuchen?

Õpetaja: *Helga, geh mit Aino an die Tafel!*

Helga: *Aino, komm mit!*

Aino: *Ich komme mit.*

Õpetaja: *Was machst du, Helga?*

Helga: *Ich gehe mit Aino an die Tafel.*

Õpetaja: *Und du, Aino?*

Aino: *Ich gehe mit Helga an die Tafel.*

4. *Ich helfe Anne* (dialog).
6. Iga õpilane saab pildi ühe või mitme esemega (olendiga). Rühmad küsivad vaheldumisi, nimetades sealjuures teistsuguse eseme kui kaardil, küsides *Ist das ein(e)...? Sind das...? Vastarühma õpilane peab vastama Das ist kein(e)..., das ist ein(e)...*
Das sind keine..., das sind....
7. Koostada 33. teksti eeskujul (osaliselt asendatud väljenditega) dialoog, valmistuda selle ettekandmiseks. Täita töövihikus harjutus 33.

9. tund

1. Talvepilt. Numbrilipikud.
2. *das Spiel, die Arbeit, arbeiten. Es ist lustig. Was hast du heute vor?*
3. *Wie geht es? Heute wiederholen wir das Thema «Der Winter». Wie ist es im Winter? Es ist lustig. Wie ist es im Kino (im Theater, in der Schule, im Wald)? Treibt ihr Wintersport? Wieviel Jungen (Mädchen) laufen Schi (spielen Eishockey)? Wieviel Schüler und Schülerinnen sind in der Klasse? Wieviel Klassen haben wir in der Schule? Ist unsere Schule groß? Was machen wir in der Schule? Wir lesen, schreiben, lernen — wir arbeiten in der Schule. Wo arbeiten wir noch? Was macht ihr zu Hause? Ist die Arbeit lustig? Hast du heute Zeit? Gehst du ins Theater (ins Kino, Schi laufen, rodeln, Eishockey spielen)? Was hast du vor? Was hast du heute vor, Anne (Mart)? Was habt ihr vor?*
4. *Wohin gehst du?* (33. teksti eeskujul)
Unsere Klasse (monoloog).
5. *Heute spielen wir ein Spiel. Das Spiel ist lustig. Es heißt /zz/.* Õpilastel on laual numbrilipikud numbriga vastu lauda. Õpetaja nimetab õpilase nime. Õpilane keerab lipiku ümber. Kui on paarisarv, nimetab ta arvu, kui paaritu, teeb /zz/.
7. Lugeda tekst 34/I. Õppida pähe (korrata) väljendid talve kohta: *Es ist Winter. Es schneit. Es ist kalt. Es ist sehr kalt. Der Winter ist da. Nun ist es Winter. Nun schneit es. Nun ist es kalt. Nun ist der Winter da.*
Täita töövihikus harjutus 34/1.

10. tund

1. Talvepilt. Õpilased ehitavad liuvälja, kuid üks poiss kelgutab.
2. *nur, wieder, schon, fertig*
3. *Es ist wieder Winter. Es schneit wieder. Es schneit und schneit.*

Der Schulhof ist schon weiß. Der Wald ist auch weiß. Was machen die Jungen? Sie bauen im Schulhof eine Eisbahn. Helfen alle Jungen mit? Nein, ein Junge hilft nicht, er rodelt. Alle Schüler bauen die Eisbahn, nur ein Junge hilft nicht. Er ist faul. Die Schüler arbeiten fleißig. Bald ist die Eisbahn fertig.

4. Koostatakse kollektiivne dialoog teemal *Der Winter*. Õpetaja selgitab dialoogi moodustamise metoodikat ja loogikat.
6. Võisteldakse eitavate lausete moodustamises. Õpetaja esitab küsimusi: *Lernst du? Lernst du fleißig? Hast du einen (eine, ein...)? Ist das ein(e)...? Was machst du? Was siehst du? (Nichts.) usw.*
7. Lugada tekst 34/II. Koostada talveteemaline dialoog. Partneri võivad õpilased ise valida.
Täita töövihikus harjutus 34/2.

11. tund

1. Talvepilt. Liuvälja ehitamise pilt. Kella mudel.
2. *wann? um fünf Uhr*
3. *Wir wiederholen das Thema «Der Winter».* (Küsimused vt. eelmisest tundidest.) *Ist die Eisbahn schon fertig? Was machen die Schüler nun? Wann gehen sie wieder nach Hause? Sie gehen um fünf Uhr nach Hause. Wann stehst du auf? Wann gehst du nach Hause? Wann kommt deine Schwester (dein Bruder, deine Mutter) nach Hause?*
4. *Der Winter* (dialoog).
Koostatakse kollektiivne jutustus teemal *Der Winter*. Laused kirjutatakse tahvlile (vihikutesse).
7. Lugada tekst 35. Ette valmistada jutustus talvest (vähemalt 8 lauset).
Täita töövihikus harjutus 35/1.

12. tund

1. Talvepildid. Poiss läheb magama. Poiss tõuseb üles. Kass magab voodis. Kella mudel.
2. *schlafen, schlafen gehen, um eins, um ein Uhr*
3. *Wen siehst du auf dem Bild? Was macht der Junge? Er geht schlafen. Wen siehst du hier? Was macht der Junge? Er steht auf. Wen siehst du hier? Was macht die Katze? Sie schläft. Wo schläft sie? Wann gehst du schlafen? Wann schläfst du schon? Wann stehst du auf? Wann beginnt die Schule? Wann gehst du in die Schule? Wann kommst du wieder nach Hause? Wann ist die Schule aus? (um eins, um ein Uhr)*
4. *Der Winter* (monoloog).
5. Ahelmänguna harjutatakse *schlafen, laufen* pööramist: *Ich schlafe zu Hause. Ich laufe Ski.*
6. Võisteldakse talveteemalise sõnavara ja väljendite tundmises. Sõna annab 1 punkti, väljend 2 punkti.
7. Valmistada kontrolltööks teemal *Der Winter* (osata kirjutada vähemalt 8 seostatud lauset).
Täita töövihikus harjutus 34/3.

13. tund

1. Samad, mis eelmises tunnis. Pall.
3. *Gehst du nicht rodeln? Doch, aber heute habe ich keine Zeit. Gehst du nicht Schi laufen? Doch, aber... Gehst du nicht Eishockey spielen? Doch, aber... Gehst du nicht Fußball spielen? Doch, aber... Gehst du nicht Ball spielen? Doch, aber... Gehst du nicht ins Kino? Doch, aber... Gehst du nicht ins Theater? Doch, aber...*
5. Pallimängus korratatakse võimalikke vastuseid küsimusele *Was hast du heute vor? (Ich gehe ins Kino usw.)*
7. Lugada tekst 36/I.
Täita töövihikus harjutus 36/I.

14. tund

1. Poisid telefoniga rääkimas.
2. *am Telefon, telefonieren, lachen, warum?*
3. *Wo sitzt Uno? Er sitzt am Telefon. Wo steht Mart? Was macht er? Er lacht. Warum lacht er? Er ist lustig. Was machen Mart und Uno? Sie telefonieren. Was sagt Uno? Was sagt Mart? (Kantaval tahvilil on dialoog, mille üht ja seejärel teist poolt kinni kattes katsuvad õpilased leida Uno ja Mardi repliike.)*

Mart: *Hallo!*

Uno: *Hallo!*

Mart: *Ist Uno zu Hause?*

Uno: *Ich bin am Telefon.*

Mart: *Wie geht es?*

Uno: *Danke, gut!*

Mart: *Kommst du Schi laufen?*

Uno: *Nein.*

Mart: *Warum? Hast du keine Zeit?*

Uno: *Doch, aber ich gehe ins Kino. Was hast du vor?*

Mart: *Ich gehe Schi laufen.*

Uno: *Und dann?*

Mart: *Dann gehe ich schlafen.*

Uno: *Schlaf gut!*

Mart: *Danke! Auf Wiedersehen!*

Uno: *Auf Wiedersehen!*

4. *Im Schulhof.* Õpiku teksti eeskujul harjutatakse lühidialoogide koostamist, muutes teatud väljendeid ja seega ka situatsiooni.
7. Lugada tekst 36/II. Koostada telefonikõne, milles on vähemalt 6 repliiki.
Täita töövihikus harjutus 36/2.

15. tund

1. Poisid telefoniga rääkimas. Klassi pilt. Imperatiivi tabel.
2. *die Klassenarbeit*
3. Korratatakse klassi ja kooliga seotud keelendeid. *Was siehst du auf dem Bild? Was (wen) siehst du hier? Was machen sie? Was siehst du in der Klasse? Wieviel Klassen hat unsere Schule? Was machen wir in der Klasse? Was haben alle Schüler? Wieviel Stunden haben wir heute? Wir lernen Deutsch. Wir schreiben eine Klassenarbeit.*
4. *Unsere Schule. Unsere Klasse.* (Monoloogid.)
5. Korratatakse ja kommenteeritakse klassis võimalikke tegevussarju.

Geh an die Tafel! Nimm die Kreide! usw.

7. Öppida pähe tekst 37/II. Ette valmistada 6 küsimust kooli (klassi) kohta.
Täita töövihikus harjutus 37/1.

16. tund

1. Klassi pilt. Visand majast (Imantastraße 17) ja tänavast. Korteriplaan.
2. *die Straße, wohnen, die Wohnung, das Wohnzimmer, das Schlafzimmer, die Küche*
3. *Was siehst du hier? (ein Haus) Was ist das? (eine Straße) Wie heißt die Straße? Wie ist die Hausnummer? Hier wohnen Uno und Anne. Hier seht ihr Unos und Annes Wohnung. Wieviel Zimmer hat die Wohnung? (ein Wohnzimmer, ein Schlafzimmer, Unos Zimmer und eine Küche) Wo wohnst du? Wieviel Zimmer habt ihr? (Kõik õpilased nimetavad oma aadressi ja korteri suuruse).*
4. *Unsere Schule. Unsere Klasse.* (Dialogid.)
6. Võisteldakse käskluste täitmises ja kommenteerimises. Õige reageering annab punkti, õige reageering koos kommenteerimisega kaks punkti.
7. Lugada ja jutustada tekst 37/I.
Täita töövihikus harjutus 37/2.

17. tund

1. Korteriplaan. Tahvlijoonis Uno toast (vt. õpikust 41. tekst).
2. *links, rechts, der Schrank, neben dem Schrank, am Fenster*
3. *Was siehst du hier? (ein Zimmer) Wessen Zimmer ist das? Wie ist das Zimmer? Wieviel Fenster hat es? Was siehst du im Zimmer? (einen Schrank) Wo steht der Schrank, links oder rechts? Was steht neben dem Schrank? Was steht rechts neben dem Tisch? Und links neben dem Tisch? Wo steht der Tisch? (am Fenster) Was steht auf dem Tisch? Was steht auf dem Schrank? Was siehst du im Schrank? Wo steht das Bett?*
4. *Eine Klassenarbeit* (monoloog).
7. Lugada tekst 38/I. Ette valmistada monoloog teemal *Unsere Schule (Klasse)* (vähemalt 8 lauset).
Täita töövihikus harjutus 38/1.

18. tund

1. Tuba. Klass.
2. *warm*
3. *Ist es heute kalt? Ist es in der Klasse kalt? Es ist nicht kalt. Es ist warm.*
Korratakse väljendeid, mis seostuvad küsimusega *wo?* — *auf dem Tisch, auf dem Stuhl, auf dem Bett, auf dem Bild; hinter dem Schulhaus, hinter dem Schulhof, hinter dem Haus; neben dem Tisch, neben dem Schrank, neben dem Schulhaus, neben dem Telefon; am Fenster, am Telefon; im Wald, im Hof, im Zimmer, im Schrank, im Kino, im Theater*

4. Koostatakse monoloog teemal *Unsere Schule (Klasse)* ja kirjutatakse saadud laused loogilises järjekorras tahvlile.
6. Selgitada, kumb rühm teab rohkem sõnu, väljendeid, lauseid teemal *Unsere (Schule) (Klasse)*. Sõna annab punkti, väljend 2 punkti, lause 3 punkti.
7. Valmistuda kontrolltöökaks teemal *Unsere Schule (Klasse)*. Täita töövihikus harjutus 38/2.

19. tund

1. Poisid telefoniga rääkimas. Kella mudel.
2. *noch, noch einmal, hören*
3. *Hast du ein Telefon? Wer hat noch ein Telefon? Wie ist deine Telefonnummer? Sag die Nummer noch einmal! Hat unsere Schule ein Telefon? Wie ist die Nummer? Wiederhole die Nummer! Wiederholt die Nummer! Sagt die Nummer noch einmal!*
(Pärast 39. teksti lugemist:) *Mart sieht Anne nicht, er hört sie nur. Er sagt nicht «Auf Wiedersehen!», er sagt «Auf Wiederhören!» Wo sagt man «Auf Wiederhören»? (am Telefon, im Radio).*
7. Lugeda tekst 39. Koostada lühivestlus telefoni teel.

20. tund

1. Korteriplaan
2. *brauchen, der Kugelschreiber, alles*
3. *Was ist das? (eine Wohnung) Wer wohnt hier? Wieviel Zimmer hat die Wohnung? Wo wohnst du? Wieviel Zimmer habt ihr? Hast du ein Zimmer? Wo schläfst du? Wo lernst du? Wo stehen deine Bücher? Habt ihr ein Telefon? Wie ist deine Telefonnummer? Ich schreibe, ich brauche ein Heft. Was brauche ich noch? Ich brauche einen Kugelschreiber. Ist das alles? Ja, das ist alles. Du zeichnest. Was brauchst du? (einen Bleistift) Was brauchst du noch? (ein Heft) Ist das alles? Nein, das ist nicht alles. Ich brauche auch einen Tisch und einen Stuhl.*
4. *Am Telefon (dialog).*
Koostatakse kollektiivselt Uno korteri kirjeldus. Laused kirjutatakse tahvlile (vihikutesse).
5. Ahelmänguna harjutatakse pööramist: *Ich wohne hier. Ich höre nichts. Ich brauche einen Kugelschreiber.*
7. Lugeda tekst 40 ja koostada selle eeskujul monoloog oma elukoha ja korteri kohta (vähemalt 5 lauset). Täita töövihikus harjutus 40.

21. tund

1. Tahvlijoonis Uno toast. Pildid: Anne ja ema istuvad televiisori ees; Uno ja isa mängivad malet.
Pildid esemetega (olenditega) ainsuses ja mitmuses.
2. *der Vater, der Fernsehapparat, Schach spielen, gemütlich, vor dem Fernsehapparat*
3. a) *Wo schläft Uno? Wo arbeitet er? Wo sitzt er? Hat er alles,*

was er braucht? Hast du alles, was du brauchst? (Nein) Was brauchst du? (Ich brauche einen Mantel.)

- b) Wen siehst du auf dem Bild? Was sehen wir hier? Wir sehen einen Fernsehapparat. Wo sitzen Anne und die Mutter? Sie sitzen vor dem Fernsehapparat. Wie ist es im Zimmer? Es ist gemütlich.
 - c) Wen sehen wir auf dem Bild? Wir sehen Uno und den Vater. Was machen sie? Sie spielen Schach.
 - d) Hast du ein Zimmer? Wo schläfst du? Wo arbeitest du? Wo stehen (liegen, sind) deine Bücher? Was machst du zu Hause? Habt ihr einen Fernsehapparat? Sitzt du oft vor dem Fernsehapparat? Spielst du Schach? Aber Fußball (Eishockey)?
4. Unsere Wohnung (monoloog).
 5. Ahelana pööratakse lauseid: Ich spiele Ball. Ich spiele Fußball. Ich spiele Eishockey. Ich spiele Schach.
 6. Võisteldakse nimisõnade ainsuse ja mitmuse vormide tundmises. Aluseks on pildid ja küsimus Was hast du da? Rühmad küsivad kordamööda. Õpetaja märgib punkte.
 7. Lugada tekst 41. Kirjeldada Uno tuba (vähemalt 8 lauset). Täita töövihikus harjutus 41.

22. tund

1. Pilt elutoast. Pildid esemetega ainsuses.
2. der Abend, am Abend; Es ist Abend; der Morgen, am Morgen; Es ist Morgen; die Familie.
3. Ist das Unos Zimmer? Nein, das ist das Wohnzimmer. Wen siehst du im Wohnzimmer? Was machen sie? Wo sitzt Anne? Was macht sie? Hat sie ein Zimmer? Wo schläft sie? Wo lernt sie? Was hat sie im Wohnzimmer? Wo sitzen der Vater, die Mutter, Uno und Anne — wo sitzt die Familie? (im Wohnzimmer) Wie ist es im Wohnzimmer? (gemütlich) Ist es Morgen? Nein, es ist Abend. Wann sitzt die Familie im Wohnzimmer, am Morgen oder am Abend? Was macht ihr am Abend? Was macht ihr am Morgen? Hat Uno ein Telefon im Zimmer? Seht ihr im Wohnzimmer ein Telefon?
4. Unos Zimmer (monoloog).
5. Igal õpilasel on pilt. 1. õpilane ütleb: Ich habe einen Kugelschreiber. Was hast du, Mart? Mart kordab: Ich habe einen Kugelschreiber (ja lisab oma pildi järgi) und ein Heft. Was hast du, Uno? usw. Õpetaja reastab mainitud esemed tahvli äärelle, et järjekord meelest ei läheks. Viimane õpilane loetleb kõik esemed.
7. Lugada tekst 42 sõnastiku abil. Täita töövihikus harjutus 42.

23. tund

1. Pilt elutoast.
2. herein, hinaus; Komm herein! Geh hinaus!
3. Korratakse teemat Das Wohnzimmer (küsimused vt. eelmisest tunnist).

4. Instseneering *Mein Kugelschreiber macht Fehler. Im Wohnzimmer* (monoloog).
7. Lugada tekst 43. Ette valmistada 6 küsimust õpiku pildi järgi teemal *Im Wohnzimmer*.
Täita töövihikus harjutus 43/1.

24. tund

- † Pilt elutoast. Pildid esemetega ainsuses. Tabel *können/müssen* pööramisest preesensis.
- ⇒ können, müssen
3. *Mußt du heute lernen? Muß Andres lernen? Müßt ihr heute lernen? Müssen die Schüler lernen? Kannst du heute ins Kino gehen? Kann Helga ins Kino gehen? Wer kann ins Theater gehen?*
Harjutatakse näidise järgi:
Komm mit ins Kino! Ich kann nicht kommen. Ich muß lernen. Komm Schach spielen! ...
Komm Schi laufen! ...
Komm Eishockey spielen! ...
4. Koostatakse kollektiivselt elutoa kirjeldus. Laused kirjutatakse tahvlile (vihikutesse).
5. Mängitakse piltide järgi, kasutades lausemudeleid: 1) *Hier ist ein(e) ... Siehst du den (die, das) ...?* 2) *Ja, ich sehe ... Hier ist ein(e) ... Siehst du ... usw.*
7. Ette valmistada monoloog teemal *Das Wohnzimmer* (vähemalt 8 lauset).
Täita töövihikus harjutus 43/2.

25. tund

1. Pilt elutoast. Kella mudel. Tabel *können/müssen* pööramisest preesensis.
2. *der Arbeiter, die Arbeiterin, zur Arbeit gehen, der Tag*
3. *Wann beginnt dein Tag? Wann mußt du am Morgen aufstehen? Kannst du um 10 Uhr aufstehen? (Nein) Warum? (Die Schule beginnt um 8 Uhr.) Kannst du am Morgen um 11 ins Kino gehen? (Nein) Warum nicht? (Ich bin in der Schule.) Wann muß dein Vater am Morgen aufstehen? Wann muß deine Mutter am Morgen aufstehen? Arbeitet dein Vater (deine Mutter)? Ist dein Vater Arbeiter? Ist deine Mutter Arbeiterin? Wann muß dein Vater (deine Mutter) zur Arbeit gehen?*
Harjutatakse tegevussarju: *Geh hinaus! Komm herein und setz dich! usw.*
4. *Das Wohnzimmer* (monoloog).
5. Ahelmängus ammendatakse võimalikud vastused küsimustele *Was mußt du? Was kannst du?* Iga õpilane kasutab jutustavat ja küsilauseid: 1. *Ich muß lernen. Was mußt du, Aino? usw.* 2. *Ich kann Radio hören. Was kannst du, Mart? usw.*
7. Valmistada kontrolltööks teemal *Im Wohnzimmer*.

26. tund

1. Pilt köögist.
2. essen, den Tisch decken, von der Arbeit kommen, der Film, Äpfel
3. a) Es läutet schon wieder. Ein Tag in der Schule beginnt. Wo kann es läuten? (in der Schule, an der Tür) Wann beginnt dein Tag? Wann mußt du aufstehen? usw. (Vt. eelmine tund.) Wann geht dein Vater zur Arbeit? Wann kommt er von der Arbeit nach Hause? Wann kommt deine Mutter von der Arbeit? Wann eßt ihr? Wann ißt du? Ißt du gern Äpfel?
b) Was siehst du auf dem Bild? Wen siehst du in der Küche? Wieviel Stühle sind in der Küche? Was siehst du noch? (einen Tisch und einen Schrank) Was machen Anne und Uno? Sie decken den Tisch. Kannst du auch den Tisch decken? Wer kann den Tisch decken?
6. Vöisteldakse käskudele reageerimises ja oma tegevuste kommenteerimises. Õpetaja annab käsklusi rühmadele vaheldumisi. Oige reageering annab ühe punkti, reageering ja kommenteerimine kaks punkti.
7. Lugada tekst 44.
Täita töövihikus harjutus 44.

27. tund

1. Pilt köögist. Pildid (esemed): nuga (noad), kahvel (kahvlid), lusikas (lusikad), taldrik (taldrikud).
2. das Messer (die Messer), die Gabel (die Gabeln), der Löffel (die Löffel), der Teller (die Teller), neben dem Teller, in Ordnung
3. a) Was ist das? Das ist ein Messer (eine Gabel, ein Löffel, ein Teller). Was siehst du hier? (Messer, Gabeln, Löffel, Teller) Wo liegen die Messer, die Gabeln und die Löffel? (im Schrank) Ist der Schrank in Ordnung? Ist dein Schrank (dein Tisch, deine Schultasche) in Ordnung?
b) 1) Wen siehst du in der Küche? (die Mutter, Anne und Uno)
2) Was machen Anne und Uno? 3) Was siehst du auf dem Tisch?
4) Was hat Anne? 5) Was hat Uno? 6) Was liegt neben dem Teller?
7) Was liegt rechts? 8) Was liegt links?
c) Näidis on kantaval tahvil. Paigutus olgu säärane, et pooli saab kinni katta.

Mart: Guten Tag, Kalju! Wie geht es?

Kalju: Danke, gut!

Mart: Hast du heute Zeit?

Kalju: Jawohl!

Mart: Dann können wir ins Kino gehen. Ich habe zwei Kinokarten.

Kalju: Ist der Film gut?

Mart: Ja, sehr gut.

Kalju: Wann beginnt der Film?

Mart: Um 7 Uhr.

Kalju: Dann müssen wir gehen.

4. 44. teksti alusel selgitatakse dialoogi situatsiooni, loogikat, ise-loomu. Näiteks: *Mart will mit Kalju ins Kino gehen. Er hat zwei Kinokarten. Was sagt Mart? Was sagt Kalju?* (Näidis vt. punkt 3.)
7. Oppida pähe tekst 45. Koostada lühidialoog järgmise situatsiooni järgi.
Sõber tuleb külla. Tal on kinopiletid, ta kutsub kinno kaasa. Täita töövihikus harjutus 45.

28. tund

1. Pilt köögist. Perekond söögilauas. Pildid lauanõudest (nagu eelmises tunnis).
2. *legen, auf den Tisch, neben den Teller, in Ordnung bringen, der Bauarbeiter, Häuser*
3. a) *Ist die Küche in Ordnung? Nein, sie ist nicht in Ordnung. Bring die Küche in Ordnung!*
b) *Wo sitzt die Familie? (am Tisch) Was macht sie? (Sie ißt.) Was siehst du auf dem Tisch? Arbeiten der Vater und die Mutter? Wann geht der Vater zur Arbeit? Wann kommt er von der Arbeit? Was macht er? Er baut, aber er baut keine Eisbahn, er baut Häuser. Der Vater ist Bauarbeiter. Was ist die Mutter? (Sie ist Lehrerin.) Was sind Uno und Anne?*
c) *Anne und Uno decken den Tisch. Was brauchen sie? Wohin legen sie die Teller? (auf den Tisch) Wohin legen sie die Gabel und das Messer? (neben den Teller) Wo liegt die Gabel? Wo liegen das Messer und der Löffel? usw.*
4. *Wir gehen ins Kino* (dialoog).
5. Ahelmängus harjutatakse pööramist: *Ich kann nicht ins Kino gehen. Ich muß lernen.*
7. Lugada tekst 46. Ette valmistada 5 küsimust pildi kohta köögist.
Täita töövihikus harjutus 46/1.

29. tund

1. Pilt köögist.
2. *falsch, richtig, hungrig, ich möchte, du möchtest, er (sie) möchte*
3. Korratatakse söögi ja lauakatmisega seotud sõnavara (vt. 26.—28. tund).
Uno und Anne laufen Ski. Sie kommen nach Hause. Sie sagen: «Mutter, ist das Essen fertig? Wir sind hungrig.» Bist du hungrig? Seid ihr hungrig? Wer ist hungrig? Ich bin sehr hungrig, ich möchte essen. Möchtest du essen? Was möchtest du? Wer möchte essen?
5. *Heute spielen wir ein Spiel. Das Spiel heißt «Falsch oder richtig». Ich sage: «Wir lernen Deutsch.» Das ist richtig. Ihr sagt: «Richtig!» Ich sage: «Alle Hunde sind grün.» Das ist nicht richtig, das ist falsch. Kein Hund ist grün. Ihr sagt: «Falsch!» usw.*
7. Jutustada Anne ja Uno isast ning emast, kummagi kohta 4 lauset.
Täita töövihikus harjutus 46/2.

30. tund

1. Pilt köögist. Perekond söögilauas. Pall.
2. *eine Tasse Kaffee, Tee, Milch trinken, Tassen.*
3. Piltide järgi korratakse 46. teksti sõnavara. *Hilfst du zu Hause? Was machst du? Wer hilft noch? Was macht ihr? Was macht ihr am Morgen (am Abend)? Bist du am Morgen oder am Abend hungrig? Um wieviel Uhr ißt du am Morgen (am Abend)? Was trinkst du, Kaffee, Tee oder Milch? Wie ist der Kaffee [der Tee, die Milch (schwarz, gelb, weiß)]? Was trinkst du am Morgen (am Abend)? Wieviel Tassen Kaffee (Tee, Milch) trinkst du? Möchtest du trinken? Was möchtest du trinken? Trinkst du Kaffee (Tee, Milch)? Seid ihr hungrig? Möchtet ihr essen? Bist du hungrig? Möchtest du essen?*
4. *Unos Vater. Unos Mutter.* (Monoloogid.)
5. Pallimängus harjutatakse *möchte-lauseid: Ich möchte essen, was möchtest du? usw.*
7. Lugada iseseisvalt tekst 47; märkida, mitu sõna oli vaja sõnas-tikust vaadata. Jutustada teemal *Ich helfe zu Hause* (5 lauset). Täita töövihikus harjutus 47.

31. tund

1. Kella mudel
2. *der Sohn, die Tochter, die Tante (+ Pl.)*
3. a) *Ist Unos Familie groß? Hat Uno Brüder und Schwestern? Was ist der Vater? Was ist die Mutter? Wie heißt die Schwester? Wie alt ist sie? Wer ist Anne in der Familie? Sie ist die Tochter. Und Uno? Uno ist der Sohn. Wer ist Unos Brieffreund? (Loetakse 29. teksti.) Wieviel Brüder (Schwestern) hat Werner? Wie heißen sie? Wie alt sind sie? Wieviel Söhne (Töchter) sind in der Familie? Wo lebt die Familie? Hast du eine Tante? Wieviel Tanten hast du? Wo lebt (leben) deine Tante(n)?*
b) Harjutatakse korduvalt 47. teksti nelja esimest repliiki. Need loovad dialoogi situatsiooni. Siis kordab Paul kaht öeldud sõna. Kolmanda puhul tuleb vastus: «Falsch!» Paul on enese arvates sõnu õigesti korranud. Ta protesteerib ja tahab uuesti proovida, kuid tagajärg on samasugune. Protestile järgneb dialoogi puänt — Peetri seletus. Harjutatakse sõlm-repliike. Seejärel esitavad õpilased dialooge juba peast, asendades korratavaid sõnu teistega.
4. *Richtig oder falsch? Analüüsitakse 47. teksti sisu (vt. 3. punkt). Ich helfe zu Hause. Mein Tag.* (Monoloogid.)
5. Ahelmängus harjutatakse pöörmist: *Ich esse zu Hause. Ich trinke Milch.*
7. Lugada tekst 48. Jutustada teemal *Mein Tag*. Täita töövihikus harjutus 48.

32. tund

1. Aplikatsioonid perekond Kelleri kohta.
2. *der Mann, die Frau, Herr Keller, Frau Keller*
3. *Wir sehen hier einen Mann. Wer ist der Mann? Er ist Herr*

Keller. Hier sehen wir eine Frau. Wer ist die Frau? Sie ist Frau Keller. Hier siehst du Werner, Kurt und Gisela. Wer ist Kurt (Werner, Gisela)? Wieviel Söhne sind in der Familie? Wieviel Töchter sind in der Familie? Wieviel Brüder hat Gisela? Wie heißen sie? Wie alt sind sie? Wieviel Söhne und Töchter haben Unos Vater und Mutter?

4. Analüüsitakse 48. teksti sisu, leitakse situatsioon, sisuline loogika, vajalikud repliigid.
Koostatakse monoloog teemal *Mein Tag*. Laused kirjutatakse tahvlile (vihikutesse).
7. Lugada tekst 49. Ette valmistada lühidialoog *Mein Freund* (*meine Freundin*) *besucht unsere Familie*.
Täita töövihikus harjutus 49.

33. tund

1. Aplikatsioonid eesti ja saksa perekonna kohta. Fotod kassist ja koerast. Pilt kassist ja koerast ühel toolil.
2. *das Foto* (*die Fotos*), *auf dem Foto*, *schicken*, *Hunde*, *Katzen*
3. *Hat Uno einen Brieffreund? Wie heißt er? Wo lebt er? Hat er Schwestern (Brüder)? Wie heißen sie? Wie alt sind sie? Uno schreibt Werner und Werner schreibt Uno. Schreibt Werner oft? Was schickt er Uno? Er schickt Uno Fotos. Hier seht ihr ein Foto. Auf dem Foto seht ihr einen Hund. Hier ist noch ein Foto. Seht ihr auf dem Foto Katzen? (Wir sehen nur eine Katze.) Seht ihr auf dem Foto Hunde? (Wir sehen nur einen Hund.) Sind Hunde und Katzen Freunde? (Nein) Hier seht ihr aber ein Bild. Hier sind sie Freunde. Sie sitzen auf einem Stuhl. Sind deine Katze und dein Hund Freunde? Sitzen sie auch auf einem Stuhl?*
4. *Mein Freund* (*meine Freundin*) *besucht unsere Familie* (dialoog). *Mein Brieffreund* (monoloog).
6. Võisteldakse õpitud nimisõnade mitmuse tundmises. Piltide järgi ütleb üks rühm lause ainsuses (*Ich habe einen (eine, ein) ... Ich sehe einen (eine, ein) ... Was hast du? Was (wen) siehst du?*), teine mitmuses, siis vahetavad rühmad osad.
7. Lugada tekst 50. Ette valmistada 5 lauset Uno ja Anne perekonna kohta, 5 lauset Kellerite perekonna kohta.
Täita töövihikus harjutus 50/1.

34. tund

1. Perekondade aplikatsioonid. Tütarlaps töötab aias. Numbrilipikud. Pall.
2. *der Garten, im Garten, immer*
3. a) Korratatakse sõnavara seoses teemaga *Die Familie Keller*.
Wen siehst du hier? (einen Mann) Wie heißt er? (Herr Keller) Wessen Vater ist er? Wen siehst du hier? (eine Frau) Wie heißt die Frau? (Frau Keller) Wessen Mutter ist sie? Wen siehst du hier? (zwei Jungen) Wie heißen sie? Wessen Brüder sind sie? Wie alt sind sie? Wen siehst du hier? (ein Mädchen) Wie heißt es? Wie alt ist es? Wessen Schwester ist es? Wer ist Unos Brieffreund? Was schickt er Uno?

- b) Was ist das? (ein Garten) Wen siehst du im Garten? Was macht das Mädchen? Arbeitest du im Garten? Arbeitest du oft im Garten? Hilfst du im Garten? Immer!
4. Die Familie Keller. Unos/Annes Familie. (Monoloogid.)
5. Pallimängus korratakse arvsõnu 1—30. Aluseks on numbrilipikud, mille järgi öeldakse oma vanus (*Ich bin zwei Jahre alt.*) ja küsitakse seda teiselt (*Wie alt bist du?*). Vastatakse jälle lipiku järgi.
7. Kirjeldada aplikatsioonide järgi eesti ja saksa perekonda. Täita töövihikus harjutus 50/2.

MÄRKUSI 35.—40. TUNNI KOHTA

Nagu eelmiste veerandite lõputunnidki, on järgnevad tunnid määratud klassi taseme ühtlustamiseks, materjali kordamiseks ja süstematiseerimiseks, kuid ühtlasi ka omandamise kontrollimiseks. Paralleelselt sellega lõpetatakse teema perekonnast, mille lõpp-etapiks on lühikirjand **Unsere Familie**. Õpikus toodud perekondade kirjeldamiselt minnakse üle iga õpilase perekonna kirjeldamisele, et kasutada õpitud keelendeid oma perekonna iseloomustamiseks. Sellekohases kontrolltöös kirjeldabki iga õpilane oma perekonda, nii nagu see tegelikkuses esineb. Harjutamise etapil võib lasta õpilastel kaasa võtta fotosid oma perekonnast.

Õppeveerandi lõpul toimub 5-osaline kontrolltööde tsükkel.

1. Tegusõnade pööramine.
Pöörata tegusõna kõikides pööretes loosiga tõmmatud lauses:
1. Ich bin fleißig. 2. Ich habe keine Zeit. 3. Ich laufe nach Hause. 4. Ich helfe zu Hause. 5. Ich esse hier. 6. Ich muß lernen. 7. Ich lese. 8. Ich kann singen. 9. Ich sehe alles. 10. Ich schlafe im Bett.
- Pööramise eest saab õpilane maksimaalselt 6 punkti.
2. Nimisõnade kasutamine ainsuses ja mitmuses.
Aluseks on lausemudel(id) **Ich sehe einen (eine, ein) ... (Ich sehe ...)** ja loosiga tõmmatud pildid (igale õpilasele 3):
1. ukсед, noad, raamatud; 2. koolikotid, vihikud, lusikad;
3. kahvlid, pliatsid, lambid; 4. taldrikud, lauad, kirjad;
5. majad, aknad, toolid; 6. koerad, kassid, koolipingid.
Iga lause annab 1 punkti. Kokku võib õpilane saada maksimaalselt 6 punkti.
3. Kuuldud tekstist arusaamine.
Õpetaja loeb teksti kaks korda ette. Õpilased kirjutavad kuuldust emakeeles ümberjutustuse ja vastavad ühele emakeelsele küsimusele.

HEUTE...

Heute bin ich froh: ich und meine Freundin, wir haben Zeit! Am Morgen gehen wir Schi laufen. Im Wald ist es schön. Dann kommen wir nach Hause. Wir sind hungrig. Wir decken den Tisch, wir essen und trinken Tee. Dann sitzen wir vor dem Fernsehapparat und sehen einen Film. Der Film ist sehr gut. Am Abend gehen wir ins Theater. Meine Freundin hat zwei Theaterkarten. Um 10 komme ich nach Hause. Um 11 Uhr schlafe ich schon.

Tegevusliini näitavad põhifaktid hindamiseks:

1. Sõbrannad suusatavad — 1 punkt.
2. Sõbrannad tulevad koju — 1 punkt.
3. Sõbrannad katavad laua — 1 punkt.
4. Sõbrannad söövad (ja joovad teed) — 1 punkt.
5. Sõbrannad vaatavad (televiisorist) filmi — 1 punkt.
6. Sõbrannad lähevad teatrisse — 1 punkt.

Küsimus: Missugusest nädalapäevast on juttu? Vastus: Pühapäevast — 1 punkt.

Lisafaktide eest märgitakse lisapunkte (á 0,5 punkti, kokku maksimaalselt 4 punkti): 1. Olen täna rõõmus. 2. Sõbrannadel on aega. 3. Metsas on ilus. 4. Sõbrannad on näljased. 5. Film on hea. 6. Sõbrannal on teatripiletid. 7. Kell 10 tulen koju. 8. Kell 11 magan juba.

Kokku võib õpilane saada kuuldud tekstist arusaamise eest maksimaalselt 11 punkti.

4. Dialoog.

Esineda koos partneriga ühel järgmistest teemadest (nii partner kui teema on loosiga tõmmatud):

1. **Die Familie.**
2. **Die Wohnung.**
3. **Im Winter.**

Dialoogi pikkus on vähemalt 4 repliiki õpilase kohta (repliigiks ei loeta tervitust, kui sellel puudub kõrval mõni muu lause). Iga õige repliik annab 3 punkti, kokku seega 12 punkti. Pike-mate dialoogide eest arvestatakse lisapunkte (1 punkt iga repliigi eest).

5. Kirjutamisoskus.

Kirjutada lühikirjand loosiga tõmmatud teemal:

1. **Der Winter.**
2. **Unsere Schule.**
3. **Unsere Wohnung.**
4. **Unsere Familie.**

Kirjandi pikkus on vähemalt 6 lauset (keskmise arvestusega 5 sõna lauses). Struktuurilt õiges lauses annab iga õige sõna 0,5 punkti. Pikemate kirjandite eest arvestatakse nimetatud normi järgi lisapunkte. Kui õpilane on kirjutanud 3 või vähem lauset, saab ta 0 punkti. Keskmiselt saadakse lühikirjandi eest 15 punkti. Kogu kontrolltööde tsükli eest saab õpilane maksimaalselt 50 arvestatavat punkti. Punktide ja hinnete vastavus on järgmine:

0—15 punkti	—	hinne	«1»,
16—27	„	„	«2»,
28—37	„	„	«3»,
38—45	„	„	«4»,
46—50*	„	„	«5».

IV õppeveerand

Õppetöö põhiülesandeks IV veerandil on uue materjali õppimise kõrval temaatiline kordamine. Peatähelepanu tuleb koondada teemadele: 1. **Unsere Familie.** 2. **Unsere Wohnung.** 3. **Mein Tag.** 4. **Unsere Schule.** 5. **Unsere Klasse.** 6. **Mein Freund (meine**

* Kui lisapunktide arvel saab õpilane kokku rohkem punkte, on ta hinne ikka «5».

Freundin). 7. Im Winter. Öppeaasta lõpuks peavad õpilased oskama nendel teemadel kõnelda monoloogi ja dialoogi vormis (viimases välja arvatud teemad **Unsere Schule** ja **Unsere Klasse**) ning kirjutada lühikirjandeid.

1. TUND

Näitlikud

vahendid: pilt aias töötavast tütarlapsest; pall.

Uus materjal:

keelendid *viel, viele*.

Nummer einundfünfzig. Alle zeichnen.

Korratakse mitmesuguste tegevustega seotud sõnavara ja õpitakse uusi keelendeid.

Õpetaja.

Õpilane (õpilased).

Wen siehst du auf dem Bild?

Ich sehe ein Mädchen.

Was macht das Mädchen?

Das Mädchen arbeitet.

Wo arbeitet sie?

Sie arbeitet im Garten.

Habt ihr auch einen Garten?

Ja, ... (Nein, ...)

Arbeitest du auch im Garten?

Ja, ... (Nein, ...)

Hilfst du im Schulgarten?

Ja, ich helfe immer im Schulgarten.

Hilfst du zu Hause?

Ja, ich helfe auch zu Hause.

Wie hilfst du zu Hause?

Ich decke den Tisch und bringe die Küche in Ordnung.

Wann stehst du auf?

Ich stehe um sieben Uhr auf.

Stehst du immer um 7 auf?

Nein, ich stehe auch um 8 oder 9 auf.

Gehst du dann in die Schule?

Nein, dann gehe ich nicht in die Schule. Dann sind wir alle zu Hause.

Wann gehst du schlafen?

Ich gehe um 10 Uhr schlafen.

Gehst du immer um 10 schlafen?

Nein, ich gehe auch um 11 Uhr schlafen.

Möchtest du gern schlafen?

Ja, ich möchte gern schlafen.

Schläfst du viel?	Ja, ich schlafe viel.
Lernst du viel?	Nein, ich lerne nicht viel.
Treibst du viel Sport?	Ja, ... (Nein, ...)
Hast du zu Hause viele Bücher?	Ja, ich habe viele Bücher.
Wer hat noch viele Bücher?	Helga hat auch viele Bücher.
Hast du viele Freunde (Freundinnen)?	Ja, ich habe viele Freunde (Freundinnen).
Ist Helga deine Freundin?	Ja, Helga ist meine Freundin.

Järgnevalt saavad õpilased ülesande jutustada oma sõbrast (sõbratarist). Ühiselt leitakse, millest jutustada, ühiselt tuletatakse meelde vajalikke keelendeid. Näiteks:

Ich habe eine Freundin. Sie heißt Helga. Sie ist elf Jahre alt. Sie ist fleißig. Sie lernt sehr gut. Sie hilft auch zu Hause. Helga treibt Sport: sie läuft Schi. Sie kann auch schön singen. Ich gehe mit Helga ins Theater und ins Kino. Helga ist immer lustig.

Edasi harjutatakse samal teemal dialoogi. Püütakse järgida vestluse loomulikku kulgu, kuid samal ajal leida mitmekesiseid keelelisi ja struktuurilisi lahendusi. Näiteks:

Jüri.

Guten Tag!
Wohin gehst du, Ants?
Wer ist Mart?

Nein. Spielt er gut Eishockey?

Lernt er auch gut? Mein Freund Andres lernt sehr gut und treibt auch viel Sport.

Ich gehe mit Andres ins Kino. Auf Wiedersehen, Ants!

Ants.

Guten Tag! Ich gehe mit Mart Eishockey spielen.
Mart ist mein Freund.

Kennst du Mart nicht?
Ja, er spielt gut Eishockey und er spielt gut Fußball. Er treibt viel Sport.

Ja, Mart lernt gut. Und er hilft viel zu Hause. Er hat einen Bruder. Der Bruder ist noch klein. Und wohin gehst du?

Auf Wiedersehen!

Lõpuks korratakse pallimängus lausemudeleid **Ich kann ... Was kannst du?** Näiteks: **Ich kann schön singen** (viel zu Hause helfen, fleißig lernen, schön schreiben, richtig lesen, Eishockey spielen, Schi laufen, Fußball spielen, ins Kino gehen, ins Theater gehen, lustig lachen, viel schlafen, den Tisch decken, vor dem Fernsehapparat sitzen, das Zimmer in Ordnung bringen, im Garten arbeiten usw.)

Kodune ülesanne. Lugada kodus sõnastiku abil tekst 51.
Ette valmistada jutustus oma sõbrast.
Täita töövihikus harjutus 51.

2. TUND

Näitlikud

vahendid: kella mudel.

Uus materjal:

Ferien; vielleicht. Wieviel Uhr ist es?

Es ist ... Uhr.

Nummer zweiundfünfzig. Werners Brief.

Kontrollitakse kodus loetud teksti sisu mõistmist. Näiteks:

Õpetaja.

Õpilane (õpilased).

Alle Schüler zeichnen.

Paul zeichnet nicht.

Wer zeichnet nicht?

Warum zeichnet er nicht?

Er ist schon fertig.

Was sieht die Lehrerin auf dem Bild?

Sie sieht den Schulhof, die Eisbahn und den Wald.

Wen sieht sie nicht?

Sie sieht keine Jungen und keine Mädchen im Schulhof.

Ist das Bild fertig?

Nein, das Bild ist nicht fertig.

Wer fehlt auf dem Bild?

Die Jungen und die Mädchen fehlen.

Wo sind sie? Vielleicht in der Klasse? Vielleicht im Garten?

Nein, sie sind zu Hause.

Warum sind sie zu Hause?

Sie haben Ferien.

Teksti kuulatakse helilindilt ja loetakse seejärel jaotatud osadega. Tehakse suulised harjutused õpikust.

Pärast õpetaja sissejuhatavaid küsimusi (**Hast du einen Freund (eine Freundin)? Wie ist er (sie)?**) jutustavad õpilased oma sõpradest. Harjutatakse dialoogi vormis samal teemal.

Kella mudeli abil õpitakse ja kinnistatakse väljendeid **Wieviel Uhr ist es?** ja **Es ist ... Uhr.** Kõrvutavalt peatatakse väljenditel **Es ist ein Uhr** ja **Es ist eins.** Harjutatakse arvsõnade 13—24 kasutamist kellaaegades. Õpetaja poolt kulgeb töö järgmiselt: **Was ist das?** (Osutab oma käekellale. Kella mudelile osutades jätkab:) **Das ist auch eine Uhr. Wieviel Uhr ist es? Es ist ein Uhr, es ist eins. Es ist 7 Uhr am Abend. Wie sagst du? (Es ist 19 Uhr.) Es ist 12 Uhr am Abend. Wie sagst du? (Es ist 24 Uhr.)** Analoogiliselt harjutatakse kõigi täistundidega. Kellaaegade harjutamist võib seostada mingisuguste enam-vähem mõeldavate tegevustega. Näiteks:

Õpetaja.

Õpilane (õpilased).

Es ist 7 Uhr. Was machst du?

Ich stehe auf.

Es ist 8 Uhr. Was machst du?

Ich gehe in die Schule.

Es ist 9 Uhr. Was machst du?

Ich bin in der Schule.

Es ist 10 Uhr. Was machst du?

Ich sitze und lerne.

Es ist 13 Uhr. Was machst du?

Ich gehe nach Hause.

Harjutamisest võib välja kasvada mäng või võistlus, milles tuleb leida igale kellaaajale sobiv tegevus. Kellaaegu võib nimetada ka läbisegi, et harjutada ootamatustele reageerimist.

Kodune ülesanne. Lugeda kodus tekst 52. Valmistuda vestluseks teemal **Mein Freund (meine Freundin)**. Täita töövihikus harjutus 52/1.

3. TUND

Näitlikud

vahendid: kella mudel.

Uus materjal:

Um wieviel Uhr? Um ein Uhr, um eins, um 20 Uhr usw.

Pärast frontaalseid küsimusi teemal **Mein Freund (meine Freundin)** asub õpetaja vestlema ühe õpilasega, esitades talle analoogilisi küsimusi, kuid jutustab ka oma sõbrast. Näiteks:

Õpetaja.

Juta, du hast eine Freundin. Heißt deine Freundin Linda? Meine Freundin heißt Ene. Sie ist noch klein.

Hilft deine Freundin zu Hause?

Wie hilft sie? Was macht sie?

Meine Freundin deckt den Tisch. Kann deine Freundin auch den Tisch decken?

Treibt deine Freundin auch Sport?

Meine Freundin treibt auch Sport: sie spielt Ball.

Lernt deine Freundin gut?

Õpilane (õpilased).

Ja, sie heißt Linda.

Ja, sie hilft immer zu Hause.

Sie bringt die Wohnung in Ordnung.

Jawohl!

Ja, sie läuft Schi.

Meine Freundin spielt auch Ball.

Ja, sie ist gut in der Schule und gut im Sport.

Niisuguse dialoogi eesmärgiks on õpilastele kätte näidata teema alalõike: nimest, vanusest, kodus abistamisest, spordist, õppimisest. Mõlemad partnerid peavad püüdma vestlust arendada nii, et kõik alalõigud oleksid haaratud, kusjuures nende järjestus pole määratud. Lisaks saab sõbra iseloomustamisel kasutada omadussõnu **fleißig, lustig, froh**.

Seejärel vestlevad õpilased teemal **Mein Freund (meine Freundin)**.

Loetakse teksti **Werners Brief***, vastatakse küsimustele (õpikus teksti järel II osa 1. harjutus), kasutades vastuste täpsustamiseks andmeid ka 29. tekstist.

Kollektiivselt koostatakse jutustus teemal **Unos Brief-freund** ja kirjutatakse see ka tahvlile (vihikutesse).

Kella mudeli järgi korratakse küsimusi-vastuseid seoses täistundidega (vt. eelmine tund) ja harjutatakse vastuseid küsimusele **Um wieviel Uhr ... ?** Näiteks:

* Õpetaja juhhib tähelepanu vormile **einen Jungen** (et see pole trükiviga, vaid vorm erandlikult käänduvast nimisõnast, mis tuleb sellisena meelde jätta).

Õpetaja.

Um wieviel Uhr stehst du auf?
Um wieviel Uhr beginnt die Schule?
Um wieviel Uhr ist die Schule aus?
Um wieviel Uhr kommst du nach Hause?
Um wieviel Uhr ißt du?
Um wieviel Uhr gehst du ins Kino?
Um wieviel Uhr gehst du schlafen?
Um wieviel Uhr schläfst du schon?

Õpilane (õpilased).

Ich stehe um 7 Uhr auf.
Die Schule beginnt um 8 Uhr.
Die Schule ist um 13 Uhr aus.
Ich komme um 14 Uhr nach Hause.
Ich esse um 15 Uhr.
Ich gehe um 19 Uhr ins Kino.
Ich gehe um 22 Uhr schlafen.
Um 23 Uhr schlafe ich schon.

Kodune ülesanne. Jutustada teemal **Unos Brieffreund.**
Täita töövihikus harjutus 52/2.

4. TUND

Näitlikud

vahendid: kella mudel; lipikud tähtede või numbritega
1—39 (igäüht kaks).

Uus materjal:

keelendid *ein Viertel, drei Viertel, halb.*

Nummer dreiundfünfzig. Möchtest du einen Brieffreund haben?

Korratakse kellaaegadega seotud väljendeid, õpitakse juurde uusi.

Õpetaja.

Es ist sechs Uhr. Was machst du?
Es ist Viertel sieben. Was machst du?
Es ist drei Viertel sieben. Was machst du?
Es ist sieben Uhr. Was machst du?

Õpilane (õpilased).

Ich schlafe.
Ich schlafe noch.
Ich schlafe noch immer.
Ich stehe auf.

Es ist halb acht. Was machst du?

Ich gehe in die Schule.

Es ist Viertel neun. Was machst du? usw.

Õpilased esinevad monoloogiga teemal **Unos Brieffreund**. Tehakse ülejäänud suulised harjutused õpikust.

Tuletatakse meelde **Das ABC-Lied**, lauldakse seda.

Mängitakse mängu «Tühi tool». Õpilastel on lipikud tähtede või numbritega, kusjuures kahel õpilasel on ühesugused tähed või numbrid. Täheta (numbrita) õpilane tuleb klassi ette ja nimetab mingi tähe (numbri). Nende omanikud püüavad kohti vahetada, küsija katsub tühjale kohale istuda. Ilmajäaja küsib edasi.

Harjutatakse lauseid, milles esineb **möchte**-vorme. Näiteks:

Õpetaja.

Õpilane (õpilased).

Hast du einen Hund, Ants?
Möchtest du einen Hund haben?

Nein, ich habe keinen Hund.
Ja, ich möchte gern einen Hund haben.

Hast du eine Katze, Helga?
Möchtest du eine Katze haben?

Nein, ich habe keine Katze.
Nein, ich möchte keine Katze haben.

Hast du ein Auto, Andres?
Möchtest du ein Auto haben?

Nein, ich habe kein Auto.
Ja, ich möchte gern ein Auto haben.

Hast du ein Rad, Mart?
Möchtest du ein Rad haben?

Nein, ich habe kein Rad.
Nein, ich möchte kein Rad haben. Mein Bruder hat ein Rad.

Hast du einen Brieffreund?
Möchtest du einen haben?

Nein, ich habe keinen Brieffreund.
Ja, ich möchte einen Brieffreund haben.

Uwe Müller möchte auch einen Brieffreund haben.
Öffnet die Bücher und lest Nummer 53!

Õpilased loevad teksti algul vaikselt, siis jaotatud osade-
dega.

Tehakse teksti juurde kuuluvad suulised harjutused.
Kodune ülesanne. Lugeda tekst 53. Valmistuda kontroll-
tööks teemal **Mein Freund (meine
Freundin)**. Täita töövihikus harjutus
53.

5. TUND

Näitlikud

vahendid: kella mudel.

Uus materjal:

nimisõnad *die Minute (die Minuten), die Stunde (die
Stunden)*; arvsõna *sechzig*.

Nummer vierundfünfzig. Was kann Uno alles?

Pärast kontrolltööd [lühikirjand teemal **Mein Freund
(meine Freundin)**, pikkusega mitte vähem kui 8 lauset]
harjutatakse kellaaegadega seotud keelendeid. Kella
mudeli järgi esitavad õpilased ise üksteisele küsimusi.

Uusi keelendeid esitab õpetaja näiteks järgmiselt. Nihutades minutiosutit minutikaupa edasi, räägib õpetaja: **Das ist eine Minute, das sind zwei, drei Minuten. Wieviel Uhr ist es? Es ist drei Minuten nach eins. Es ist acht Minuten nach eins. Es ist zehn Minuten vor zwei usw. Wieviel Minuten sind eine Stunde? Sechzig Minuten sind eine Stunde. Wieviel Stunden sind ein Tag? 24 Stunden sind ein Tag. Hast du eine Uhr? Wieviel ist deine Uhr? usw.**

Loetakse 54. teksti ja vesteldakse selle eeskujul mitmesugustest oskustest: õpetaja küsitleb, õpilased esitavad üksteisele küsimusi. Tehakse teksti juurde kuuluvad suulised harjutused.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 54. Täita töövihikus harjutus 54.

6. TUND

Näitlikud

vahendid: kella mudel; talvepildid (suusatajad, kelgustajad, hokimängijad, liuvälja ehitajad, suur talvepilt).

Uus materjal:

nimisõnad *der Tag (die Tage), die Woche (die Wochen), die Antwort (die Antworten), die Frage (die Fragen).*
Nummer fünfundfünfzig. Fragen und Antworten.

Korratakse kellaegadega seotud keelendeid (vt. ka 1.—5. tund). Õpetaja esitab uued keelendid, seostades neid õpitudega: **Wieviel Minuten sind eine Stunde? Wieviel Stunden sind ein Tag? Wieviel Tage sind eine Woche? usw.**

Alustatakse talveteema kordamist piltide ja küsimuste järgi.

Õpetaja.

**Treibst du Sport, Jüri?
Treibst du auch Winter-
sport?**

(Liuvälja ehitajate pildi
järgi:)

**Was bauen die Jungen
hier?**

Arbeiten alle Jungen?

**Warum arbeitet er nicht
mit?**

**Habt ihr auch eine
Eisbahn?**

Wo ist die Eisbahn?

**Was spielen die Jungen
dort?**

(Suusatajate pildi järgi:)

Wen seht ihr hier?

Was machen sie?

Sind sie lustig und froh?

**Kannst du auch Schi
laufen?**

(Kelgutajate pildi järgi:)

**Was machen die Jungen
und Mädchen hier?**

Rodelst du gern? usw.

Õpilane (õpilased).

Ja, ich treibe Sport.

**Ja, ich laufe Schi und spiele
Eishockey.**

Sie bauen eine Eisbahn.

**Nein, ein Junge arbeitet
nicht, er rodeln.**

Er ist faul.

Ja, ... (Nein, ...)

**Die Eisbahn ist im Schulhof
(hinter dem Schulhaus).**

Sie spielen Eishockey.

**Wir sehen Jungen und
Mädchen.**

Sie laufen Schi.

Ja, sie sind froh und lustig.

**Ja, aber ich laufe nicht gut
Schi.**

Sie rodeln.

Lõpuks kirjeldatakse suurt, kõiki õpitud talispordi liike haaravat talvepilti. Õpetaja abistab vajaduse korral suunavate küsimustega. Oluline on jälgida kirjelduse loogilisust ja süsteempärasust (enne taust, siis üksikasjad jne.).

Tutvutakse 55. teksti ülesehituse põhimõttega, katsutakse leida esimesi lahendusi. Tehakse teksti juurde kuuluvad suulised harjutused.

Kodune ülesanne. Leida 55. teksti küsimuste ja vastuste (tähtede ja numbrite) seos. Täita töövihikus harjutus 55. Kirjeldada talveteemalisi pilte.

7. TUND

Näitlikud

vahendid: talvepildid; tabel või kantav tahvel õpitud küsisõnadega: *wer? was? wen? wie? wieviel? wo? wohin? wann? warum?*

Uus materjal:

keelendid *der Frühling, im Frühling; warm.*

Nummer sechsundfünzig. Im Bus.

55. teksti järgi esitavad õpilased üksteisele küsimusi ja kirjutavad vastused tahvlile. Kui kõik vastused on tahvilil, leitakse vastavad küsimused.

Jätkatakse talveteemaliste piltide kirjeldamist. Lõpuks koostatakse kollektiivselt monoloog, milles peaksid olema järgmised osad: ilmast talvel (**Es ist kalt. Es schneit.**), talispordist (**Schi laufen, Eishockey spielen, rodeln — Wintersport treiben**), kohtadest, kus talisporti harrastatakse (**im Wald, im Schulhof**), meeolust talvel (**Im Winter ist es lustig.**). Töö käigus kirjutatakse raskemad keelendid tahvlile (vihikutesse).

Sama teemaga seoses esitatakse kõrvutavalt ka uued keelendid. **Ist es nun Winter? (Nein, es ist Frühling.) Wie ist es im Winter? (Im Winter ist es kalt.) Wie ist es im Frühling? (Im Frühling ist es warm.) Ist es heute warm oder kalt?**

Võisteldakse küsisõnade kasutamise (küsilause moodustamise) oskuses. Rühmad esitavad vaheldumisi

küsimusi, kasutades küsisõnu tabelil esitatud järjekorras. Küsimused seotakse võimalikult talveteemaga.

Kodune ülesanne. Lugeda kodus sõnastiku abil tekst 56. Ette valmistada monoloog talvest (vähemalt 8 lauset). Täita töövihikus harjutus 56.

8. TUND

Näitlikud

vahendid: kalendrileht kuupäevaga 1. mai.

Uus materjal:

keelelendid *der erste Mai, in den Garten, in den Wald, in den Schulhof, fahren.*

Nummer siebenundfünfzig. Wieviel Uhr ist es?

Kuulatakse õpilaste monolooge talvest. Seejärel korratakse ja laiendatakse sõnavara. Näiteks:

Õpetaja.

Õpilane (õpilased).

Ist es heute warm?

Ja, heute ist es warm.

Ist es Frühling?

Ja, es ist Frühling.

Bald ist der Erste Mai da.

Bald ist der Erste Mai da.

Wieviel Wochen haben wir noch?

Wir haben noch drei Wochen.

Wieviel Tage haben wir noch?

Wir haben noch 20 Tage.

Wir haben dann keine Schule.

Wir haben frei.

Wir haben frei.

Wieviel Tage haben wir frei?

Wir haben zwei Tage frei.

Wir haben zwei Tage frei.

Ja, alle Schüler haben frei.

Haben alle Schüler frei?

Die Arbeiter haben auch frei.

Aber die Arbeiter?

Was machst du dann? Gehst du ins Kino?

Ja, ich gehe ins Kino.

Gehst du auch ins Theater?

Vielleicht gehe ich auch ins Theater.

Gehst du in den Wald?

Ja, ich gehe auch in den Wald.

Und in den Garten?

Ich gehe auch in den Garten.

Gehen die Schüler dann in den Schulhof?

Um wieviel Uhr stehst du dann auf?

Um wieviel Uhr trinkst du Kaffee?

Trinken deine Mutter und dein Vater auch um halb zehn Kaffee?

Nein, sie gehen nicht in den Schulhof. Sie haben frei.

Dann stehe ich um neun Uhr auf.

Ich trinke um halb zehn Kaffee.

Ja, wir alle trinken um halb zehn Kaffee.

Tekstist arusaamist kontrollitakse küsimuste järgi. Näiteks: **Wo sitzt Paul? Wohin fährt er? Ist der Bus voll? Wer steht im Bus? Was sagt ein Mädchen? Was sagt Paul? Muß die Mutter stehen? Wer muß stehen? Sitzt du immer im Bus?**

Kinnistatakse tegusõna fahren ja pööratakse seda preesensis. **Gehst du in die Schule oder fährst du? Führt dein Freund (deine Freundin) in die Schule? Fährst du nach Hause oder gehst du?**

Tehakse suulised harjutused õpikust. Võrreldakse harjutusi ja hinnatakse neid dialoogi seisukohalt: esimesel juhul on tegemist dialoogiga, teisel juhul küsimustele vastamisega. Harjutatakse talveteemalisi dialooge. Näiteks kohtuvad kaks poissi. Ühel on suusad kaasas, teisel mitte. Loomulikult võib sellisest situatsioonist hargneda jutujamine, milles üks pärib teiselt väljasoleku põhjust.

Kaarel.

Guten Tag, Enn! Oh, du gehst Schi laufen.

Ich gehe in die Schule.

Wir spielen Eishockey. Im Schulhof. Wir haben dort eine Eisbahn.

Nein, ich spiele nicht gut, ich lerne spielen.

Kennst du Matti? Er ist unser Torwart.

Ja, die Jungen sind schon da. Auf Wiedersehen!

Enn.

Guten Tag! Ja, ich gehe Schi laufen. Und du?

In die Schule? Was macht ihr da?

Wo spielt ihr?

Spielst du gut Eishockey?

Wer ist der Torwart?

Ja, ich kenne Matti. Er spielt sehr gut. Mußt du schon gehen?

Auf Wiedersehen!

57. tekstis antud kellaaegadele leitakse vastavad tegevused. Näiteks: **Es ist zwölf Uhr. Ich bin in der Schule. Es ist ein Uhr. Ich gehe nach Hause** usw.

Kodune ülesanne. Ette valmistada talveteemaline dialoog. Partner leida endal.

9. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid puust (puudest), lillest (lilledest).

Uus materjal: nimisõnad *der Baum* (die Bäume), *die Blume* (die Blumen); tegusõna *blühen*.
Nummer achtundfünfzig. Am Morgen.

Vastatakse õpetaja küsimustele talve kohta ja esitatakse dialooge.

Korratakse ja laiendatakse kevadega seotud sõnavara. Näiteks:

Õpetaja.
Was siehst du auf dem Bild?
Ich sehe einen Baum.
Ist der Baum grün?
Wie ist der Baum?
Wieviel Bäume siehst du hier?
Wie sind die Bäume?
Wie sind die Bäume im Frühling?
Was siehst du hier?
Ich sehe eine Blume.
Die Blume blüht.
Wo blühen die Blumen?
Die Blumen blühen im Garten.
Gehst du oft in den Garten?
Was siehst du dort?
Wie sind die Bäume im Frühling?
Wie ist es im Frühling?
Bald ist der Erste Mai.
Wieviel Tage haben wir dann frei?

Õpilane (õpilased).
Ich sehe einen Baum.
Ja, der Baum ist grün.
Der Baum ist grün.
Ich sehe zwei Bäume.
Die Bäume sind grün.
Sie sind grün.
Ich sehe eine Blume.
Die Blume blüht.
Die Blumen blühen im Garten.
Ja, ich gehe oft in den Garten.
Ich sehe dort Bäume und Blumen.
Sie sind grün.
Im Frühling ist es warm.
Wir haben zwei Tage frei.

Kellaaegade kasutamist korratakse õpetaja küsimuste järgi. Näiteks: **Stehst du am Morgen vor sieben Uhr auf? Um wieviel Uhr stehst du auf? Um wieviel Uhr stehst du im Winter auf? Um wieviel Uhr stehst du im Frühling auf? Um wieviel Uhr ißt du am Morgen? Wieviel Stunden hast du heute? Um wieviel Uhr kommst du nach Hause? Was machst du zu Hause? Was machen die Jungen und Mädchen im Frühling? usw.**

Õpilased jutustavad oma tegevustest 57. tekstis anud kellaaegadel ning vastavad 1. harjutuse küsimustele.

Järgnevalt loetakse 58. teksti, algul vaikselt, siis häälega. Jutustatakse õpilase tegevusest õhtupoolikul, seostades üksikuid tegevusi kellaaegadega.

Tuletatakse meelde laulu **Mein Hut, der hat drei Ecken** teksti, kuulatakse meloodiat helilindilt ja lauldakse kaasa.

Kodune ülesanne. Valmistuda kontrolltöoks teemal **Im Winter** (lühikirjand, mitte vähem kui 8 lauset). Lugeda tekst 58. Täita töövihikus harjutus 57.

10. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid jalgrattast, jalgratastest; kella mudel.

Uus materjal: keelendid *die Räder, das Pionierlager, ins Pionierlager*.

Nummer neunundfünfzig. Am Abend.

Pärast kontrolltööd korratakse kevadega seotud sõnavara. Töö käigus õpitakse kasutama ka keelendeid **die Räder, das Pionierlager, ins Pionierlager**. Näiteks:

Õpetaja.

Õpilane (õpilased).

Wie ist es im Frühling?

Im Frühling ist es schön und warm.

Was blüht im Frühling?

Im Frühling blühen Blumen und Bäume.

Was ist bald da?

Der Erste Mai ist bald da.

Wieviel Tage haben wir dann frei?

Dann haben wir zwei Tage frei.

Was macht ihr dann?

Wir gehen ins Kino, ins Theater, in den Garten, in den Wald.

Nehmt ihr die Räder und
fahrt ihr in den Wald?
Treibt ihr auch Sport?
Bald ist die Schule aus. Dann
fahren die Schüler ins
Pionierlager. Sie haben
Ferien usw.

Ja, wir fahren in den
Wald.
Ja, wir treiben auch Sport.

Loetakse 58. teksti ja vastatakse küsimustele (1. harjutus). Kella mudeli abil jutustatakse oma päevast. Vajaduse korral abistab õpetaja suunavate küsimustega.

Kodune ülesanne. Lugada tekst 59. Jutustada oma päevast (vähemalt 8 lauset). Täita töövihikus harjutus 60/1.

11. TUND

Näitlikud

vahendid: pildid päikesest, linnust, lindudest; kella mudel.
Uus materjal: keelendid *der Vogel, die Vögel. Die Sonne scheint. Die Sonne lacht.*
Nummer sechzig. Annes Tag.

Harjutatakse teemal **Im Frühling**. Näitlikkuse ja õpetaja jutustuse alusel kujuneb kirjeldus: **Es ist Frühling. Im Frühling ist es schön und warm. Die Sonne scheint, die Sonne lacht. Alles ist grün: der Garten, der Schulhof, der Wald. Die Blumen blühen. Ich sehe einen Vogel. Er sitzt auf dem Baum und singt. Er singt schön. Viele Vögel sind schon da usw.**

Loetakse 59. teksti ja vastatakse küsimustele (1. harjutus). Õpilased jutustavad oma päevast. Loetakse 60. teksti ja jutustatakse selle alusel Anne päevast. Töövihiku piltide järgi jutustatakse Uno päevast.

Tegusõnade **fahren** ja **haben** pööramise kordamiseks tehakse vastavad harjutused 57. ja 58. teksti juurest.

Võisteldakse kellaaja tundmises ja vastavate tegevuste nimetamises. Kella mudeli järgi esitab õpetaja rühmadele kordamööda küsimuse **Wieviel Uhr ist es?** Koos kellaajaga tuleb nimetada sellele kellaajale vastav võimalik tegevus. Iga õige lause annab punkti.

Kodune ülesanne. Lugada tekst 60. Täita töövihikus harjutus 60/2.

Näitlikud
vahendid: kella mudel.
Kordamine.

Kordamine keskendub teemale **Mein Tag**. Kasutatakse kõiki eelmistes tundides kirjeldatud võtteid.

Harjutatakse mitmesuguseid kellaegade ja tegevuste seostamise variante. Näiteks:

1. **Ich stehe um sieben Uhr auf. Ich trinke um halb acht Kaffee usw.** (Jutustamisel lähtutakse endast — **ich**...)
2. **Um sieben Uhr stehe ich auf. Um halb acht trinke ich Kaffee usw.** (Jutustamisel lähtutakse kellaajast — **um sieben Uhr**...)
3. **Es ist sieben Uhr. Ich stehe auf. Es ist halb acht. Ich trinke Kaffee usw.** (Jutustamisel lähtutakse kellaajast, tegevus antakse eraldi lauses.)
4. **Es ist sieben Uhr. Ich stehe auf. Um halb acht trinke ich Kaffee. Um drei Viertel acht gehe ich in die Schule. Ich habe sechs Stunden. Um vierzehn Uhr gehe ich nach Hause usw.** (Seostamisvõimalusi kasutatakse kombineeritult.)

Näidised kirjutatakse tahvlile. Iga õpilane valib oma päevast jutustamiseks endale sobiva variandi.

60. tekstis toodud kellaegu kasutatakse nii, et iga õpilane nimetab sellele vastava tegevuse oma päevas.

Tehakse 60. teksti juurde kuuluvad suulised harjutused.

Päevast jutustatakse ka dialoogi vormis. Vestluse aluseks on tegelikkusele lähedane situatsioon: osa õpilase päevast on kindlalt sisustatud koolis viibimisega, osa veedab õpilane oma äranägemise, harjumuste ja tingimuste kohaselt. Viimane annabki mitmesuguseid sisulisi lahendusi, mis peegelduvad dialoogis. Õpilasi tuleb suunata õpitud keelendeid leidlikult kasutama. Dialoogi pikkusega ei tule liialdada, normiks jääb vähemalt 4 repliiki õpilase kohta, kuid oluline on, et iga vestlejate paar annaks omavahelise dialoogi. Näiteks mõningaid variante:

Mai.

Kai.

- 1) **Guten Tag, Kai! Gehst du nach Hause?** **Ja. Und du?**

Ich gehe ins Kino.

Ins Kino? Und wann lernst du?

Ich lerne am Abend.
Kommst du nicht ins
Kino?
Warum nicht?

Wann lernst du?

Auf Wiedersehen!

Uno.

2) Guten Morgen? Du bist schon in der Schule. Um wieviel Uhr stehst du dann auf?

Ich stehe um sieben Uhr auf. Was machst du am Morgen?

Ich kann nicht um halb sieben aufstehen. Dann schlafen noch alle.

Wir stehen alle um sieben Uhr auf. Um halb acht trinken wir Kaffee. Um drei Viertel acht geht der Vater zur Arbeit und ich komme in die Schule. Ich wiederhole nicht am Morgen. Ich habe keine Zeit.

Nein, ich kann nicht kommen.

Ich muß die Wohnung in Ordnung bringen. Bald kommt die Mutter von der Arbeit.

Ich lerne auch am Abend. Nun muß ich gehen. Auf Wiedersehen!

Kuno.

Guten Morgen! Ich stehe um halb sieben auf. Und du?

Ich lerne am Abend, aber ich wiederhole alles am Morgen.

Mein Vater steht schon um sechs Uhr auf. Um halb sieben trinkt er Kaffee, dann stehe ich auch auf.

Steh um halb sieben auf, dann kannst du alles wiederholen.

Dialogide analüüsisist nähtub, et nendes saab kasutada palju monoloogi elemente (näiteks Uno 4. repliik). Vestluse jätkamist stimuleerivaks elemendiks ei tarvitse alati olla küsimus, vaid stimuleerida võib ka poolelijäänud mõte, vastuväide või selgitus partneri poolt avaldatud seisukohale. Sellisel juhul kulgeb vestlus vaheküsimusteta ühelt partnerilt teisele (vt. näiteks Uno 3., Kuno 3., Uno 4. ja Kuno 4. repliik).

Kodune ülesanne. Valmistuda kontrolltöoks teemal **Mein Tag** (lühikirjand, mitte vähem kui 8 lauset). Täita töövihikus harjutus 59.

13. TUND

Näitlikud

vahendid: käo pilt.

Uus materjal: nimisõnad *das Feld (die Felder), der Wald (die Wälder), die Feldarbeit, der Kuckuck. Nummer einundsechzig. Tante Alma besucht die Familie.*

Pärast kontrolltööd korratatakse kevadeteemat. Õpetaja jutustus vaheldub küsimuste ja pöördumistega õpilaste poole. Näiteks: **Uno nimmt sein Rad und fährt in den Wald. Alles ist grün: der Garten, das Feld und der Wald. Was sieht Uno? Er sieht Felder und Wälder. Sie sind grün. Er sieht Bäume und Blumen. Die Bäume und die Blumen blühen. Die Vögel singen. Ein Vogel singt nicht, er ruft: «Kuckuck, Kuckuck!» Das ist der Kuckuck. Der Kuckuck ruft schon. Im Frühling ist es schön und lustig.**

Kuulatakse helilindilt laulu **Bald ist der Winter da!** Õpetaja juhib tähelepanu sellele, et talvelaulust saab sõnade asendamisega kergesti teha kevadelaulu: **Ist das ein Frühlingslied? Können wir es auch im Frühling singen? Wie?**

Tra-ri-ra!

Bald ist der Frühling da!

**Bald werden grün die Felder,
die Wiesen und die Wälder.**

Tra-ri-ra!

Bald ist der Frühling da!

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 61, leida sõnastikust uued sõnad. Täita töövihikus harjutus 61/1.

14. TUND

Näitlikud

vahendid: perekondade aplikatsioonid; helilint.

Uus materjal: *Nummer einundsechzig. Tante Alma besucht die Familie.*

Kuulatakse 61. teksti helilindilt ja loetakse siis jaotatud osadega. Analüüsitakse dialoogi, leitakse situatsioon, puänt ja vastavad repliigid. Lähtudes antud situatsioonist, instse-neeritakse klassis mitmesuguseid variante. Parimaid lahendusi võib õpetaja hinnata.

Vastatakse teksti kohta toodud küsimustele (A/1 ja B/1).

Aplikatsioonide alusel korratakse kõik õpitu Kellerite ja Uno perekonna kohta. Siit minnakse üle perekonna teema kordamisele üldse ja iga õpilase perekonna iseloomustamisele eraldi. Kasutatakse nii monoloogi kui dialoogi vormi. Kriitiliste keelendite õigekirja kontrollitakse tahvlil.

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 61 jaotatud osadega. Ette valmistada dialoog perekonna teemal. Partner valida kokkuleppel. Täita töövihikus harjutus 61/2.

15. TUND

Näitlikud

vahendid: suur pilt elutoast.

Uus materjal: *Nummer zweiundsechzig. Der Erste Mai.*

Loetakse 61. teksti jaotatud osadega, tehakse ülejäänud suulised harjutused õpikust. Kirjeldatakse Uno perekonna elutuba.

Korraldatakse dialoogide (instseneeringute) esitamise võistlus. Õpilased jagatakse kahekaupa rühmadesse. Rühmad esitavad ettevalmistatud dialooge vaheldumisi. Ilmekuse andmiseks võib kasutada ehtsaid või tinglikke kostüüme, muid iseloomustavaid rekvisiite, pantomiimi. Hindamisest võtab osa ka klass. Arvestada tuleb keelelist korrektsust, huvitavust, leidlikkust, loogikat, ettekannet.

Korratakse kevadeteemat. Aluseks on õpetaja küsimused. Näiteks: **Was ist bald da? (der Erste Mai) Wieviel Tage noch? Arbeiten wir dann? Wieviel Tage haben wir dann frei? Was macht ihr dann? Was machst du? Wohin geht ihr? Wohin gehst du? Fährst du auch in den Wald? Wie ist der Wald? Wo blühen die Blumen? Wie sind die Bäume? Wer singt im Wald? Wer ruft im Wald? Wie ist**

es im Frühling? Ist es heute kalt? Scheint die Sonne?
Wann lacht die Sonne?

Helilindilt kuulatakse 62. teksti, seda korratakse kooris ja üksikult; tehakse teksti juurde kuuluvad harjutused.

Kodune ülesanne. Lugeda ja õppida pähe tekst 62. Täita töövihikus harjutus 62/1 ja 62/2.

16. TUND

Näitlikud

vahendid: suur pilt kevade motiividega; väikesed pildid: puu (puud), lill (lilled), lind (linnud), kägu, päike.

Uus materjal: *Nummer dreiundsechzig. Der Frühling ist da.*

Väikeste piltide järgi korratakse kevadega seotud sõnavara. Seejärel kirjeldatakse suurt kevadepilti. Esiialgu harjutatakse õpetaja küsimuste järgi. Näiteks:

Was siehst du auf dem Bild? Was ist links? Was siehst du rechts? Scheint die Sonne? Wer sitzt auf dem Baum? Was macht der Vogel? Singt nur ein Vogel? Was blüht im Garten (im Feld, im Wald)? Ist unser Schulhof in Ordnung? Und unser Schulgarten? Hilfst du im Schulgarten? Wann beginnt die Feldarbeit?

Kuulatakse 63. teksti helilindilt. Seejärel loevad õpilased ja vastavad küsimustele teksti kohta (1. harjutus suuliselt). Kirjeldatakse kevadist pilti töövihikus ja tehakse 2. harjutus õpikust.

Jätkatakse instseneeringute esitamise võistlust (vt. eelmine tund).

Kodune ülesanne. Lugeda tekst 63, vastata küsimustele teksti kohta. Täita töövihikus harjutus 63/2. Õigekirja kontrollida sõnasetikust. Valmistuda dialogiks teemal **Mein Freund (meine Freundin).**

17. TUND

Näitlikud

vahendid: suur pilt kevadest.

Kordamine.

Pärast eeltööd sõnavaraga (vt. eelmise tunni algus) harjutatakse kevade kirjeldamist, millest võib kujuneda näiteks niisugune monoloog:

Im Frühling ist es schön und warm. Die Sonne scheint. Alles ist grün. Im Garten und im Wald blühen die Blumen. Auch die Bäume blühen im Frühling. Die Vögel sind wieder da. Sie singen lustig im Garten. Der Kuckuck ruft im Wald. Im Frühling beginnt die Feldarbeit. Die Schüler arbeiten im Schulgarten. Im Frühling ist der Erste Mai. Dann haben alle zwei Tage frei. Alle sind froh und lustig.

Monoloog koostatakse kollektiivselt, selle näidis kirjutatakse tahvlile (vihikutesse).

Õpilased loevad ette pildikirjeldusi töövihikust.

Jätkub dialoogide esitamise võistlus teemal **Mein Freund (meine Freundin)**.

Kodune ülesanne. Ette valmistada monoloog teemal **Im Frühling**. Täita töövihikus harjutus 63/1.

18. TUND

Näitlikud

vahendid: suur pilt elutoast.

Uus materjal: *Nummer vierundsechzig. Die Sonne scheint.*

Pärast monoloogide esitamist kevade kohta jätkub perekonna ja korteriga seotud temaatika kordamine. Sõnavara meenutamiseks loetakse vaikselt 40. teksti ja kuulatakse helilindilt 41., 43. ja 44. teksti. Seejärel vastatakse õpetaja küsimustele. Näiteks: **Wo wohnen Anne und Uno? Wo wohnst du? Wo wohnt dein Freund (deine Freundin)? Wieviel Zimmer habt ihr? Wie sind die Zimmer? Wie ist die Küche? Hat Uno ein Zimmer? Hat Anne auch ein Zimmer? Wo lernt sie? Schläft sie auch im Wohnzimmer? Wer sitzt am Abend im Wohnzimmer? Wie ist es im Wohnzimmer? Wieviel Fenster hat das Wohnzimmer? Was steht am Fenster? Wo steht der Fernsehapparat? Habt ihr auch im Wohnzimmer einen Fernsehapparat? Wer sitzt vor dem Fernsehapparat? Hast du ein Zimmer? Was steht dort? Wie ist dein Zimmer? Wo schläfst du? Wo arbeitest du?**

Hast du auch einen Schrank? Wo sind deine Bücher? Hast du ein Radio? Wo steht das Radio? Hat Uno ein Radio? Was macht ihr in der Küche? Wo eßt ihr? Eßt ihr im Wohnzimmer? usw.

Monoloogi harjutamiseks kirjeldavad õpilased oma korteri. Seejärel esitatakse üksteisele küsimusi korteri ja perekonna kohta ning harjutatakse dialoogi.

Elutoa pildi järgi nimetatakse seal leiduvaid esemeid ning õigekirja harjutamise eesmärgil kirjutatakse nende nimetused tahvlile (vihikutesse). Lõpuks kirjeldatakse elutuba ja seal viibivate perekonnaliikmete tegevust.

Kuulatakse helilindilt 64. teksti, loetakse seda jaotatud osadega ja vastatakse küsimustele (1. harjutus).

Kodune ülesanne. Valmistuda kontrolltööks teemal **Unsere Wohnung** (lühikirjand, vähemalt 8 lauset). Lugeda tekst 64.

19. TUND

Näitlikud

vahendid: väikesed pildid õpitud nimisõnade ainsuse ja mitmuse kordamiseks.

Uus materjal: *Nummer fünfundsechzig. Es ist Frühling.*

Pärast kontrolltööd loetakse 64. teksti ja improviseeritakse dialooge analoogilise situatsiooni kohta, kusjuures püütakse varieerida asjaolusid, mis takistavad õpilast välja minemast.

Võisteldakse nimisõnade ainsuse ja mitmuse vormide tundmises. Kummalgi rühmal on võrdne arv pilte, mille järgi esitatakse küsimusi (**Was siehst du hier (auf dem Bild)? Was ist das?**) ja vastatakse nendele. Õpetaja korri-geerib ja märgib punkte.

Kuulatakse helilindilt salmi **Es ist Frühling**, harjutatakse selle lugemist kooris ja üksikult.

Sõnavara kinnistamiseks tehakse õpiku 64. teksti juurest 2. harjutus.

Kodune ülesanne. Õppida pähe tekst 65/1. Korrata aasta jooksul õpitud laulud ja salmid.

Näitlikud

vahendid: kaartküsimustikud õpitud materjalist.

Uus materjal: *Nummer fünfundsechzig. Der Kuckuck.*

Korraldatakse võistlus õppeaasta jooksul õpitud laulude-salmide tundmises. Rühmade esindajad kannavad kordamööda ette loosiga tõmmatud laule-salme, kusjuures nende esitamine lauldes pole kohustuslik.

Õpetaja küsimuste järgi korratakse omastavaid asesõnu.

Näiteks:

1. **Hast du einen Bruder (eine Schwester)? Wie heißt dein Bruder (deine Schwester)?**
Hast du einen Hund (eine Katze)? Wie ist dein Hund (deine Katze)?
Hast du einen Ball (ein Rad, ein Tuch, eine Zeitung)? Wie ist dein Ball (dein Rad, dein Tuch, deine Zeitung)?
Hast du einen Freund (einen Brieffreund, eine Freundin, eine Brieffreundin, eine Tante)? Wie alt ist dein Freund (dein Brieffreund, deine Freundin, deine Brieffreundin, deine Tante)?
2. **Õpetaja kogub õpilaste laudadelt mõningaid esemeid ja alustab nende tagastamist (oma laua juurest) küsimusega Ist das dein Buch (dein Heft, dein Kugelschreiber, dein Bleistift, dein Brief, dein Bild, dein Foto)?**
3. **Osutades klassis leiduvatele esemetele, küsib õpetaja: Ist das unsere Tafel (unser Tisch, unser Stuhl, unser Bild, unsere Lampe, unser Schrank, unsere Blume, unsere Uhr)? või Wessen Tafel (Tisch, Stuhl, Bild, Lampe, Schrank, Blume, Uhr) ist das?**
4. **Wie ist unsere Schule (unser Schulhaus, unser Schulhof, unser Schulgarten, unsere Klasse, unser Fenster, unsere Tür, unsere Eisbahn, unsere Straße, unsere Telefonnummer, unser Winter, unser Frühling)?**

Analoogilisi küsimusi võivad õpilased esitada üksteisele, et kasutada asesõna **dein(e)**.

Kinnistamiseks tehakse harjutus 64 töövihikust.

Kuulatakse helilindilt laulu **Der Kuckuck**, harjutatakse selle lugemist ja laulmist.

Käesolevast tunnist alates alustatakse parima saksa keele oskaja väljaselgitamist, koos sellega õppeaasta jooksul omandatud materjali kontrollimist. Kontrolli kiireks korraldamiseks tuleb õpetajal valmistada õpilaste arvule vastav hulk kaartküsimustikke*. Näiteks:

1. Pööra kõikides pööretes: **Ich antworte richtig.**
... punkti, ... lisapunkti.
2. Loe ja lõpeta mõte: **Hier sehe ich einen Pionier. Dort stehen zwei**
... punkti, ... lisapunkti.
3. Loe küsimus ja vasta sellele: **Um wieviel Uhr stehst du auf?**
... punkti, ... lisapunkti.
4. Jutusta vähemalt 7 lauset teemal **Unsere Schule.**
... punkti, ... lisapunkti.
5. Kirjuta tahvlile vähemalt 6 lauset teemal **Mein Freund (meine Freundin).**
... punkti.

Kokku: ... punkti, hinne « ».

- Kaartide koostamist võib jätkata järgmiste elementide alusel:
1. Laused pööramiseks: **Ich bin froh. Ich habe drei Schwestern. Ich fahre nach Hause. Ich stehe im Bus. Ich helfe zu Hause. Ich decke den Tisch. Ich arbeite fleißig. Ich esse nicht viel. Ich öffne das Fenster. Ich sehe viele Häuser. Ich laufe in den Garten. Ich sitze im Garten. Ich lese viel. Ich zeichne gern. Ich treibe Sport. Ich spiele Eishockey. Ich laufe Ski. Ich kann Schach spielen. Ich gehe ins Theater. Ich nehme zwei Kinokarten. Ich komme in die Klasse. Ich schließe die Tür. Ich muß schlafen gehen. Ich schlafe im Bett.**
 2. Lõpetamata mõttega laused: 1. **Ich habe eine Katze. Meine Freundin hat drei ...** 2. **Hier sitzt ein Hund. Dort sitzen vier ...** 3. **Ich sehe einen Vogel. Siehst du viele ...?** 4. **Hier sind viele Blumen. Ich habe nur ...** 5. **Im Schulgarten steht ein Baum. Im Wald sind viele ...** 6. **Du hast einen Apfel. Ich habe zehn ...** 7. **An der Tür steht ein Rad. Im Schulhof sind noch zwei ...** 8. **Neben dem Teller liegt ein Messer. Auf dem Tisch sind noch vier ...** 9. **Hier liegt eine Gabel. Wieviel ... liegen da?** 10. **Das ist ein Löffel. Das sind auch ...** 11. **Auf dem Tisch ist ein Teller. Im Schrank sind noch viele ...** 12. **Das sind meine ... Ist das dein Brief?** 13. **Links steht ein Haus. Rechts stehen sieben ...** 14. **Meine Mutter hat eine Lampe. Wieviel ... hat deine Mutter?** 15. **Mein Zimmer hat ein Fenster. Wieviel ... hat dein Zimmer?** 16. **Mein Zimmer hat eine Tür. Meine Klasse hat zwei ...** 17. **Auf dem Tisch liegt eine Schultasche. Auf dem Stuhl liegen zwei ...** 18. **Rechts ist eine Schulbank. Links sind acht ...** 19. **Ich habe einen Kugelschreiber. Wieviel ... hast du?** 20. **Mein Bleistift ist schwarz. Wie sind deine ...?** 21. **Ich nehme ein Buch. Mein Freund nimmt sechs ...** 22. **Hier liegt ein Heft. Dort liegen fünf ...** 23. **Ich habe einen Stuhl. Ich brauche noch zwei ...** 24. **Hier sehe ich einen Tisch. Dort sehe ich viele ...**

* Kõikidel kaartidel on ühesugune ülesannete järjestus ja analoogilised tööjuhendid. 2. kaardist alates esitatakse näidistes seepärast ainult ülesanded ja teemad.

3. Küsimused: **Wo wohnst du? Wie alt bist du? Wie heißt deine Mutter? Hast du einen Bruder? Was machst du zu Hause? Wo sitzt deine Familie am Abend? Habt ihr einen Fernsehapparat? Wo lernst du? Lernst du fleißig? Wo liegen deine Bücher? Wie ist deine Schultasche? Um wieviel Uhr gehst du in die Schule? Wohin gehst du am Morgen? Wieviel Stunden hast du heute? Wieviel Fenster hat deine Klasse? Wieviel Schulbänke siehst du in der Klasse? Wieviel Mädchen siehst du in der Klasse? Um wieviel Uhr gehst du nach Hause? Wann gehst du ins Kino? Wann gehst du schlafen? Wo arbeitet der Lehrer? Bist du Lehrerin? Wie ist es im Frühling? Wohin fahren die Jungen im Frühling?**
4. Monoloogi ja lühikirjandi teemad: **Unsere Familie. Unsere Wohnung. Unsere Schule. Unsere Klasse. Mein Tag. Mein Freund (meine Freundin). Im Winter.**

Punkte arvestatakse järgmiselt:

1. Pööramine — maksimaalselt 6 punkti ja 1 lisapunkt korrektse hääldamise puhul.
2. Õige mitmuse (ainsuse) vorm — 1 punkt ja 1 lisapunkt korrektse hääldamise puhul.
3. Õige vastus küsimusele — 2 punkti ja 1 lisapunkt korrektse hääldamise puhul.
4. Monoloog — iga õige lause á 2 punkti, kokku 7 lause eest 14 punkti ja 2 lisapunkti korrektse hääldamise puhul.
5. Kirjutamisoskus — iga õige lause á 2 punkti, kokku 6 lause eest 12 punkti.

Lisapunkte arvestatakse ka normist pikemate monoloogide ja lühikirjandite eest lause kohta á 0,5 punkti.

Kokku võib õpilane saada normikohase ja laitmatu vastuse eest 40 punkti.

Punktide ja hinnete vastavus on järgmine:

0—13 punkti	—	hinne «1»,
14—25	„ — „	«2»,
26—32	„ — „	«3»,
33—37	„ — „	«4»,
38—40	„ — „	«5».

MÄRKUSI 21.—27. (28.) TUNNI KOHTA.

Õppeaasta lõpuni jäänud tunde kasutatakse üldiseks kordamiseks, lünkade kõrvaldamiseks ja õppematerjali omandatuse kontrollimiseks. Kontrolli tulemuste alusel saab õpetaja analüüsida aasta jooksul tehtud tööd ja edaspidiseks kavandada klassi eripärale vastavat individuaalplaani niihästi klassi ulatuses kui ka üksikõpilaste jaoks. Kaartküsimustikke tuleks säilitada, sest nende alusel saab VI klassi alguses kindlaks teha, mil määral õpilased on materjali unustanud. Kaartide edaspidise kasutamise huvides märgitakse õpilase nimi ja saadud punktide arv sellele pliiatsiga.

SISUKORD

Eessõna	3
Sissejuhatus	5
Tunninäidiste kirjeldused	18
I õppeveerand	18
II õppeveerand	73
III õppeveerand	110
Ülevaade III õppeveerandi 5.—34. tunni materjalist	113
IV õppeveerand	132
Sisukord	159

Рэзт Сельг. МЕТОДИЧЕСКОЕ РУКОВОДСТВО ПО ОБУЧЕНИЮ
НЕМЕЦКОМУ ЯЗЫКУ В V КЛ. На эстонском и немецком языках.
Издательство «Валгус». Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

Toimetaja H. Abo. Kunstiline toimetaja H. Keigo. Tehniline toimetaja
M. Tammes. Korrektorid E. Kask ja U. Kareloid. Laduda antud 9. VII
1970. Trükkida antud 17. IX 1970. Kohila paberivabriku trükipaber
nr. 2, 54×84/16. Trükipoognaid 10,0. Tingtrükipoognaid 8,4. Arvestus-
poognaid 8,91. Trükiarv 3000. MB-08148. Tellimuse nr. 4250. Trükikoda
«Kommunist», Tallinn, Pikk tn. 2. Hind 24 kop.

a
r
a

24 kop.

A-30901

717504

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00485682 1